

সপ্তম সংখ্যা

ISSN No. : 2278-5272

খোজ Khoj

Vol.: VII

(বৌদ্ধিক উত্তৰণৰ নিষ্ঠাৱান প্ৰচেষ্টা)

ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়

নৱেম্বৰ, ২০১৫

সম্পাদনা :

দিলীপ কলিতা

প্ৰশান্ত কুমাৰ বৰা

Editorial Board

Chief Adviser

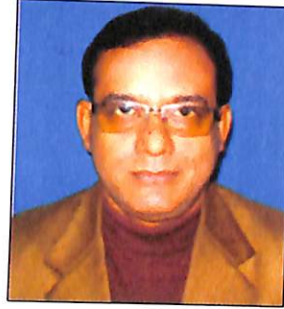

Dr. Poresh Boruah
Principal

Advisers

Elyn Baruah
Vice-Principal

Biren Boruah

Advisors

Chandragupta Bora

Pradip Chetia Phukan

Dilip Kalita

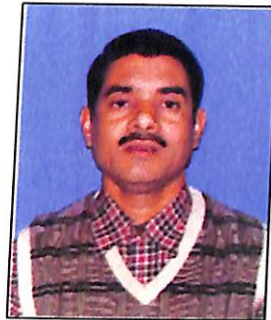
Prasanta Kr. Borah

Joint Editors

Members

Aditi Baruah

Manoj Sarmah

Sohan Lal Yadav

Diganta Boro

Dr. Nandini Konwar

Smriti Rekha Chetia Handique

খোজ
Khoj

বৌদ্ধিক উত্তরণৰ নিষ্ঠাবান প্ৰচেষ্টা

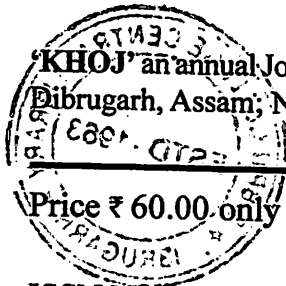
সপ্তম সংখ্যা

ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়
নবেম্বৰ, ২০১৫

সম্পাদকদ্বয়

দিলীপ কলিতা
প্ৰশান্ত কুমাৰ বৰা

'KHOJ' an annual Journal of Dibru College, published by the IQAC of Dibru College,
Dibrugarh, Assam, November, 2015.

Price ₹ 60.00 only

ISSN No. : 2278-5272

EDITORIAL BOARD :

Chief Advisor :

Dr. Poresh Boruah, Principal

Advisors :

Elyn Baruah, Vice- Principal

Biren Boruah

Chandra Gupta Borah

Pradip Chetia Phukan

Joint Editor :

Dilip Kalita

Prasanta Kr. Borah

Members :

Adity Baruah

Manoj Sarmah

Sohan Lal Yadav

Diganta Boro

Dr.Nandini Konwar

Smriti Rekha Chetia Handique

Cover Design : Dilip Kalita

Printed at : Kaustubh Printers
Milan Nagar, Dibrugarh-03
E-mail : Kaustubhprakashan@gmail.com

উৎসর্গ

যিসকল মহান ব্যক্তিৰ আশাশুধীয়া প্রচেষ্টাৰ
ফলশ্রুতিত ডিব্ৰুগৰহবিদ্যালয়ে আজিৰ এই ৰূপ
পৰিগ্ৰহণ কৰিলে তেখেতসকললৈ
শ্ৰদ্ধাৰে খোজৰ এই সপ্তম
সংখ্যাটি উৎসৰ্গা
কৰা হ'ল।

OFFICE OF THE PRINCIPAL:: DIBRU COLLEGE

DIBRUGARH: ASSAM. PIN- 786003

E-mail : dibru.college@rediff.com.

P.O. : Boiragimoth

Dist. : Dibrugarh, Assam

Website : www.dibrucollege.org

Phone : (0373) 2311328, 2310228

Fax : (0373) 2310228

শুভেচ্ছাবাণী

উজনি অসমৰ প্ৰেক্ষাপটত ডিব্ৰুগড় চহৰ বৌদ্ধিক স্নায়ুকেन्द्रস্বৰূপ। অসমৰ প্ৰথমখন চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় আদিৰ স্থাপনে ডিব্ৰুগড়ক সুকীয়া বিদ্যায়তনিক মাত্ৰা প্ৰদান কৰি আহিছে। এই ডিব্ৰুগড় চহৰৰ মাজমজিয়াত অৱস্থিত ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয় চহৰখনৰ ভিতৰতে কলা, বাণিজ্য আৰু বিজ্ঞান — এই তিনিওটা শৈক্ষিক শাখা থকা উচ্চশিক্ষাৰ একমাত্ৰ শিক্ষানুষ্ঠান। ১৯৬৩ চনৰ ১৬ আগষ্টৰ দিনা প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰা মহাবিদ্যালয়খনিয়ে ইতিমধ্যে সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষ উদ্‌যাপন কৰাৰ সোণালী গৌৰৱ অৰ্জন কৰিছে।

কোনো স্থায়ী দাতা নথকা মহাবিদ্যালয়খনি প্ৰতিষ্ঠাৰ বেলিকা গুৰি ধৰোঁতাসকলে কেনে কষ্ট কৰিবলগীয়া হৈছিল তাক দোহৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। সেয়ে প্ৰতিষ্ঠাৰ দিনটো অধিক ৰমণীয় আৰু স্মৰণীয় কৰি তুলিবলৈ সৰ্বতোপ্ৰকাৰে প্ৰয়াস কৰি অহা হৈছে। ইয়াৰে অংশস্বৰূপে 'খোজ' নামেৰে ISSN নম্বৰ সহকাৰে এখন গৱেষণা পত্ৰিকা প্ৰতি বছৰে প্ৰকাশ কৰি অহা হৈছে। প্ৰধানকৈ গৱেষণামূলক আৰু মৌলিক চিন্তাধাৰাৰ লেখা প্ৰকাশ কৰা গৱেষণা পত্ৰিকাখনিয়ে অধ্যাপক-অধ্যাপিকাসকলৰ চিন্তাধাৰাক পাঠকৰ মাজলৈ কঢ়িয়াই নিবলৈ সক্ষম হৈছে। তদুপৰি লেখক-লেখিকাৰ বাবে এখনি শক্তিশালী মঞ্চ তৈয়াৰ কৰাতো গৱেষণা পত্ৰিকাখনিয়ে এক অনবদ্য ভূমিকা পালন কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে। অৱশ্যে প্ৰতিবছৰে ১৬ আগষ্ট অথাৎ মহাবিদ্যালয়খনৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ দিনটোতে প্ৰকাশ কৰি অহা আলোচনীখন বিশেষ অসুবিধা বশতঃ এইবাৰ প্ৰকাশ হওতে কিছু পলম হ'ল।

পত্ৰিকাৰ যুটীয়া সম্পাদকৰ দায়িত্ব বহন কৰা চিন্তাশীল লেখক দিলীপ কলিতা আৰু প্ৰশান্ত বৰাৰ শলাগ ল'লো। ইয়াৰ উপৰি সম্পাদনা সমিতিৰ সমূহ বিষয়ববীয়ালৈ আন্তৰিক শুভেচ্ছা আৰু ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ। আশাকৰোঁ পত্ৰিকাখনিত আলোচিত হোৱা বিষয়সমূহে ন ন চিন্তাৰ বাট মুকলি কৰিব আৰু পৰিৱেশ চিন্তাৰ জগতখনতো বিশেষ অৰিহণা যোগাব।

তাৰিখ : ১০.১১.২০১৫

ড° পৰেশ বৰুৱা
অধ্যক্ষ, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়।

সম্পাদকৰ মেজবপৰা...১১

চাওঁতে চাওঁতে ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক গোটৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত গৱেষণা ধৰ্মী আলোচনী খোজে সপ্তম বৰ্ষত ভৰি দিলে। এই সাতবছৰে আলোচনীখনে মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক গোটৰ সদস্যসকলৰ বৌদ্ধিক উত্তৰণৰ ক্ষেত্ৰত এক বিশেষ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। প্ৰতিটো সংখ্যাতে চিভাশীল অধ্যাপক-অধ্যাপিকাসকলে তেওঁলোকৰ গৱেষণা পত্ৰ, পৰ্যালোচনামূলক প্ৰবন্ধ (Review article) আদি প্ৰকাশ কৰি শিক্ষক তথা ছাত্ৰসমাজৰ মহৎ উপকাৰ সাধন কৰি আহিছে। এইকেইবছৰত ভালেসংখ্যক উন্নত মানদণ্ডৰ গৱেষণা পত্ৰ আলোচনীখনত প্ৰকাশ হোৱাটো মহাবিদ্যালয়ৰ বাবে অতি গৌৰৱৰ বিষয়। ভৱিষ্যতে এই আলোচনীখনত আৰু উন্নত মানদণ্ডৰ গৱেষণামূলক প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ হোৱাৰ সন্ভাৱনা আছে।

আলোচনীখনৰ এই সংখ্যাটো কেইখনমান উন্নতমান বিশিষ্ট গৱেষণা-পত্ৰ প্ৰকাশিত হৈছে। প্ৰায় কেইখন গৱেষণা-পত্ৰৰ বিষয়বস্তুৰ বাচনি, গৱেষণা পত্ৰ লেখাৰ ধৰণ, তথ্যৰ উৎস (Reference) আৰু গ্ৰন্থপঞ্জী উপস্থাপন কৰাৰ নিয়ম সঁচাকৈয়ে প্ৰশংসনীয়। অৱশ্যে ই আমাৰ সামান্য জ্ঞান-বুদ্ধিৰে উপলব্ধি কৰা কথাহে। পঢ়ুৱৈ সমাজে আগবঢ়োৱা মন্তব্যহে আচল মন্তব্য। আমাৰ জ্ঞানৰ সীমাবদ্ধতাৰ বাবেই হওঁক নতুবা আন কাৰণৰ বাবেই হওঁক আলোচনীখনত যদি কিবা ভুল-ত্রুটি থাকি গৈছে তাৰ বাবে আমি ক্ষমা প্ৰাৰ্থী।

শেষত আলোচনীখন সম্পাদনৰ দায়িত্ব দিয়া বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ মহোদয় তথা শিক্ষক গোটৰ মাননীয় সদস্যবৃন্দলৈ আমি ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ। এইক্ষেত্ৰত মহাবিদ্যালয়ৰ মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়ৰ ইতিবাচক চিন্তাধাৰাই আমাক কামত আগবাঢ়ি যোৱাত বিশেষভাৱে সহায় কৰিলে। সম্পাদনা সমিতিৰ সমূহ বিষয়বসীমাই আগবঢ়োৱা

গঠনমূলক দিহা-পৰামৰ্শই আমাক এই ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে উৎসাহিত কৰিলে। এই সুযোগতে মহাবিদ্যালয়ৰ মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয় তথা সম্পাদনা সমিতিৰ উপদেষ্টা আৰু সদস্যসকলক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

মহাবিদ্যালয়ৰ মিসকল অধ্যাপক-অধ্যাপিকাই তেখেতসকলৰ বহুশ্ৰীমা সন্মত খবচ কৰি গৱেষণা-পত্ৰ তথা পৰ্যালোচনামূলক প্ৰবন্ধ আগবঢ়োৱা তেখেতসকলক আমি কেতিয়াও পাহৰিব নোৱাৰো। তেখেতসকলৰ সহায়-সহযোগ অবিহনে আমি এই কামখোৱা আগবঢ়াই নিয়াটো একেবাৰেই সম্ভৱ নহ'লহেঁতেন। তেখেতসকল বিশেষভাৱে ধন্যবাদৰ পাত্ৰ।

আলোচনীখন যথাসময়ত প্ৰকাশৰ দায়িত্ব বহন কৰা বাবে কৌশল প্ৰকাশনৰ স্বত্বাধিকাৰী শ্ৰীমুতা গায়ত্ৰী বৰুৱা তথা সমূহ কৰ্মকৰ্তৃলৈ ধন্যবাদ জনাই সম্পাদকীয় কণম ইমানতে সামৰিছোঁ।

“জয়তু ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়”

সম্পাদকস্বয়
দিগীপ কলিতা
প্ৰশান্ত কুমাৰ বৰা

■ 'ফুলৰ চানেকি'—এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন	ড. দত্ত, মৌচুমী	৯
■ ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতত উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ জনগোষ্ঠীসমূহৰ ঐক্য-সম্প্রীতি	ড. মৰাণ, বিজু	১৫
■ অসমীয়া ভাষাত তুলনামূলক সাহিত্যৰ তাত্ত্বিক দিশৰ চিন্তা-চৰ্চা : এক দৃষ্টিপাত	ড. চেতিয়া, সন্দিকৈ	২২
■ অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা : এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন	ড. বুঢ়াগোহাঁই, লক্ষ্যজিৎ	২৯
■ Papad and Its Consumption Pattern-some Issues	ড. Jain, Mahesh Kr.	৩৯
■ Problems and Prospects of Silk Industry of Assam	ড. Saikia, Kamalendu	৪২
■ Rearing Tiny Fishes for Controlling Malaria and Encephalitis	ড. Phukon, J.	৫৩
■ Modeling Road Traffic Accidents (RTA) in Dibrugarh under Circular Statistics Approach	ড. Baruah, J.	৫৯
■ Study of the Christiansen Effect on Glass Spherules and Colloidal Sample using He-Ne Laser	ড. Mahanta, Rajib	৬৭
■ Strategies Required For Skill Development of Small Tea Growers (STGs) of Assam	ড. Yadav, Sohan Lal	৭৪
■ The Study of Child Rearing and Its Importance : An Anthropological Perspective	ড. Bora, Promanita	৮০
■ An account of Garcinia(Thekera) found in Dibrugarh district, Assam	ড. Paul, Pranab	৮৫
■ The Socio-economic and Educational Status of Women in the Mishing Community of Assam	ড. Teye, Jadovananda	৯১
■ Use of Mother Tongue in Teaching of English Language	ড. Boro, Diganta	৯৭
■ Emerging trend of Women Entrepreneurship and Its Impact on the Women Workers of the Tea Gardens of Assam	ড. Jain, Mahesh Kr. & Yadav, Sohan Lal	১০৫
■ Ethnomedicobotanical Observation on the Motak of Lakhimpur District, Assam	ড. Kalita, Dilip	১১২

'ফুলৰ চানেকি' এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন

দত্ত, মৌচুমী, অসমীয়া বিভাগ, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়, অসম

০.০ অৱতৰণিকা :

অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিত পদ্মনাথ গোস্বামীৰ এক স্মৰণীয় সত্ৰ। ১৮৯০ চনত প্ৰকাশ পোৱা 'বিজুলী' আলোচনীৰ দ্বিতীয়-তৃতীয় বছৰৰ সম্পাদক আছিল গোস্বামী। আলোচনী সম্পাদনাৰ উপৰিও উপন্যাস, কাব্য, ঐতিহাসিক নাটক, প্ৰহসন, পাঠ্যপুথি ৰচনা, গদ্য ৰচনা আৰু বুৰঞ্জী প্ৰণয়নৰে অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈ এক উল্লেখনীয় বৰঙণি আগবঢ়াই গৈছে। অসমীয়া কাব্যজগতলৈ গোস্বামীয়ে আগবঢ়োৱা দুখন কবিতাৰ পুথি হ'ল— 'লীলা' আৰু 'জুৰণি'। 'ফুলৰ চানেকি' কবিতা পুথিখনত 'জুৰণি' কবিতা পুথি আৰু নাটসমূহত সন্নিৱিষ্ট কবিতাসমূহক একত্ৰিত কৰা হৈছে।

১.০ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ আৰু পদ্ধতি :

আমাৰ আলোচ্য পত্ৰিকাৰ পৰিসৰত পদ্মনাথ গোস্বামীৰ 'ফুলৰ চানেকি' কবিতা পুথিখনত সন্নিৱিষ্ট কবিতাসমূহৰ বিষয়বস্তু বিশ্লেষণ কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হৈছে। ইয়াৰ জড়িয়তে গোস্বামীৰ কবিতাৰ ভাবদৰ্শনৰ এক আলোচনা কৰাৰ উদ্দেশ্য আগত ৰখা হৈছে। এই অধ্যয়ন কাৰ্য বৰ্ণনাত্মক আৰু বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতিৰে কৰা হ'ব।

২.০ বিষয় বিশ্লেষণ :

'ফুলৰ চানেকি' কাব্য পুথিখন সম্পৰ্কত গোস্বামীৰ নিজা বক্তব্য হ'ল— "এই 'চানেকি'ত বহু কবিতা-ফুল আটাইবোৰেই মোৰ নিজা ফুলনিৰ। তাৰ নিমিত্তে মই কাৰো ওচৰত হাত পাতিবলগীয়া হোৱা নাই, আৰু কাৰো ফুলনিলৈ হাত মেলাও নাই। আদিৰেপৰা আজিলৈকে মোৰ ৰচিত কবিতা ফুলবোৰ, চাওঁ বুলিলে একেঠাইতে পোৱাকৈ, খাউকতে থুপাই থোৱাৰ অভিপ্ৰায়ে 'ফুলৰ চানেকি' এখন হাতে-অঁচা ঢকুৱা পাতত বাছি থোৱা আছিল; বি-এ মহলাখীৰ কোৰ্চ বা পাঠ্যপুথিৰ কাৰণে সেই

‘চানেকি’ আগবঢ়াবৰ মনেৰে, মূল চানেকিৰপৰা কিছুমান বিশিষ্ট কবিতা-ফুল বাছি আনি, তাৰে সৈতে তাৰ এছোৱাৰ বিশিষ্ট তাঙৰণ এটা উলিওৱাৰ অৰ্থে এইখন ‘ফুলৰ চানেকি’ যুগুত কৰা হৈছে।”

উছৰ্গা অংশত কবিয়ে স্ববীন্দ্রনাথ ঠাকুৰৰ নামত উছৰ্গা কৰিছে এনেদৰে—

কবীন্দ্র স্ববীন্দ্র আজি অমৰ সভাত
‘বান্ধীকি প্ৰতিভা’ প্ৰভা প্ৰকাশি ধৰাত
কালিদাস-পূজাভাগ সন্তোষি সাক্ষাতে
পুষ্প-অৰ্ঘ্য ভাৰতৰ লভি অযাচিত্তে.....

‘ফুলৰ চানেকি’ত সন্নিৱিষ্ট কবিতাসমূহ— (১) বাগ্‌দেৱী বন্দনা (২) ফুলৰ চাকি (৩) কবিতা (৪) টোপা কলি (৫) প্ৰাকৃতিক সংসাৰ (৬) স্বৰ্গতো অধিক জননী (৭) কল্পনা চকু (৮) ওৰণি (৯) উষা-পুৰাণ (১০) নেদেখা জন (১১) বিজুলী (১২) প্ৰেৰণা (১৩) বস্তি (১৪) সাধনা আৰু সিদ্ধি (১৫) উষা (১৬) সংসাৰ ধুমুহা (১৭) উত্থান পতন (১৮) পৰিতাপ (১৯) আকাশী কটকী (২০) কৰ্তব্য জ্ঞান (২১) বিশ-বীণ (২২) প্ৰাকৃতিক সন্তাৰ (২৩) ব্ৰহ্মপুত্ৰ (২৪) চন্দনগিৰি (২৫) শান্তি আৰু সাধনী (২৬) শদিয়া (২৭) সৈনিক সঙ্গীত (২৮) উষা-চিত্ৰলেখা (২৯) জীৱন সন্ধিয়া (৩০) গদা-গৃহ (৩১) বিৰহিনীৰ বিলাপ (৩২) ৰাজচৰাত জয়মতী (৩৩) মিলন মহত্ব (৩৪) নিৰ্যাতনত জয়মতী (৩৫) গুহা (৩৬) গুহাত গদাপাণি (৩৭) মেঘদূত (৩৮) বৰাগী বহাত গদাপাণি (৩৯) জাৰ্মান মহাৰণ (৪০) ৰণক্ষেত্ৰত গদাধৰ (৪১) সন্তান।

২.০১ প্ৰকৃতি প্ৰেম :

পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ কবিতাত প্ৰকৃতিৰ ৰূপ-সৌন্দৰ্য বৰ্ণনাৰ আভাস পোৱা যায়। প্ৰকৃতি জগতৰ উপমাৰে মানৱ জীৱনৰ ৰূপ-সৌন্দৰ্য, মান, স্থায়ীত্ব আদি ভাবক উজ্জীৱিত কৰাৰ প্ৰয়াস গোহাঞিবৰুৱাৰ কবিতাত পোৱা যায়। যেনে— ‘প্ৰাকৃতিক সংসাৰ’ কবিতাৰ বিষয় বিশ্লেষণ কৰিলে দেখা যায়—

নল মৰে গাজ উঠে, জীয়ায় জাৰণি,
চন পৰা বননিৰ জেউতি চৰায়;
উলাহত পাহমেলা কুঁহি ঠাল ঠানি
বাঢ়ি উঠি আশে-পাশে জোপাটি পুৰায়।
জীৱনৰ আদি ছোৱা শুদা লীলা-খেলা
মাৰ গ’ল যেনে ঘটি ৰূপান্তৰ তাৰ
নুশুকাল নলমূল মৰি সেই বেলা

পোনা-পোখা মেলি পুনু পুৰঠ সংসাৰ (প্ৰাকৃতিক সংসাৰ, পৃ. ৩৬২)

মাতৃ প্ৰেম : কবিৰ ‘স্বৰ্গতো অধিক জননী’ কবিতাত কবি প্ৰাণত মাতৃৰ প্ৰতি থকা অপৰিসীম

স্নেহ ভক্তিৰ উজ্জ্বল প্ৰকাশ ঘটিছে। যিগৰাকী মাতৃৰ গৰ্ভৰ উম লৈ কবিয়ে এই ধৰালৈ আহিল, যাৰ বুকুৰ অমৃত পানেৰে পৃথিৱীত জীয়াই থকাৰ শক্তি আহিবিলে, আৰু যাৰ স’তে চাৰি চকুৰ প্ৰথম মিলন ঘটি এই পৃথিৱীক চাবলৈ শিকিলে, সেই গৰাকী চেনেহী মাতৃৰ প্ৰতি ভক্তি জনাই কবিয়ে কৈছে—

সেই মোৰ মায়াময়ী চেনেহী প্ৰসূতী

নমো নমো মাতৃ মোৰ নমো তযু পাৱে। (স্বৰ্গতো অধিক জননী, পৃ. ৩৬২, ৩৬৩)

২.০২ ক্ষুদ্ৰ বস্তুত বিশালত্ব আৰোপ :

‘ওৰণি’ কবিতাটোৰ মাজেৰে কবিৰ ক্ষুদ্ৰত্বৰ মাজত বিশালক দেখা পোৱাৰ যি ৰোমাণ্টিক আবেদন তাক উপলব্ধি কৰিব পাৰিব। ‘ওৰণি’ হ’ল নাৰীৰ লাজ, মান, আবেগৰ এক আলম, এক ভূষণ— এই কথাষাৰকে কবিয়ে ওৰণি কবিতাটোত মনোমোহাকৈ প্ৰকাশ কৰিছে। এগৰাকী ৰমনীৰ লাজকুৰীয়া অৱস্থাটো এজনৰ সন্মুখত প্ৰকাশ নকৰাকৈ ওৰণিয়ে আবুৰ কৰি ৰাখে। ওপৰে ওপৰে চাবলৈ গ’লে ওৰণিখনৰ বিশেষত্ব হিচাপে এগৰাকী বোৱাৰীয়ে বা মহিলাই ব্যৱহাৰ কৰা সজ্জাৰ এক অঙ্গ। কিন্তু কবিয়ে ওৰণিৰ লগত এগৰাকী নাৰীৰ আবেগ, আবেদন, আনন্দ, বিষাদক এনেকৈ গাঁঠি পেলাইছে যে ইয়াৰ মহত্ব, ইয়াৰ সৌন্দৰ্য দুগুণে বাঢ়িছে। যেনে—

আহিলে বসন্ত ৰাগ

মলয়াত উটি বুৰি

বিজুলী বয়ানখনি

দেখুৱাম উৰি উৰি

চকুৰে চকুৰে দুয়ো

চকু কথা পাতোতেই

বিচ্ছেদ খেমালি চাম

ঢাকি ধৰি লাচতেই।

(ওৰণি, পৃ. ৩৬৩)

২.০৩ আধ্যাত্মিকতা :

‘বাগ্‌দেৱী বন্দনা’ কবিতাটিৰ জড়িত কবি মানসৰ আধ্যাত্মিক চিন্তাৰ কুঁহি যেন মেল খাই উঠিছে। কবিয়ে ‘ফুলৰ চানেকি’ কবিতা পুথিখনৰ আৰম্ভণিতে বাগ্‌দেৱী বন্দনা কৰি দেৱীৰ চৰণত মঙ্গল প্ৰাৰ্থনা কৰিছে। পূজাৰ নীতি-নিয়ম, বিধি-আচৰণ নাজানিলেও কবিয়ে অৱোধ মানৱক যাতে দেৱীয়ে মঙ্গলময় পথ দৰ্শন কৰায়, কবিক যাতে কাব্য ৰচনাৰে দেশমাতৃৰ সেৱাৰ সুযোগ দিয়ে, অন্যান্য গুণী-জ্ঞানীজনৰ দৰে কবিও এই পথেৰে আগবাঢ়ি যাবৰ বাবে দেৱীয়ে যেন তেওঁক আশীষ নিৰ্মালি দিয়ে, সেয়ে কবিয়ে নিবেদন জনাই লিখিছে—

গুৰু-দীপ্তি আগ কৰি অক্ষৰ চকুত

যেন প্ৰদীপৰ তাপ-উমানে উমানে

দুটিমান তলসৰা পাইছে বিচাৰি
গাথো তাৰে এটি ধাৰ দৈন্য ফুলচাকি।
অযোগ্য ই বেনীলই, কণ্ঠ নুপুৰায়;
থাকোক এপাশে পৰি, পাদপদ্ম স্পৰ্শি
দিয়া সুৰ দেবি। বচো অভাজন মালা (বাগ্‌দেৱী বন্দনা, পৃ. ৪৬১)

আধ্যাত্মিক চেতনাৰ অন্য এক উদাহৰণ 'নেদেখাজন'। এই কবিতাটোৰ বিষয়বস্তুত নিহিত হৈ আছে নেদেখাজন অৰ্থাৎ ভগৱানৰ মহিমাৰ গুণ-গান। স্বৰ্গ-মৰ্ত্য-পাতালৰ অধিকাৰী ত্ৰিজগতৰ পতিয়েই হ'ল সৃষ্টি, স্থিতি, লয়ৰ কাৰণ। তেওঁৰ মহিমাৰে সমগ্ৰ বিশ্ব পৰিচালিত প্ৰকৃতিৰ অপকপ ৰূপশোভা, জীৱজগতৰ কাৰ্যক্ৰমণিকা এই সকলোবোৰ নেদেখাজনৰে দান। জীৱশ্ৰেষ্ঠ মানৱৰ কৰ্মই যদিও বিশ্ব জগতত মানৱ সভ্যতাক আগুৱাই নিয়াত সহায় কৰিছে তথাপি এই 'নেদেখাজনে' দিয়া প্ৰকৃতিৰ অকপণ দানক মানুহে উপেক্ষা কৰিব নোৱাৰে। প্ৰকৃতি নিজেই এক শুৱলা সঙ্গীত, মানুহৰ সঙ্গীত সুধাৰে ভগৱানক আৰতি জনালেও, প্ৰকৃতিয়ে স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে যি আৰতি জনায় সেয়া শ্ৰেষ্ঠতৰ বুলি কবিয়ে ক'ব বিচাৰে। অৰ্থাৎ কবিৰ ভাষাত—

মানৱ গায়ক জিনি, কীট-পখী-নদী
ভজন গাওতা আছে, চিন্তি চোৱা যদি
পৱনৰ আৰতিৰ মৰ্মস্পৰ্শী স্বৰে
হৃদয় গহ্বৰ ভেদি বিয়াকুল কৰে। (নেদেখা জন, পৃ. ৩৬৪)

২.০৪ স্বদেশ প্ৰেম :

স্বদেশ প্ৰেমত উঠলি উঠা কবি প্ৰাণে স্বদেশ মাতৃৰ দুৰ্যোগৰ দিনত সকলোকে প্ৰাণপণে দেশ উন্নতিৰ বাবে সেৱা কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছে। এই সেৱা ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতি-ৰাজনীতি যিয়েই নহওক মুঠতে দেশ মাতৃয়ে যাতে নিজৰ শিৰ তুলি ঠিয় হৈ থাকিব পাৰে, তাৰকাৰণে চেষ্টা কৰিবলৈ কবিৰ আহ্বান। যেনে—

উঠা উঠা কৰ্মীগণ
স্বদেশৰ আশাধন
মিলি ভাতৃভাবে
হাতে-কামে লাগি যোৱা
দেশসেৱা পণ লোৱা
প্ৰচণ্ড প্ৰভাৱে। (প্ৰেৰণা, পৃ. ৩৬৫)

'প্ৰেৰণা' কবিতাটিৰ মন কৰিবলগীয়া দিশ প্ৰকৃতি-প্ৰীতি। প্ৰকৃতিৰ ৰূপশোভাৰ বৰ্ণনাৰ জৰিয়তে কবিয়ে এই কথা ব্যক্ত কৰিব বিচাৰিছে যে— প্ৰকৃতিয়েও যেন দেশমাতৃৰ সেৱাৰ এই যজ্ঞত

প্ৰাণঢালি আহতি আগবঢ়াইছে—

সুৰত সজাগ হই
শান্তিৰ আঁজলি লই
প্ৰকৃতি কুঁৱৰী
বিলাব খুজিছে ভৰে
জীৱনী শকতি সৰে
কৰ্তব্য সুমৰি।
নিয়তি নিৰ্দেশ পাই
মলয়া কটকী যায়,
দুৰাৰে দুৰাৰে;
কাণে কাণে উৰি উৰি
বিনি বিনি সুৰ ধৰি,
আৱাহন কৰে। (প্ৰেৰণা, পৃ. ৩৬৫)

এটি কথা মন কৰিবলগীয়া যে কলিকতাত শিক্ষাগ্ৰহণ কৰি থকা যিসকল ছাত্ৰই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত এক নৱ চেতনা আনিবলৈ অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল তাৰ ভিতৰত পদ্মনাথ গোস্বামীও অন্যতম আছিল। তেওঁলোকৰ এই কৰ্ম চেতনাৰ আহ্বান এই কবিতাটোৱে অতি সুন্দৰকৈ প্ৰকাশ কৰিছে—

পিতৃভূমি উদ্ধাৰৰ,
মাতৃভাষা প্ৰচাৰৰ
যতোক যুগুতি
তুলি লোৱা পোৱামানে
লক্ষ্য ৰাখি প্ৰাণপনে
দেশৰ উন্নতি।
চেতনা উদ্বিছে চোৱা
বল বুদ্ধি সাহ লোৱা
দেশৰ দুৰ্গতি
আজি সমস্যাৰ দিনে
দূৰ কৰা প্ৰতিক্ষণে;
স্থিৰ কৰা মতি। (প্ৰেৰণা, ৩৬৬)

৩.০ সামৰণি :

গোহাঞিবৰুৱাৰ বিশ্ব বীণ, প্ৰাকৃতিক সত্তাৰ, ব্ৰহ্মপুত্ৰ, চন্দনগিৰি, উষা, গুহা আদি কবিতাসমূহৰ মাজেৰে প্ৰকৃতিৰ ৰূপশোভা প্ৰকাশৰ প্ৰয়াস দেখা যায়। শদিয়া, শান্তি আৰু সাধনী, সাধনা আৰু সিদ্ধি, সৈনিক সঙ্গীত, উষা আৰু চিত্ৰলেখা, গদা-গৃহ, বিৰহিনীৰ বিলাপ, ৰাজচৰাত জয়মতী, নিৰ্য্যাতিতা জয়মতী, গুহাত গদাপাণি, বৰাগী বহাত গদাপাণি, ৰণক্ষেত্ৰত গদাধৰ, জাৰ্মান মহাৰণ আদি কবিতাত ইতিহাস আৰু ঐতিহ্য চেতনা দেখা যায়।

মেঘদূত আৰু সন্তান এই দুটা কবিতাৰ বিষয়বস্তু কবিৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ লগত সম্পৰ্কিত। ব্যক্তিগত হৈও কবিতাৰ বিষয়বস্তুত উত্থাপিত বেদনা আৰু অনুভৱ বিশ্বজনীন। মানৱ জীৱন ক্ষণস্থায়ী বুলি জানিও মানুহে এই জীৱনৰ প্ৰতি অনুভৱ কৰে এক মোহৰ বান্ধোন। আত্মীয়-স্বজনক হেৰুৱাৰ দুখ মানুহৰ অত্যন্ত বেদনাদায়ক। কবিৰ জোঁৱাই সিদ্ধেশ্বৰ গোহাঞি, (এম-এ, বি-এল, ডেপুটী কমিচনাৰ) মৃত্যুত কবিৰ মনত উদয় হোৱা ভাবৰাজিক কালিদাসৰ মেঘে যিদৰে বিৰহী যক্ষৰ বাৰ্তা প্ৰেৰণ কৰিছিল, সেই দৰে গোহাঞিবৰুৱাইও মেঘক এই দায়িত্ব সকাতেৰে অৰ্পণ কৰিছে যাতে, মেঘে তেওঁলৈ জোঁৱায়েকৰ কিবা বাৰ্তা কঢ়িয়াই আনে। এয়াই কবিৰ মন। কবিৰ মন সদায় অনুভূতিপ্ৰণ। অনুভূতিপ্ৰণ মনে বাস্তৱ-অবাস্তৱৰ পৰিধি ভাঙি ভাব সাগৰত অৱগাহন কৰেগৈ। এনে মুহূৰ্ততেই উত্তোলিত হোৱা ভাবৰ বুৰবুৰণিক মথি মথি কবিয়ে সজাই তোলে কবিতাৰ আকাৰে। নিজৰ আপোন ব্যক্তিজনক হেৰুৱাই যি দুখৰ ভাব সাগৰত বুৰ মাৰিছিল তাক মথিয়েই যেন সৃষ্টি কৰিছিল এই 'মেঘদূত' কবিতাটি। আনহাতে 'সন্তান' কবিতাটোৰেও যেন কবিয়ে জীৱ জগতৰ এক স্বাভাৱিক প্ৰক্ৰিয়াক অনুভৱ কৰিছে অন্য এক দৃষ্টিভংগীৰে।

অসমীয়া কাব্য সাহিত্যলৈ গোহাঞিবৰুৱাই লীলা আৰু জুৰণিৰ জড়িয়েতে তেওঁৰ অৱদান দি গৈছে। 'ফুলৰ চানেকি' হ'ল প্ৰকাশিত কবিতাসমূহৰ সংগ্ৰহ। এই কাব্যপুথিত প্ৰকাশিত কবিতাসমূহৰ বিশ্লেষণৰ জড়িয়েতে আমি এক সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব পাৰো যে ৰোমাণ্টিক ভাবাদৰ্শৰ লক্ষণসমূহ তেওঁৰ এই কবিতাসমূহত প্ৰতিফলন ঘটিছে। বিশেষকৈ দেশপ্ৰেম, ক্ষুদ্ৰত্বত বিশালত্ব আৰোপ, প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য বৰ্ণনা আদি দিশকেইটাৰ প্ৰতিফলন পূৰ্ণ ৰূপত ঘটিছে বুলি ক'ব পাৰি। ■■■

গ্ৰন্থপঞ্জী :

নেওগ, মহেশ্বৰ	:	অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা দ্বাদশ তাণ্ডৰণ, ২০১২, চন্দ্ৰ প্ৰকাশ, গুৱাহাটী
নেওগ, মহেশ্বৰ (সম্পা.)	:	পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা ৰচনাৱলী, ১ম প্ৰকাশ, ১৯৭১ অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, গুৱাহাটী
শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ	:	অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত ৪ৰ্থ প্ৰকাশ, ১৯৮৯, অৰুনোদয় প্ৰেছ, গুৱাহাটী

ড° মৌচুমী দত্ত, সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়

ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতত উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ জনগোষ্ঠীসমূহৰ ঐক্য-সম্প্ৰীতি

মৰাণ, বিজু, অসমীয়া বিভাগ, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়, অসম

০.০০ অৱতৰণিকা :

অসমৰ সাহিত্য-সংস্কৃতি তথা গীতক বিশ্ব দৰবাৰত চিনাকি কৰাই দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত অসমৰ যিসকল বৰেণ্য ব্যক্তিয়ে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰি আহিছে সেইসকলৰ ভিতৰত প্ৰয়াত সংগীত শিল্পী ভূপেন হাজৰিকাৰ নাম শীৰ্ষত। বহুমুখী প্ৰতিভাৰ আকৰ ভূপেন হাজৰিকা আছিল একেধাৰে অদ্বিতীয় সংগীতশিল্পী, গীতিকাৰ, সুৰকাৰ, প্ৰবন্ধকাৰ, ভ্ৰমণ কাহিনী ৰচক, শিশু গ্ৰন্থ প্ৰণেতা, চলচ্চিত্ৰ পৰিচালক, চলচ্চিত্ৰৰ সংগীত পৰিচালক, শিক্ষাবিদ আৰু ৰাজনীতিক। বিশেষকৈ সংগীতৰ জগতত থকা ব্যুৎপত্তিৰ বাবে তেখেত অসম তথা ভাৰতীয় লোকৰ হিয়াৰ আমঠু।

ভূপেন হাজৰিকাৰ বাবে সংগীত সাধনা পেচাৰ পৰিৱৰ্তে মূলতে নিচাহে আছিল। অসমৰ জাতীয় জীৱনৰ বিভিন্ন সংকটৰ মুহূৰ্তত গীতৰ জৰিয়তে ভূপেন হাজৰিকাই নৱ চেতনা জগাই তুলিছিল। অসমৰ মাটিৰ স্পৰ্শ থকা গীতবিলাক প্ৰত্যেকজন অসমীয়াৰ বাবে একো একোখাৰি মুকুতা সদৃশ। ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতৰ বিষয়বস্তু বহুধা-বিভক্ত। ইয়াৰ ভিতৰত লক্ষ্য কৰা যায় অসমীয়া জাতি গঠন প্ৰক্ৰিয়াত অনবদ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰা সকলো জাতি-জনগোষ্ঠীৰ মাজত সমন্বয় সাধন কৰাৰ আপ্ৰাণ চেষ্টা। শব্দ, সুৰ আৰু ৰেখাৰ ভিতৰত তেখেতে সুৰৰ মুৰ্ছনাৰে অসমৰ জাতি-জনজাতিৰ মাজত সম্প্ৰীতিৰ বীজ সিঁচিছিল। সেয়ে তেখেতৰ গীতসমূহ অসমৰ সকলো লোকৰে অতি আপোন।

১.০০ বিষয় বিশ্লেষণ :

ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পূব ভাৰত আৰু অসম প্ৰদেশ বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ অনুপম মিলনভূমি। ইয়াত বসবাস কৰা সকলো জাতি-জনজাতিয়ে সমিলমিলেৰে বসবাস কৰি অনন্য নিদৰ্শন দাঙি ধৰিছে। ইয়াৰ উপৰি সকলোকে আকোঁৱালী লোৱাৰ মনোভাৱে সম্প্ৰীতিৰ সাঁকো গঢ়িছে। ভূপেন

হাজৰিকাই অসম আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ মেঘালয়, নাগালেণ্ড, অৰুণাচল, মিজোৰাম আদি ৰাজ্যত বসবাস কৰা জাতি-জনগোষ্ঠীসমূহৰ ভাষা-সংস্কৃতিক আধাৰ কৰি ভালেসংখ্যক অনুপম গীত ৰচনা কৰিছে। অনুসূচিত জাতিৰ অন্তৰ্গত অতি পিছপৰা কৈৱৰ্ত সম্প্ৰদায়ত জন্ম লাভ কৰা ভূপেন হাজৰিকাই সকলো জাতি-জনগোষ্ঠীৰ প্ৰতি অকৃত্ৰিম শ্ৰদ্ধা প্ৰদৰ্শন কৰি প্ৰত্যেকৰে বাবে বহুগীয়া সংস্কৃতি আৰু ভাবানুভূতিক আধাৰ কৰি গীতৰ পোহাৰ মেলিছে। স্বৰূপাৰ্থতেই তেখেত জাতি-বৰ্ণ বিচাৰৰ ঠেক গণ্ডীৰপৰা বহু আঁতৰত। সকলোৰে মাজত সৌন্দৰ্যৰ সন্ধান আৰু সমন্বয়ৰ বীজ ৰোপণেই আছিল তেখেতৰ গীতৰ অন্যতম ঘাই আধাৰ।

১.০১ অসমৰ জাতি-জনগোষ্ঠীক লৈ ৰচনা কৰা গীত :

জনজাতিৰ মৰ্যাদা পোৱা অসমৰ এটি প্ৰধান জনগোষ্ঠী হৈছে মিচিংসকল। যাযাবৰী শিল্পী ভূপেন হাজৰিকাই মিচিং সমাজক লৈ লিখা অন্যতম এটি মনোৰম গীত হৈছে ‘অ’ মিচিং ডেকাটি’। গীতটিত মিচিংসকলৰ জাতীয় সাজ-পোচাক, খাদ্যাভাস আৰু লোকবাদ্যৰ চানেকি ফুটি উঠিছে। তদুপৰি ঔপন্যাসিক ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে ৰচনা কৰা ‘মিৰি জীৱী’ উপন্যাসৰ কথাও অতি আকৰ্ষণীয় ৰূপত উপস্থাপন কৰা হৈছে। প্ৰেমিক জংকীৰ মৰণকাতৰ চিঞৰটি অসমীয়া ভাষাতে ওলোৱাটো তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে মিচিং ডেকা-গাভৰু জংকী আৰু পানেইৰ প্ৰণয় কাহিনী ইতিহাসৰ পাতত যুগমীয়া কৰিছে বুলি উল্লেখ কৰিছে। তদুপৰি মিচিংসকলৰ প্ৰতি থকা শ্ৰদ্ধাসুলভ মনোভাৱ আৰু সম্প্ৰীতিৰ বাৰ্তা ফুটি উঠিছে এই গীত ফাঁকিত —

আজিৰ পানেই নমৰে
আৰু জঙ্কিয়েও নেকান্দে
এই জংকী পানেইৰ মিচিং সমাজ
নিজেই দিচাং আবুং হৈ
অসমীৰে বৰ লুইতৰ সোঁতটি বঢ়াব
মৰমৰে এই যুগটি।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-২৯)

বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঠনত অনবদ্য ভূমিকা পালন কৰা চাহ জনগোষ্ঠীয় লোকসকলকলৈ ভূপেন হাজৰিকাই কেইবাটাও যুগজয়ী গীত ৰচনা কৰিছে। ইয়াৰ উপৰি অসমৰ জাতি-জনগোষ্ঠীৰ সম্প্ৰীতিৰ প্ৰসঙ্গ উত্থাপন হ’লেই চাহ জনগোষ্ঠীৰ বিষয়েও আন্তৰিকতাৰে গ্ৰহণ কৰা দেখা যায়। এনে এটি মনোৰম গীত হৈছে — ‘অসম দেশৰ বাগিচাৰে’। গীতটিৰ প্ৰথম কলিতোতেই সম্প্ৰীতিৰ বাৰ্তা পোৱা যায় —

অসম দেশৰ বাগিচাৰে ছোৱালী
বুমুৰ-টুমুৰ নাচি কৰোঁ ধেমালি ;
হে’ লছমী নহয় মোৰে নাম — চামেলি।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৫৪)

তদুপৰি চাহ বাগিছাৰ কথিত ভাষাতে লিখিত আৰু পৰিৱেশন কৰা অন্যতম কেইটামান মধুৰ গীত হৈছে ‘ক খ গ ঘ’, ‘জিগিজা গিজাও’, ‘ধম ধমা ধম ধম ধমা ধম’ আদি। ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ঠাইৰপৰা আহি অসমত চাহ খেতিৰ জৰিয়তে আত্মপৰিচয় দিয়া আৰু অসমৰ অৰ্থনীতি টনকিয়াল কৰি তোলা চাহ জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলৰ বিষয়ে এই গীতটোত সুন্দৰ উল্লেখ পোৱা যায়। ‘ক খ গ ঘ’ গীতৰ এটি কলিত আছে —

আসাম দেসে আসি মোৰা
পাই বহু মৰম গ’
কাঁচা সোণাৰ ডালে ডালে
টাকাৰ কচি পাতা গ’।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-১৩২)

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যাপকৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰা কালত ৰচনা কৰা ‘জিলিকাৰ লুইতৰে পাৰ’ শীৰ্ষক গীতটোতো অসমৰ জাতি জনগোষ্ঠীৰ সমন্বয়ৰ বাৰ্তা অনুভৱ কৰা যায় এনেদৰে —

সাঁচিপাতে ভাষা দিব
চিফুঙে আশা দিব
ৰংঘৰে মেলিব দুৱাৰ।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-২২৪)

অসমত উচ্চ শিক্ষাৰ পীঠস্থান গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে জ্ঞান আৰু প্ৰজ্ঞাৰে লুইতৰে দুয়োপাৰ জিলিকাই তুলিব বুলি শিল্পীগৰাকীয়ে গভীৰ আস্থা প্ৰকাশ কৰিছে। নিঃসন্দেহে ইয়াত অসমৰ জাতি-জনগোষ্ঠীয়ে প্ৰাণেৰে সহযোগিতা আগবঢ়াব বুলি তেখেত আশাবাদী।

অসমৰ এখনি মনোমোহা ঠাই কাৰ্বি আংলং জিলাৰ ডিফু। এই ডিফু চহৰ আৰু কাৰ্বি সমাজ-সংস্কৃতিৰ মোহত পৰি ভূপেন হাজৰিকাই ৰচনা কৰিছিল ‘ডিফু হ’ল তোমাৰ নাম’ শীৰ্ষক গীতটো। ইয়াত কাৰ্বিসকলৰ অনুপম সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন দিশ গীতৰ মাজেৰে আলোকপাত কৰিছে। সম্প্ৰীতিৰ বাৰ্তা বিয়পাই কাৰ্বি সমাজক সমগ্ৰ লুইতপৰীয়াৰ লগত একাকাৰ কৰি ভূপেন হাজৰিকাই গাইছে —

ভাইটি ছেমছিঙৰ হে’ হাইমু কাহিনী
লুইতপৰীয়া সহস্ৰই আজি পালে চিনি হে’।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-২৪৬)

জাতিৰ পিতা মহামানৱ মহাত্মা গান্ধীক লৈ বচনা কৰা 'তেৰশ চৌৱনৰ মাঘৰে মাহতে' শীৰ্ষক গীতটোত দলিতসকলক লৈ ভূপেন হাজৰিকাই এটা অতি মৰ্মস্পৰ্শী বাৰ্তা প্ৰেৰণ কৰিছে আৰু মানৱতাৰ জয়গান গাইছে —

ধূলিৰো তলৰে ধূলিও মাকতিক
লগালা আলফুল হাত
হৰিজন দলিতক সৱতি ধৰিলী
স্বার্থও পৰিলে শাঁত।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-২৫৯)

জগতগুৰু শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মত সকলো জাতি-জনগোষ্ঠীৰ লোকক শৰণ আৰু সমানভাৱে ঠাই দি সমন্বয়ৰ অনুপম চানেকি গঢ়ি থৈ গৈছে। একেটা সুৰতে ভূপেন হাজৰিকাইও সেই সম্প্ৰীতিৰ ডোল বৰ্তাই ৰাখিবলৈ 'পাৰ ভাঙি দিলে শ্ৰীমন্ত শংকৰে' শীৰ্ষক গীতটোত গাইছে —

গাৰোৰ গোবিন্দ নগাৰ নৰোত্তম
যৱনৰ জয়হৰি কৈৱৰ্তৰ ৰাধিকা
মিচিঙৰ পৰমা আহোমৰ নৰহৰি
মোৰ গুৰু ঐ
কছাৰীৰ আছিলে ৰমাই।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৩০৮)

মহাবাহু ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দুয়োপাৰে গঢ় লৈ উঠিছে বৰ্ণাঢ্য অসমীয়া সংস্কৃতি। এই ব্ৰহ্মপুত্ৰই সমন্বয়ৰ সাঁকো গঢ়ি আহিছে বুলি ভূপেন হাজৰিকাই তেখেতৰ অন্যতম এটি চিৰসেউজ গীত 'মহাবাহু ব্ৰহ্মপুত্ৰ, মহামিলনৰ মহাতীৰ্থ' নামৰ গীতটোত উল্লেখ কৰিছে —

মহাবাহু ব্ৰহ্মপুত্ৰ, মহামিলনৰ তীৰ্থ
কত যুগ ধৰি আহিছে প্ৰকাশি
সমন্বয়ৰ অৰ্থ।

তদুপৰি অসমীয়া সংস্কৃতি জীপাল কৰি তোলা বৰেণ্য লোকসকলৰ মহান কীৰ্তিৰ বিষয়েও শ্ৰদ্ধা সহকাৰে তেখেতৰ গীতত সুঁৱৰিছে এনেদৰে —

মৰুৰ দেশৰে আজান ফকীৰে
মধুৰ জিকিৰ ৰচিলে
দিল্লীৰ দিলোৱাৰে আহি হস্তী-পুথি আঁকিলে
পঞ্চনদীৰ টেগ বাহাদুৰে ধৰমৰ সেতু গঢ়িলে ...

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৩৮৯)

জাতিভেদ পৰিহাৰে সমন্বয় সাধনত সহায় কৰে। জাতিভেদ পৰিহাৰ কৰিবলৈ আহ্বান কৰাৰ সন্দৰ্ভত ভূপেন হাজৰিকাৰ এটি চিৰসেউজ গীত হৈছে 'যুৱতী অনামিকা গোস্বামী'। চতুৰ্বৰ্ণ মানুহৰহে সৃষ্টি আৰু মানুহৰ মাজত জাতি-বৰ্ণ বিচাৰে সমাজক সদায়ে কলুষিত কৰি আহিছে। জাতি-অজাতি বিচাৰক ত্যাগ কৰি সমাজক নতুন ৰূপত গঢ়ি তোলাই হৈছে ভূপেন হাজৰিকাৰ সপোন আৰু আশা। সেয়ে উচ্চ বৰ্ণৰ অনামিকা গোস্বামীক বিয়া কৰোৱা নিম্ন বৰ্ণৰ যুৱক প্ৰশান্ত দাসে সমাজৰপৰা অলেখ দুখ-কষ্ট ভোগ কৰিছে। সেই বাবেই গীতটোৰ শেষত প্ৰকাশ পাইছে সমাজলৈ এটা কৰুণ আহ্বান —

হে' অনামিকা আৰু প্ৰশান্ত দাস
দুয়ো পাবা নৱ নৱ জ্যোতিৰ আভাস
আশিসে ভৰা হওক দুয়োৰে আকাশ।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৪১৮)

ঐতিহ্যমণ্ডিত শিৱসাগৰৰ আন এটা নাম ৰংপুৰ। ১৯৯৩ চনত শিৱসাগৰত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ অধিৱেশনত সভাপতিৰ আসন অলংকৃত কৰিছিল ভূপেন হাজৰিকাই। এই সময়ছোৱাতে তেখেতে বচনা কৰা 'ৰংপুৰ তোমাৰ নাম' গীতটোত অসমীয়া জাতি আৰু ভাষা গঠনত বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ অৱদানৰ কথা সোঁৱৰাই দিছে। ইয়াৰ মাজতে ফুটি উঠিছে জাতি-জনগোষ্ঠীসমূহৰ মাজৰ সমন্বয় বাৰ্তা—

লুস্বেৰ দাই এ লিখি
গৈলা পৃথিৱীৰে হাঁহি
ৰংবং তেৰাঙে বজায়
একতাৰ বাঁহী।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৪২২)

অসমীয়া জাতিৰ অবিচ্ছেদ্য অংগ মুছলমানসকলৰ সৈতে থকা সন্ত্ৰৰ আৰু সম্প্ৰীতিৰ কথা ভূপেন হাজৰিকাই কেইবাটাও জনপ্ৰিয় গীতত উনুকিয়াই গৈছে। ইতিহাসৰ সৈতে সংগতি ৰাখি তেখেতে 'ৰমজানৰে ৰোজা গ'ল' গীতত গাইছে এনেদৰে —

শঙ্কৰে ইছলামকো সন্মান যাচিছে
কথা মনত পৰিছে
আজানে জিকিৰ ৰচি ভাষা চহকী কৰিছে
কথা মনত পৰিছে।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৪৩৪)

অসমৰ জাতি-জনগোষ্ঠীৰ মাজৰ সমন্বয়ৰ বাৰ্তাৰ বিষয়ে 'শঙ্কৰ মাধৱৰ মহা মহা সৃষ্টিত' নামৰ গীতত গুৰুত্বপূৰ্ণ উল্লেখ পোৱা যায় —

বড়ো ৰাভা মিচিঙৰ ৰূপে বসে ভৰপুৰ

জীয়া জীয়া আমাৰ ভাষাৰ
লিখাবোৰ কিয় বাকু পঢ়ি পঢ়ি চোৱা নাই
পামেগাম, বিষ্ণু ৰাভাৰ ?

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৪৫৭)

১.০২ ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জাতি-জনগোষ্ঠীক লৈ ৰচনা কৰা গীত :

অসমৰ উপৰি ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ আন কেইখন ৰাজ্যৰ সমাজ-সংস্কৃতি আৰু সমন্বয়ৰ স্বার্থত গীত পৰিবেশন কৰি আহিছে। অসম, অৰুণাচল, নাগালেণ্ড, মিজোৰাম আদি ৰাজ্যক লৈ যাযাবৰী শিল্পীজনে ভালেসংখ্যক গীত ৰচনা কৰি সমন্বয়ৰ সাকোঁ গঢ়িছে। 'অৰুণ কিৰণ শিৰৰ ভূষণ' শীৰ্ষক গীতত তেখেতে গাইছে —

কামেং চিয়াং লোহিত আৰু
টিৰাপ সোৱণশিৰী
চিৰ জ্যোতিৰ কুসুম ৰূপে
শোভে হিমগিৰি।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৫০)

অৰুণাচল প্ৰদেশৰ চিয়াঙৰ গালং, লোহিতৰ খামতি, টিৰাপৰ বানচু আদি লোকসকলৰ সৈতে অসমৰ পুৰণি সম্প্ৰীতিৰ কথা অতি শ্ৰদ্ধাৰে সুঁৱৰিছে ভূপেন হাজৰিকাই। একেদৰে 'টিৰাপ সীমান্ত' গীতটোতো সম্প্ৰীতিৰ বাৰ্তা ধ্বনিত হৈছে। তেখেতৰ 'চিয়াঙৰে গালং' নামৰ গীতটোত সম্প্ৰীতিৰ বতৰা এনেদৰে পোৱা যায় —

আজি পাহাৰে ভৈয়ামৰে কলিজা চিনিছে
অ' চেৰদুকপেন আৰু টাংচাই
অঁকা আৰু বৰীয়ে
চেনেহ-এনাজৰীৰে বাটি কাঢ়িছে।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-১৯৪)

অসমৰ দাঁতি কাষৰীয়া ৰাজ্য নাগালেণ্ডক লৈও ভূপেন হাজৰিকাই গীত গাইছে আৰু সম্প্ৰীতিৰ বাৰ্তা কঢ়িয়াইছে। গদাপাণি-ডালিমীৰ প্ৰসঙ্গ আনি সমন্বয়ৰ কথা সোঁৱৰাই দিছে। ইয়াৰ উপৰি প্ৰকাশ পাইছে পাহাৰ-ভৈয়াম সম্প্ৰীতি। এনে এটি গীত 'মই কহিমাৰে'ত গাইছে —

মই কহিমাৰে আধুনিক ডালিমী
মই গদাপাণি আধুনিক ভৈয়ামৰ
আমি আজি দুয়ো সহযাত্ৰী।

গুৱাহাটী অভিমুখী নিশাৰ ৰেঁলৰ।

(ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, পৃষ্ঠা-৩৬৮)

অসমৰ পুৰণি ৰাজধানী আৰু প্ৰকৃতিৰ অপৰূপ সৃষ্টি শ্বিলঙক কেন্দ্ৰ কৰি ভূপেন হাজৰিকাই কেইবাটাও চিৰসেউজ গীত ৰচনা কৰিছে। এই গীতসমূহৰ মাজেৰে দুয়োখন ৰাজ্যৰ মাজৰ প্ৰীতিক সুন্দৰ ৰূপত তুলি ধৰিছে। তেনে কেইটামান হৈছে — 'লিয়েনমাকাও', 'শ্বিলঙৰে গধুলি', 'শ্বিলঙৰে মনালিছা' আদি। 'শ্বিলঙৰে মনালিছা' নামৰ গীতত গাইছে —

মনালিছা তুমি আজি লাবানৰ ক'ৰবাত
ৰাজধানী সলনিৰ পিচত আহি
হ'লো এতিয়া দিছপুৰীয়া।

২.০০ উপসংহাৰ :

শব্দ, সুৰ আৰু ৰেখাৰ জৰিয়তে মানুহে মনৰ ভাৱ, দৃষ্টিভঙ্গী সমাজৰ আগত ব্যক্ত কৰি আহিছে। উদাৰ মনৰ শিল্পী ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতাবলীলৈ মন কৰিলে দেখা যায় যে তেখেতে সুৰৰ মাধ্যমত অসমীয়া সমাজ জীৱন, সাহিত্য-সংস্কৃতিক এক অনন্য মাত্ৰা প্ৰদান কৰাৰ উপৰি সৰ্বভাৰতীয় পৰ্যায়ত প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে, বিশ্ব দৰবাৰলৈ বাট বুলিছে। তেখেতৰ গীতত অসমকে ধৰি ভাৰতৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জাতি-জনগোষ্ঠীৰ মাজত সমন্বয় সাধন কৰাৰ মহৎ প্ৰচেষ্টা লক্ষ্য কৰা যায়। অনৈক্যৰ মাজত এক প্ৰতিষ্ঠাই যেন তেখেতৰ সংগীত সাধনাৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য।

■ ■

৩.০০ সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী :

দাস, শোণিত বিজয়, বায়ন, মুনি (সম্পা.) : কথা বৰেণ্য, কথা পাল্লিক্কেচনচ, গুৱাহাটী, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০০৬।
হাজৰিকা, সূৰ্য্য (সম্পা.) : ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ, সূৰ্য্য হাজৰিকা শৈক্ষিক ন্যাস, গুৱাহাটী, তৃতীয় সংস্কৰণ, ২০১০।

ড° বিজু মৰাণ, সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়

অসমীয়া ভাষাত তুলনামূলক সাহিত্যৰ তাত্ত্বিক দিশৰ চিন্তা-চৰ্চা : এক দৃষ্টিপাত

চেতিয়া, সন্দিকৈ, স্মৃতিৰেখা, অসমীয়া বিভাগ, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়, অসম

০.০ প্ৰস্তাৱনা

০.১ তুলনামূলক সাহিত্য বৰ্তমান সাহিত্য জগতত সমালোচনাৰ বাবে অতিকৈ প্ৰয়োজনীয় আৰু ফলপ্ৰসূ এক দৃষ্টিভঙ্গী বা তত্ত্ব। বিদ্যালয়তনিক অনুশাসনৰ ৰূপত একেবাৰে শেহতীয়াকৈ প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰা এই পদ্ধতি বৰ্তমান গোলকীকৰণৰ যুগত প্ৰায়োগিক দিশৰ পৰা বিজ্ঞানসন্মত আৰু যুক্তিসংগত বিচাৰ পদ্ধতি। কিন্তু আজিও ইয়াত তাত্ত্বিক দিশবোৰ বিতৰ্কৰ পৰা মুক্ত হোৱা নাই। ইউৰোপীয় চিন্তা মনীষাৰ জগতত ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ আৰু বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণি সময়ছোৱাত এটা সঠিক দিশ নিৰ্ধাৰণ কৰি লোৱা তুলনামূলক সাহিত্যই সামৰি লয় বিস্তৃত পৰিসৰ। ফলত বৰ্তমান সময়ত ইয়াৰ আৱশ্যকতা বিভিন্ন দেশৰ বিভিন্ন সাহিত্যই অনুভৱ কৰিছে আৰু নিজৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি অধ্যয়ন পদ্ধতিত নানা চিন্তাৰ সংযোগ কৰি লৈছে। সেই বাবেই সম্ভৱতঃ তুলনামূলক সাহিত্যই বিশ্বৰ বিভিন্ন ঠাইত বেলেগ বেলেগ স্থলৰ নামেৰে নিজৰ পৰিচয় বহন কৰিছে। যেনে - আমেৰিকান স্কুল, ফ্ৰান্স জাৰ্মান স্কুল, ৰাছিয়ান স্কুল, কানাডিয়ান স্কুল, চাইনিজ স্কুল আৰু তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য আদি। এই স্থলবিলাকৰ দৃষ্টিভঙ্গীগত পাৰ্থক্য থাকিলেও কিন্তু লক্ষ্য তথা উদ্দেশ্য একেটাই; সেয়া হৈছে - 'সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত বিবিধতাৰ মাজত একতাৰ সন্ধান।'

ভাৰত পৃথিৱীৰ ক্ষুদ্ৰ সংস্কৰণ। ভাৰতৰ সাংস্কৃতিক আৰু ভাষিক বিচিত্ৰতা আৰু বিবিধতাৰ মাজত একধৰণৰ ঐক্য আছে। সেয়া হৈছে 'এক ভাৰতীয়' ধাৰণা। বৈদিক দৰ্শনে নিৰ্মাণ কৰি দিয়া ভাৰতৰ সেই সাহিত্যিক, সাংস্কৃতিক ভেটিটোত তুলনামূলক সাহিত্যৰ প্ৰাসংগিকতা কিমান সেই কথা সহজেই অনুমান কৰিব পাৰি। সেয়ে এই পদ্ধতিয়ে ভাৰতীয় চিন্তাবিদ সকলৰ চিন্তা-চৰ্চাৰ যোগেদি আত্মপৰিচয় লাভ কৰিলে 'তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য' নামেৰে।

০.২ অসম আকৃতিগত দিশত যেনেকৈ বিচিত্ৰতাৰে ভৰপূৰ তেনেকৈ সাংস্কৃতিক-ভাষিক দিশৰ

পৰাও বিবিধতাৰে ভৰপূৰ। সেয়ে অসমতো তুলনামূলক সাহিত্য সাহিত্য সমালোচনাৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয় ফলপ্ৰসূ এক দৃষ্টিভঙ্গী। লাহে লাহে অসমতো ইয়াৰ চিন্তা-চৰ্চা হ'বলৈ ধৰিছে। এই চিন্তা-চৰ্চা গ্ৰন্থাকাৰে, প্ৰবন্ধ-পাতিৰ যোগে চলি আছে। সাম্প্ৰতিক সময়ত অসমীয়া ভাষাত ইয়াৰ তাত্ত্বিক দিশে কেনেধৰণৰ গতি লাভ কৰিছে সেই সম্পৰ্কে দৃষ্টিপাত কৰাই এই গৱেষণা-পত্ৰৰ মূল উদ্দেশ্য। এনে কৰোঁতে বিষয়বস্তুৰ গভীৰতালৈ নগৈ এটি পৰিচয়মূলক সমীক্ষাহে আগবঢ়োৱা হৈছে।

০.৩ তুলনামূলক সাহিত্যৰ গ্ৰন্থসমূহক এই আলোচনাত মুখ্য গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। কাৰণ প্ৰবন্ধ-পাতিৰ যোগে যিমানখিনি আলোচনা হৈছে তাৰ প্ৰায়বোৰেই গ্ৰন্থত সন্নিবিষ্ট হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। অৱশ্যে অসমীয়া সাহিত্যৰ সাম্প্ৰতিক মান নিৰ্ণায়ক গৱেষণাধৰ্মী আলোচনী 'গৰীয়সী'ৰ ২০০৯ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী সংখ্যাত প্ৰকাশিত ড° নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰাৰ 'তুলনামূলক সাহিত্যৰ সাম্প্ৰতিক গতি-বিধি' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধটি আলোচনাৰ ধৰাতললৈ অনা হৈছে। প্ৰায়োগিক দিশত এই পদ্ধতি যিমান প্ৰয়োজনীয় সেই অনুসৰি কিন্তু এই দিশৰ আলোচনা অসমীয়া সাহিত্যত তেনেই কম। তথাপিহে যিকোনো গ্ৰন্থ প্ৰকাশ হৈছে সেইকোনো হৈছে - ড° প্ৰফুল্ল কটকীৰ 'তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অনুবাদ বিচাৰ' (ডিচেম্বৰ, ১৯৮৯), ড° নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰাৰ 'তুলনামূলক সাহিত্য সিদ্ধান্ত আৰু প্ৰয়োগ' (১৯৯৪), 'তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য' (ফেব্ৰুৱাৰী, ১৯৯৯), 'পটভূমিকাত তুলনামূলক সাহিত্য' (নবেম্বৰ, ২০০২), ড° কৰবী ডেকা হাজৰিকাৰ 'তুলনামূলক সাহিত্য আৰু আনুবাদ-কলা' (এপ্ৰিল, ২০০৩), ড° দিলীপ বৰাৰ 'তুলনামূলক সাহিত্য' (নবেম্বৰ, ২০০৩), ড° প্ৰফুল্ল কুমাৰ নাথৰ 'তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য বিচাৰ আৰু বিশ্লেষণ' (ফেব্ৰুৱাৰী, ২০০৫); ড° কৰবী ডেকা হাজৰিকা আৰু ড° পল্লবী ডেকা বুজবৰুৱাৰ 'তুলনামূলক সাহিত্য বিকাশ আৰু বিবৰ্তন' (মাৰ্চ, ২০০৮)।

০.৪ তুলনামূলক সাহিত্যৰ প্ৰায়োগিক দিশৰ বাবে অনুবাদ এক প্ৰয়োজনীয় কথা। এই অনুবাদৰ তাত্ত্বিক দিশৰ বিষয়েও কিছু আলোচনা হোৱা দেখা যায়। তাৰ ভিতৰত কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ 'অনুবাদকৰ কথা' (চেতনা, দ্বিতীয় বছৰ, পঞ্চম সংখ্যা), ড° নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰুৱাৰ 'অনুবাদকলা' (জুন ১৯৯৭), ড° প্ৰফুল্ল কটকী আৰু ড° কৰবী ডেকা হাজৰিকাৰ পূৰ্বোল্লিখিত গ্ৰন্থ দুখন, আৰু একেবাৰে শেহতীয়াকৈ প্ৰকাশিত ড° নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰাৰ 'অনুবাদতত্ত্ব গ্ৰন্থখনৰ নাম উল্লেখযোগ্য। কিন্তু অনুবাদ নিজেই এক তত্ত্ব হোৱা বাবে এই আলোচনাত অনুবাদৰ বিষয়টো পৰিহাৰ কৰা হ'ল।

১.০ অসমীয়া ভাষাত তুলনামূলক সাহিত্যৰ চিন্তা-চৰ্চা

১.১ তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অনুবাদ বিচাৰ

ড° প্ৰফুল্ল কটকীৰ 'তুলনামূলকসাহিত্য আৰু অনুবাদ বিচাৰ' গ্ৰন্থখন অসমীয়া সাহিত্যৰ এই তাত্ত্বিক দিশৰ চিন্তা-চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰথম সংযোজন। লেখকে ইয়াত তুলনামূলক সাহিত্যৰ ভাৰতত স্থিতিলাভ, তাৎপৰ্য আৰু পৰিসৰ, তুলনামূলক সাহিত্যৰ উদ্দেশ্য আৰু পদ্ধতি। তুলনামূলক সাহিত্যৰ উদাহৰণ, তুলনামূলক সাহিত্যৰ পৰিসৰ, তুলনামূলক সাহিত্যৰ লক্ষ্য, তুলনামূলক সাহিত্যৰ উপযোগিতা, তুলনামূলক সাহিত্য আৰু সাধাৰণ সাহিত্য, তুলনামূলক সাহিত্য আৰু বিশ্বসাহিত্য, ক্লাচিকচৰ সংজ্ঞা আৰু তাৎপৰ্য,

প্রভাৰ বিচাৰ, তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য, তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অনুবাদ, reader response contextuality, inter-textuality, তুলনামূলক সাহিত্য পঠন-পাঠনৰ আহিলা আৰু বিশ্বসাহিত্য এই বিষয়কেইটা আলোচনা কৰিছে। এই প্ৰতিটো বিষয়ৰে তেওঁ এক খুলমূল ধাৰণা দিবলৈ চেষ্টা কৰিছে আৰু তেনে কৰোঁতে বিশ্বৰ বিভিন্ন তুলনাবিশাৰদে কৰা সাৰগৰ্ভ মন্তব্যবিলাকো উল্লেখ কৰি গৈছে।

১.২ তুলনামূলক সাহিত্য সিদ্ধান্ত আৰু প্ৰয়োগ

প্ৰফুল্ল কটকীয়ে এই গ্ৰন্থখনৰ জৰিয়তে তুলনামূলক সাহিত্যৰ লগত অসমীয়া ভাষাক পৰিচয় কৰি দিয়াৰ পাছত

ড° নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰাই তুলনামূলক সাহিত্যৰ তাত্ত্বিক দিশসমূহ সামৰি *তুলনামূলক সাহিত্য সিদ্ধান্ত আৰু প্ৰয়োগ* নামৰ গ্ৰন্থখন লিখে। সমগ্ৰ বিশ্বতে বৰ্তমান সময়ত অতি প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰা এই বিদ্যায়তনিক দিশটোৰ চিন্তা-চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত অসমীয়া ভাষাত এই গ্ৰন্থখনৰ মূল্য অপৰিসীম। কাৰণ এই গ্ৰন্থখনেই প্ৰথম সুসংগঠিত আৰু সুপৰিকল্পিত ৰূপত তুলনামূলক সাহিত্যৰ পৃষ্ঠভূমি, তুলনামূলক সাহিত্যৰ স্বতন্ত্রতা সম্পৰ্কে থকা বিভ্রান্তি, তুলনামূলক সাহিত্যৰ প্ৰধান সম্প্ৰদায়সমূহ, তুলনামূলক সাহিত্যৰ সংজ্ঞা আৰু ক্ষেত্ৰ নিৰ্ণয়, তুলনামূলক সাহিত্যৰ পদ্ধতি বিজ্ঞান (সাদৃশ্য সম্বন্ধমূলক, পৰস্পৰা অধ্যয়ন, প্ৰভাৰ অধ্যয়ন, স্বীকৃতি অধ্যয়ন, সম্বন্ধমূলক দ্বন্দ্বাত্মক, তুলনামূলক আলোচনা), তুলনামূলক সাহিত্য আৰু সাহিত্য সম্পৰ্কীয় কেইটিমান ধাৰণা যেনে বিশ্বসাহিত্য, ৰাষ্ট্ৰীয় সাহিত্য, সাধাৰণ সাহিত্য, তুলনামূলক সাহিত্য অধ্যয়নৰ কেইটিমান দিশ যেনে - বস্তুতাত্ত্বিক অধ্যয়ন, বিধাগত অধ্যয়ন, ইতিহাসমূলক অধ্যয়ন, প্ৰভাৰমূলক অধ্যয়ন, তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য, ভাৰতত তুলনামূলক সাহিত্যৰ দৃশ্যপট, ভাৰতীয় সাহিত্যৰ তুলনামূলক অধ্যয়নৰ পৃষ্ঠভূমি, ভাৰতীয় সাহিত্য আৰু তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ স্বৰূপ আৰু প্ৰাসংগিকতা, তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ পদ্ধতি আৰু প্ৰয়োগ (সৈদ্ধান্তিক পক্ষ আৰু প্ৰায়োগিক পক্ষ) সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছে। তুলনামূলক সাহিত্যৰ সজ্ঞা হিচাপে তেওঁ বিভিন্ন তুলনাবিশাৰদৰ মন্তব্যসমূহ চালি-জাৰি চাই এনেদৰে আগবঢ়াইছে -

“তুলনামূলক সাহিত্য এটা স্বতন্ত্র বিষয়। এই বিষয়টোৱে পৃথিৱীৰ সমস্ত ভাষাত ৰচিত সাহিত্যক এটা ‘সামগ্ৰিক গোট’ বা একক হিচাবে গ্ৰহণ কৰি তাৰ বিস্তৃত আৰু গভীৰ পৰিচয় আগবঢ়োৱাৰ কাৰণে কাৰ্য্যস্থিত হয়। তুলনামূলক সাহিত্যৰ এই কাৰ্য কেৱল বিভিন্ন ভাষাত ৰচিত সাহিত্যসমূহৰ তুলনাৰ দ্বাৰাই সম্ভৱ নহয়; বৰঞ্চ সাহিত্যৰ লগত মানৱীয় জ্ঞানৰ অন্য ক্ষেত্ৰসমূহ, বিশেষকৈ কলাত্মক আৰু বিচাৰমূলক ক্ষেত্ৰসমূহৰ তুলনাৰ দ্বাৰাহে সম্ভৱ আৰু ফলদায়ক হয়। সাহিত্যক এক সংস্থাৰ ৰূপত প্ৰস্তুত কৰাই তুলনামূলক সাহিত্যৰ মূল লক্ষ্য।”

১.৩ তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য

এই লেখিকাৰে এই সম্পৰ্কীয় আন এখন গ্ৰন্থ হৈছে *তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য*। এই গ্ৰন্থত

তুলনামূলক সাহিত্যৰ স্বৰূপ (তুলনামূলক সাহিত্যৰ পৰিচয়, তুলনামূলক সাহিত্যৰ উৎপত্তি আৰু বিকাশ, স্বতন্ত্র অনুশীলন হিচাপে তুলনামূলক সাহিত্য, তুলনামূলক সাহিত্য আৰু বিশ্ব সাহিত্য, তুলনামূলক সাহিত্যত অনুবাদৰ ভূমিকা), তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ স্বৰূপ, ভাৰতীয় সাহিত্যত ভাৰতীয়তা, ভাৰতীয় সাহিত্যৰ বহুভাষিক আৰু ঔপনিবেশিক অৱস্থা, ভাৰতত আধুনিক যুগ আৰু তুলনামূলক সাহিত্যৰ আগমন, তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ উৎপত্তি আৰু প্ৰাসংগিকতা, অসমত তুলনামূলক সাহিত্যৰ প্ৰাসংগিকতা আৰু প্ৰয়োগ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছে।

অসমত তুলনামূলক সাহিত্যৰ প্ৰাসংগিকতা আৰু প্ৰয়োগ সম্বন্ধে উল্লেখ কৰি কৈছে যে অসমীয়া সাহিত্যৰ বিশেষ প্ৰসংগত তুলনামূলক সাহিত্যৰ তিনি ধৰণৰ প্ৰয়োগ হ’ব পাৰে। সেয়া হৈছে - অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰিসীমাৰ ভিতৰতে তুলনামূলক অধ্যয়ন, দুই বা ততোধিক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ সম্পৰ্ক জড়িতভাৱে অসমীয়া সাহিত্যৰ অধ্যয়ন,^৩ আৰু আন্তৰ্জাতিক অৰ্থাৎ অন্য দেশীয় সাহিত্যৰে কৰা অধ্যয়ন।^৪

তুলনামূলক সাহিত্য পদটোৰ সম্পৰ্কে থকা বিভ্রান্তিসমূহ দূৰ কৰি উপৰোক্ত দুয়োখন গ্ৰন্থতে পদটোৰ যথার্থতা স্পষ্ট কৰি দিছে। সেয়া হৈছে সাহিত্য শব্দৰ মূলতে বা আৰম্ভণিতে অৰ্থ আছিল ‘জ্ঞান বা সাহিত্যৰ অধ্যয়ন’। সেয়ে এই অৰ্থৰে তুলনামূলক সাহিত্যৰ অৰ্থ হয়গৈ *সাহিত্যৰ তুলনামূলক অধ্যয়ন*।^৫ তুলনামূলক সাহিত্যত অনুবাদৰ ভূমিকাৰ বিষয়েও পুঙ্খানুপুঙ্খভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে।

১.৪ পটভূমিকাত তুলনামূলক সাহিত্য

এই গৰাকী লেখিকাৰে এই সম্পৰ্কীয় আন এখন গ্ৰন্থ হৈছে *পটভূমিকাত তুলনামূলক সাহিত্য*। ইয়াত তেওঁ পটভূমিকাত তুলনামূলক সাহিত্য, তুলনামূলক সাহিত্যৰ প্ৰাসংগিকতা আৰু বিলাসিতা, ভাষা-সাহিত্যৰ শিক্ষাৰ সাম্প্ৰতিক গতিবিধি আৰু তুলনামূলক সাহিত্য, সাম্প্ৰতিক সাহিত্যচিন্তা আৰু সাহিত্যৰ সমাজশাস্ত্ৰ এই কেইটা প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট কৰিছে। ইয়াত তেওঁ তুলনামূলক সাহিত্যই কেনেদৰে সাহিত্যৰ বিখণ্ডিত জগতত একতাৰ সন্ধান কৰি সাহিত্যৰ অধ্যয়নক বিস্তৃতি আৰু গভীৰতা দিয়ে সেই কথা উল্লেখ কৰিছে।^৬

১.৫ তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অনুবাদকলা

এই গ্ৰন্থৰ পাছত প্ৰকাশ হোৱা এই সম্পৰ্কীয় এখন উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ হ’ল ড° কৰবী ডেকা হাজৰিকাৰ *তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অনুবাদ কলা*। এই গ্ৰন্থত লেখিকাই তুলনামূলক সাহিত্য প্ৰয়োজন আৰু পদ্ধতি, চিন্তা আৰু সমস্যা, পৰিভাষাৰ প্ৰয়োগ, ৰাষ্ট্ৰীয় সাহিত্য, ভাৰতীয় সাহিত্যৰ অখণ্ডতা, তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য : সংশয় আৰু প্ৰয়োজন, তুলনামূলক সাহিত্যৰ ভাৰতীয় পটভূমি, লক্ষণ, প্ৰকৃতি আৰু প্ৰয়োগ, তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অসম এইকেইটা বিষয় সন্নিবিষ্ট কৰিছে অত্যন্ত সহজ-সৰল ভাষাত। পূৰ্বৰ গ্ৰন্থবোৰৰ তুলনাত তুলনামূলক সাহিত্যৰ তাত্ত্বিক গুৰুগুৰীৰ কথাবোৰ সুখপাঠ্য ৰূপত উপস্থাপন কৰি তেওঁ কৈছে ভাৰতীয় সাহিত্যৰ তুলনামূলক অধ্যয়নৰ আঁৰত বৰ্তমান কালত দুটা প্ৰয়োজনে ক্ৰিয়া কৰা দেখা যায়। এটা হ’ল ভাৰতীয় প্ৰাণৰ সংহতিৰ উপলব্ধি আৰু আনটো হ’ল সাহিত্যিক গুণাগুণৰ

মাননিকপণ। প্রথমটোৰ প্ৰয়োজন সামাজিক আৰু দ্বিতীয়টোৰ বিদ্যায়তনিক।^{১২} সাহিত্যৰ অধ্যয়নক বৌদ্ধিক চেতনাৰ স্তৰৰ পৰা সামাজিক চেতনালৈ বোৱাই নিব খোজাৰ এই চিন্তা প্ৰশংসনীয়।

১.৬ তুলনাত্মক সাহিত্য

ড° দিলীপ বৰাৰ তুলনাত্মক সাহিত্য গ্ৰন্থখন এই সম্পৰ্কে অন্যতম সংযোজন। এই গ্ৰন্থত তুলনামূলক সাহিত্যৰ ঐতিহাসিক প্ৰেক্ষাপট, সংজ্ঞা, পদ্ধতি আৰু প্ৰয়োগ, বিভিন্ন সংহতি, সংকট আৰু সম্ভাৱনা, ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপট আৰু অনুবাদ প্ৰসংগ এইকেইটা বিষয় সন্নিবিষ্ট হৈছে। এই গ্ৰন্থখনত তুলনামূলক নামটো গ্ৰহণৰ সপক্ষে যুক্তি দাঙি ধৰি তেওঁ কৈছে—

“অসমীয়াত তুলনামূলক সাহিত্য’ বা ‘তুলনাত্মক সাহিত্য’ দুয়োটা পদেই অৰ্থৰ পিনৰ পৰা ভ্ৰমাত্মক কিন্তু পিছৰটোৱে অন্ততঃ এই পদ্ধতি যে তাহানিৰ তুলনামূলক অধ্যয়নৰ সৈতে একেবাৰে একে নহয় তেনে এক ধাৰণা জন্মাব পাৰিব বুলিয়েই ইয়াক গ্ৰহণ কৰা হৈছে।”

তেওঁ তুলনামূলক অধ্যয়নৰ জৰিয়তে সাহিত্যৰ অধ্যয়নক বিশ্বমুখী কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছে।^{১৩} লগতে তুলনামূলক সাহিত্যৰ সংকট আৰু সম্ভাৱনা প্ৰকাশ কৰি কৈছে—

“বিশ্বজনীন সাহিত্যৰ ধাৰণাৰে যেনেকৈ ভাৰতীয় সাহিত্যৰ চিন-চাব মটি নিয়াৰ বাবে এচামে কাম কৰিব পাৰে একেদৰে আন্তৰ্জাতিক প্ৰেক্ষাপট সন্মুখত ৰাখি জাতীয় সাহিত্যৰ বৰঙণিবোৰ আৰু উজ্বল ৰূপত তুলি ধৰাৰ বাবেও আমি কাম কৰিব পাৰো। .... বিশ্বায়নৰ বিৰুদ্ধে এক বিকল্প বিশ্ব দাবী উঠিছে, একেদৰে যদি সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো সাম্ৰাজ্যবাদ বা পুঁজিবাদে নিজৰ স্বার্থত এক মানদণ্ড গঢ়ি তুলিব বিচাৰে তেনেহ’লে তাৰ এক বিকল্প সন্মুখত ৰাখিহে আমি ‘তুলনাত্মক সাহিত্য’ক আমাৰ বিদ্যায়তনিক পৰিমণ্ডলৰ মাজলৈ আমন্ত্ৰণ কৰিব লাগিব, তেহে ই আমাৰ সাহিত্য সংস্কৃতিৰ চৰ্চাক আগুৱাই নিয়াত সহায় কৰিব পাৰিব।”^{১৪}

১.৭ তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য বিচাৰ আৰু বিশ্লেষণ

এই সম্পৰ্কীয় আন এখন গ্ৰন্থ হ’ল ড° প্ৰফুল্ল কুমাৰ নাথৰ তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য বিচাৰ আৰু বিশ্লেষণ। এই গ্ৰন্থত লেখকে তুলনামূলক সাহিত্য আৰু তাৰ সাধাৰণ পৰিচয়, বিশ্বসাহিত্যৰ ধাৰণা আৰু তুলনামূলক সাহিত্য, ভাৰতীয় সাহিত্যৰ ভাৰতীয়তা, তুলনামূলক সাহিত্য অধ্যয়নৰ পদ্ধতি, তুলনামূলক সাহিত্যৰ প্ৰধান সম্প্ৰদায়সমূহ, তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অনুবাদ প্ৰসংগ এইকেইটা প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট কৰিছে।

১.৮ তুলনামূলক সাহিত্য বিকাশ আৰু বিবৰ্তন

তুলনামূলক সাহিত্যৰ চিন্তা-চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত একেবাৰে শেহতীয়া সংযোজন হৈছে ড° কৰবী ডেকা হাজৰিকা আৰু ড° পল্লৱী ডেকা বুজৰবৰুৱাই যুটীয়াভাৱে লিখা তুলনামূলক সাহিত্য : বিকাশ আৰু বিৱৰ্তন গ্ৰন্থখন। অসমীয়া ভাষাত তুলনামূলক সাহিত্য চিন্তা-চৰ্চাৰ ধাৰাটোত এই গ্ৰন্থখন গুৰুত্বপূৰ্ণ সংযোজন। ইয়াত তুলনামূলক সাহিত্য ধাৰণাৰ আধাৰ, তুলনামূলক সাহিত্য পাঠ্য বিষয় হিচাপে ইয়াৰ ক্ষেত্ৰ আৰু

গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশসমূহ, তুলনামূলক সাহিত্য অধ্যয়নৰ পদ্ধতি, তুলনামূলক অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত সততে প্ৰয়োগ হোৱা পৰিভাষা, বিষয়-সাৰৰ অধ্যয়ন, তুলনামূলক সাহিত্য আৰু নতুন দৃষ্টিভঙ্গী, তুলনামূলক সাহিত্য আৰু আন্তঃসাংস্কৃতিক সম্পৰ্ক, তুলনামূলক সাহিত্যৰ বৰ্তমানৰ প্ৰেক্ষাপট আৰু এই ক্ষেত্ৰত সৃষ্টি হোৱা সমস্যা আৰু সমাধান, তুলনামূলক সাহিত্য অধ্যয়ন আৰু সাংস্কৃতিক প্ৰেক্ষাপট, তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ পটভূমি, পাশ্চাত্যৰ প্ৰভাৱ আলোকিত তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য, বিশ্ব সাহিত্য আৰু ভাৰতীয় চিন্তা, বিশ্ব সংস্কৃতি আৰু বিশ্ব সাহিত্যৰ লগত ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ সম্পৰ্ক আৰু তুলনামূলক সাহিত্য, এটি পঠনীয় ধাৰা হিচাপে ভাৰতত ইয়াৰ ভৱিষ্যত এই সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছে।

তুলনামূলক অসমীয়া সাহিত্যত এই গ্ৰন্থখনে যথেষ্ট চিন্তাৰ সমল যোগাইছে। বিশেষকৈ ভাৰতত তুলনামূলক সাহিত্যই নিজা চিন্তা-চৰ্চাৰে নিজা সাহিত্যিক পটভূমিত খাপ খোৱা বিষয় সন্নিবিষ্ট কৰাৰ বাবে চিন্তা কৰাৰ যি সময় সমুপস্থিত হৈছে সেই বিষয়টো তেওঁলোকে গুৰুত্ব সহকাৰে বিবেচনা কৰিছে। কাৰণ ইতিমধ্যে সাহিত্যৰ সম্পূৰ্ণ অধ্যয়নৰ বাবে এই পদ্ধতিৰ বিনে যে গতাস্তৰ নাই সেয়া এতিয়া সকলোৰে জ্ঞাত।

২.০ উপসংহাৰ

এই প্ৰবন্ধ আৰু গ্ৰন্থলানি অধ্যয়ন কৰিলে দেখা যায় সকলোতে তুলনামূলক সাহিত্যৰ আৰম্ভণি, বিকাশ, ধাৰণা, সংজ্ঞা, পদ্ধতি, উদ্দেশ্য, পৰিসৰ, সংকট আৰু সম্ভাৱনা, তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ উৎস, প্ৰাসংগিকতা, ধাৰণা, প্ৰায়োগিক দিশ অসমত ইয়াৰ গুৰুত্ব আৰু প্ৰসাৰ, অনুবাদ, তুলনামূলক সাহিত্যত অনুবাদৰ ভূমিকা আদি দিশৰ আলোচনা কৰা হৈছে। এইবোৰে তুলনামূলক সাহিত্য সম্পৰ্কে কিছু ধাৰণা দিবলৈ সক্ষম হৈছে। কিন্তু পৰ্যাপ্ত নহয়। কাৰণ প্ৰায়োগিক দিশৰ সম্পৰ্কে এতিয়াও এই গ্ৰন্থবোৰে এটা সঠিক মাত্ৰাত উপনীত হ’ব পৰা নাই। ড° নীৰজনা মহন্ত বেজবৰাই এটা প্ৰবন্ধত এই সম্পৰ্কে কেইটামান গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা উল্লেখ কৰিছে এনেদৰে—

“অসমত তথা অসমীয়া ভাষাত তুলনামূলক সাহিত্য সম্পৰ্কে এতিয়ালৈকে হোৱা তাত্ত্বিক চিন্তা-চৰ্চা, ৰচনাৰ মূল লক্ষণসমূহ তলত দিয়া ধৰণেৰে চিহ্নিত কৰিব পাৰি—

- আলোচনা বৰ্ণনালৈ অহা বিষয়সমূহ তুলনামূলক ভাৱে পুৰণি। বিষয়টোৰ সাম্প্ৰতিক গতি-বিধিত এইবিলাকে তেনেকৈ আলোকপাত কৰা নাই।
- তাত্ত্বিক আলোচনাসমূহে তুলনামূলক সাহিত্যৰ বিশেষ কিছুমান পশ্চিমীয়া গতি বিধিকহে সামৰি লোৱা হেতুকে এই বিলাকক তুলনামূলক সাহিত্যৰ গতি-বিধি সম্পৰ্কীয় পৰ্যাপ্ত চিন্তা-চৰ্চা বুলি মানি ল’ব নোৱাৰি।
- অসমীয়াত হোৱা এই ৰচনাসমূহে প্ৰায় ক্ষেত্ৰতে বিষয়টোৰ আংশিক পৰিচয়হে দাঙি ধৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। বিষয়টোৰ সমস্ত দিশ— অৰ্থাৎ লক্ষ্য, পদ্ধতি আদি সম্পৰ্কে গোটেইবোৰ কথা নহ’লেও অন্ততঃ পৰ্যাপ্তভাৱেও স্পষ্ট কৰিবগৈ পৰা নাই।
- লেখকসকলে তুলনামূলক সাহিত্য সম্পৰ্কে অ’ৰ ত’ৰ পৰা বিভিন্ন ধাৰণা সংগ্ৰহ কৰি লৈ একত্ৰ

কৰিছে। বহু ঠাইত অন্য ভাষাৰ পৰা, বিশেষকৈ ইংৰাজী আৰু হিন্দীৰ পৰা আক্ষৰিক অনুবাদ কৰাৰ বাবে লেখাবিলাকে সাৱলীল ৰূপ লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হোৱা নাই আৰু তেনে কিছুমান কাৰণতে অধিকাংশ লেখাই পাঠকৰ বোধগম্য নহয়।”^{১২}

উক্ত কথা কেইবাবে বৰ্তমান অসমীয়া ভাষাৰ তুলনামূলক সাহিত্যত হোৱা চিন্তা-চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰখনৰ স্বৰূপ প্ৰকাশ কৰিছে। ইয়াৰ পৰা এটা কথাত উপনীত হ’ব পাৰি যে এই বিষয়টোৰ অধিক স্পষ্ট আৰু সঠিক আলোচনা নহ’লে কলিতে মৰহি যোৱাৰ সম্ভাৱনা অধিক। সি যিয়েই নহওক সাহিত্যত নতুন এই বিষয়টোৰ সম্পৰ্কে চিন্তা-চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত ইমান কম সময়ত ইতিবাচক সঁহাৰিৰ কথা স্বীকাৰ কৰিবই লাগিব। প্ৰায়োগিক দিশৰ বিষয়ে পৰৱৰ্তী কালত আৰু অধিক স্পষ্ট আৰু সঠিক দিশ দেখুৱালে অসমত ইয়াৰ ফলাফল অত্যন্ত ৰুচিকৰ হ’ব।

□□

পাদটীকা :

১. তুলনামূলক সাহিত্য সিদ্ধান্ত আৰু প্ৰয়োগ, নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰা, পৃ. ৪
২. পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ, পৃ. ৬০
৩. ঐ, পৃ. ১০
৪. তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য, নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰা, পৃ. ২৫
৫. পটভূমিকাত তুলনামূলক সাহিত্য, নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰা, পৃ. ১০
৬. পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ (নং ৪), পৃ. ১
৭. পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ (নং ৫), পৃ. ৪
৮. তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অনুবাদ কলা, কবী ডেকা হাজৰিকা, পৃ. ৩৭
৯. তুলনামূলক সাহিত্য, দিলীপ বৰা, পৃ. ২০
১০. পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ, পৃ. ৩০
১১. পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ, পৃ. ৪৯
১২. ‘তুলনামূলক সাহিত্যৰ সাম্প্ৰতিক গতি-বিধি’, নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰা, গৰীয়সী, ফেব্ৰুৱাৰী, ২০০৯।

স্মৃতিৰেখা চেতিয়া সন্দিকৈ, সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়

অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱ চৰ্চা : এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন

বুঢ়াগোহাঁই, লক্ষ্যজিৎ, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়, অসম

০.০০ অৱতৰণিকা :

অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ মহীৰুহস্বৰূপ অশ্ৰুভেদী ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী যুগদ্রষ্টা মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ হৈছে অসমীয়া সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱনৰ সৌধ নিমাতা আৰু পথ প্ৰদৰ্শক। শংকৰদেৱক নব্য ভাৰতীয় ভক্তিবাদী আন্দোলনৰ এজন প্ৰৱৰ্তক বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি। তেখেত আছিল একেধাৰে কবি, নাট্যকাৰ, সমাজ-সংস্কাৰক, ধৰ্ম-প্ৰৱৰ্তক, অভিনেতা, সংগীতজ্ঞ। অসমত নৱবৈষ্ণৱ আন্দোলনৰ পৃষ্ঠপোষক মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ কৰ্মৰাজিৰে অসমীয়া জাতীয় জীৱনক নানা প্ৰকাৰে প্ৰভাৱান্বিত কৰি আহিছে। শংকৰদেৱৰ মহাত্ম্য সম্পৰ্কে অসমীয়া মানুহৰ চিন্তা আৰু মনন ইমান বিস্তৃত যে যিকোনো চিন্তাশীল ব্যক্তিয়ে তেওঁৰ অৱদানসমূহৰ মূল্যায়নৰ লোভ সম্বৰণ কৰিব নোৱাৰে। শংকৰদেৱক পুনমূল্যায়নৰ বাট মুকলি কৰিছিল সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই। পিছৰ পৰ্যায়ত জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, ড° বাণীকান্ত কাকতি, ড° মহেশ্বৰ নেওগ, ড° হীৰেণ গোহাঁই, ড° শিৱনাথ বৰ্মন আদি পণ্ডিতসকলে শংকৰদেৱৰ বিশাল ব্যক্তিত্ব চিন্তা আৰু কৰ্মৰাজি নতুন ৰূপত জনসমাজত মূল্যায়নৰ চেষ্টা কৰে। আমাৰ এই আলোচনাত অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা সম্পৰ্কে বিশ্লেষণৰ প্ৰয়াস কৰা হ’ব।

০.০১ বিষয় বিশ্লেষণৰ উদ্দেশ্য আৰু গুৰুত্ব :

অসমীয়া সমাজ-সংস্কৃতিৰ প্ৰাণ প্ৰতিষ্ঠাতা, প্ৰভাৱশালী ব্যক্তিত্ব আৰু বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ প্ৰতিভাৰ অধিকাৰী শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ হৈছে এজন যুগন্ধৰ ব্যক্তি। প্ৰকৃত অৰ্থত পৃথিৱীৰ কোনো ব্যক্তিৰ জীৱন আৰু সৃষ্টিৰাজিৰ প্ৰাসংগিকতা মাথোঁ ব্যক্তিজনৰ জীৱিত সময়তে সীমাবদ্ধ নহয়, পৰৱৰ্তী সমাজ-জীৱনতো ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা বৰ্তি থাকে। অসমীয়া সমাজত শংকৰদেৱৰ ইমান দ-কৈ নিবিদ্ধ যে

সম্পূর্ণ আবেগ মুক্ত হৈ আৰু যুক্তিনিষ্ঠভাবে তেওঁৰ আলোচনাত প্ৰবৃত্ত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত গভীৰ অধ্যয়ন আৰু অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজন আছে। অৱশ্যে সেই সেঙাৰকো নেওচি বিভিন্নজন পণ্ডিতে শংকৰদেৱৰ বিষয়ে অধ্যয়ন অব্যাহত ৰাখিছে। সেই গুৰুত্ব উপলব্ধি কৰিয়ে মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ জীৱন, ব্যক্তিত্ব আৰু বহুমুখী প্ৰতিভাক লৈ বহুতো সাহিত্য সৃষ্টি কৰা হৈছে। অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চাই কেনে ৰূপ গ্ৰহণ কৰিছে সেই সম্পৰ্কে যথাসম্ভৱ আলোচনা কৰাই আমাৰ এই অধ্যয়নৰ মুখ্য উদ্দেশ্য আৰু গুৰুত্ব।

১.০০ মূল আলোচনা :

অসমীয়া সাহিত্যত মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ জীৱন বৃত্ত আৰু তেওঁৰ সাংস্কৃতিক তথা আধ্যাত্মিক নেতৃত্ব আৰু অৱদানে ঐতিহাসিক, সাংস্কৃতিক, সামাজিক, ধৰ্মীয় আদি সকলো দিশতে আলোড়িত কৰি ৰাখিছে। অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ সম্পৰ্কে ইতিমধ্যে ১৯৮৮ চনত প্ৰকাশ পোৱা প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ বৰাৰ ‘আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ প্ৰসংগ’ নামেৰে এখন গ্ৰন্থ প্ৰণয়ন কৰা দেখা যায়। এই আলোচনাত শংকৰদেৱৰ সম্পৰ্কীয় অধ্যয়নৰ বিভিন্ন দিশসমূহ আলোচনা কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

১.০১ শংকৰদেৱৰ পৰিচয় :

১৪৪৯ খ্ৰীষ্টাব্দত বৰদোৱাৰ ওচৰৰ আলি পুখুৰী নামে ঠাইত কুসুম্বৰ ভূঞা আৰু সত্যসন্ধাৰ গৰ্ভত জন্ম লাভ কৰা মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ হৈছে অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰতিষ্ঠাতা আৰু নৱ-বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰক। তেখেতৰ মৃত্যু হয় ১৫৬৮ চনত কোচবিহাৰত। প্ৰায় ছকুৰি বছৰ কাল জীয়াই থাকি মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে ধৰ্ম, সাহিত্য, শিক্ষা, সাংস্কৃতিক সকলো দিশতে অসমীয়া জাতিটোক সঞ্জীৱিত আৰু শক্তিশালী কৰি থৈ গৈছে। ৰচনাৰীতি দিশৰপৰা তেওঁৰ সাহিত্যিক প্ৰতিভাসমূহ অনেধৰণ—

ক) অনুবাদমূলক : ভাগৱতৰ প্ৰথম, দ্বিতীয়, দশম, একাদশ আৰু দ্বাদশ স্কন্ধৰ অনুবাদ, উত্তৰাকাণ্ড ৰামায়ণ।

খ) কাব্য : হৰিশ্চন্দ্ৰ উপাখ্যান, ৰুক্মিণীহৰণ, বালিহলন, অমৃত মস্থন, কুৰুক্ষেত্ৰ, অজামিল উপাখ্যান

গ) অংকীয়া নাট : পত্নী প্ৰসাদ, কালিয় দমন, কেলিগোপাল, ৰুক্মিণী হৰণ, পাৰিজাত হৰণ, ৰাম-বিজয়

ঘ) গীত : বৰগীত, ভটিমা

ঙ) নাম প্ৰসংগ : কীৰ্তন, গুণমালা

চ) ভক্তিতত্ত্ব : ভক্তি-ৰত্নাকৰ, ভক্তি-প্ৰদীপ, নিমি-নৱসিদ্ধ সংবাদ, অনাদি পতন।

মহাপুৰুষজনাই চিহ্নযাত্ৰা নাট ৰচনা কৰি অসমীয়া মানুহক চমৎকৃত কৰিছিল। তেওঁৰ দ্বাৰা ৰচিত কীৰ্তন হৈছে অসমীয়া সাহিত্যৰ কীৰ্তিস্তম্ভ স্বৰূপ আৰু তেওঁৰ কবিত্বৰ শ্ৰেষ্ঠ নিদৰ্শন।

১.০২ শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ আৰম্ভণি :

অসমীয়া সাহিত্যৰ যুগ বিভাজনৰ ইতিহাসত মধ্য যুগটোক শংকৰদেৱৰ বিশাল ব্যক্তিত্ব আৰু সাহিত্যৰাজিক কেন্দ্ৰ কৰি প্ৰাক্ শংকৰী যুগ (১৩০০-১৪৯০), শংকৰী যুগ (১৪৯০-১৭০০), উত্তৰ শংকৰী যুগ (১৭০০-১৮৩০) নামেৰে যুগ বিভাজন কৰা হৈছে। অসমীয়া জনমানসত শংকৰদেৱৰ আৰু শংকৰী যুগৰ মহত্বক প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ শুভাৰম্ভ ঘটিছিল মনিৰাম দেৱানৰ চিন্তাৰ মাজেদি। মনিৰাম দেৱানৰ ‘বুৰঞ্জী বিবেকবত্ত’ গ্ৰন্থখনত শংকৰকেন্দ্ৰীক আৰু শংকৰোত্তৰ যুগৰ সামাজিক সাংস্কৃতিক দিশত আলোচনা কৰোঁতে কৈছে যে—

শংকৰদেৱৰ কামৰূপেৰ পূৰ্ব বড়ুৱা নামে গ্ৰামতে অৱতীৰ্ণ হৈয়ো অনেক শাস্ত্ৰসাৰ উদ্ধাৰ কৰিয়া নিৰ্গুণ উপাসা হৰিনাম ধ্বনি প্ৰকাশ কৰিলেন।... তদাৰ্থি এদেলেৰ লোকসকল ক্ৰিয়াপুত ও সদাচাৰী হৈয়াছে।

১৮৪৬ চনত প্ৰকাশিত অৰুনোদই কাকততো শংকৰদেৱৰ চৰ্চা কৰা হৈছিল। ‘ঘোষা পুথি চপা হোআৰ বিগ্যাপন’ (অৰুনোদই ১৮৫৭ চন, জুলাই) —শীৰ্ষক প্ৰৱন্ধত মাইলচ বন্দনে শংকৰদেৱৰ চিন্তা আৰু কৰ্মৰাজিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছিল। তেওঁ শংকৰদেৱক দুটা দিশৰপৰা প্ৰশংসনীয় বুলি কৈছিল। —

ক) তেওঁ মাত্ৰি ভাসা আদৰণিয় কৰিলে।

খ) তেওঁ ইশ্বৰৰ আৰু মানুহৰ সৎ, অসৎ কথা সেই পুথিত মিহলি হৈ আছে আৰু বলি দিয়া আৰু দেও দেবিক সেৱা পূজা কৰা সকলক অনৰ্থক শ্ৰম কৰা বুলি তেওঁ একেবাৰে তাক বাচি পেলালে।

১৮৮৫ খ্ৰীষ্টাব্দত প্ৰকাশিত ‘আসাম বন্ধু’ কাকততো শংকৰদেৱৰ চৰ্চা কৰা হৈছে। কাকতখনত শংকৰদেৱৰ ব্যক্তিত্বৰ প্ৰভাৱ সমগ্ৰ অসমত পৰাৰ কথা উল্লেখ কৰি ‘কীৰ্তন’ শীৰ্ষক প্ৰৱন্ধত কৈছে যে—

যিসকলে শংকৰদেৱক গ্লানি কৰে, সেই সকলেও সেই সমস্ত কাৰ্যত কীৰ্তন পঢ়ায়। বিয়াত, জন্মাষ্টমীত কি আন পৰ্বত কীৰ্তনৰ নাম আৰু পদ তিৰুতাবিলাকে গায়। আমাৰ মানুহৰ থাপনাৰ এখানি পুথি কীৰ্তন। আমাৰ সাধাৰণ নৰ-নাৰী প্ৰজাই বেদ, পুৰাণ, ভাগৱত প্ৰভৃতি শাস্ত্ৰৰ নামহে শুনিছে, কীৰ্তনকেহে বেদ, পুৰাণ বুলি জানে।

১৯০৭ চনত প্ৰকাশিত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ ‘উষা’ কাকততো শংকৰদেৱৰ চৰ্চা কৰা হৈছিল। কাকতখনত শ্ৰী হৰিনাৰায়ণ দত্তবৰুৱাৰ ‘শ্ৰী শংকৰদেৱ চৰিত্ৰ’ আৰু শ্ৰী অম্বিকানাথ বৰাৰ ‘মহাপুৰুষ

শংকৰদেৱৰ সোঁৱৰণি' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধ দুটা প্ৰকাশ পাইছিল।

১৯০৯ চনত প্ৰকাশিত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'বাঁহী' কাকততো শংকৰদেৱক প্ৰতিষ্ঠাৰ চেষ্টা কৰা হৈছিল। শংকৰদেৱক আধুনিক দৃষ্টিৰে অসমীয়া মানুহৰ হৃদয় আৰু বৌদ্ধিক জগতত প্ৰতিষ্ঠা কৰি বৈষ্ণৱ সাহিত্যৰ পুনৰ্মূল্যায়ন কৰাতো 'বাঁহী'ৰ এক যুগমীয়া কীৰ্তি। 'বাঁহী' কাকতত শ্ৰী সিংহদত্ত গোস্বামীৰ 'শংকৰদেৱ', শ্ৰী হিতেশ্বৰ বেজবৰুৱাৰ 'মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ', যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰাৰ 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ', দেৱেশ্বৰ চলিহাৰ 'মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ', শ্ৰী ৰত্ননাৰায়ণ দেৱগোস্বামীৰ 'শ্ৰী শংকৰদেৱ' আদি কবিতা আৰু শ্ৰী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'শ্ৰী শংকৰদেৱ', মহাদেৱ শৰ্মাৰ 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ হৈছিল।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ দৃষ্টিতো শংকৰদেৱ চৰ্চাই গুৰুত্ব পাইছিল। তেওঁ শংকৰদেৱক ধৰ্মৰ চাৰি বেদৰ মাজৰপৰা উলিয়াই আনি সমাজ নায়ক আৰু বিপ্লৱী মনীষা হিচাপে মূল্যায়ন কৰিছিল। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ দৃষ্টিত শংকৰদেৱ এজন বৈপ্লৱিক দৃষ্টিৰ সংস্কৃতিৰ স্ৰষ্টা। শংকৰদেৱৰ স্থাপত্য, ভাস্কৰ্যক তেওঁ আধুনিক বিশ্বৰ স্থাপত্য, ভাস্কৰ্যৰ আদিম প্ৰকাশ বুলি কৈছে। শংকৰদেৱৰ বৈপ্লৱিক সৃষ্টিৰ মনটো 'নামঘৰ'তে প্ৰকাশ পাইছে বুলি জ্যোতিপ্ৰসাদে কৈছিল।

বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ দৃষ্টিতো শংকৰদেৱ চৰ্চাই গুৰুত্ব পাইছিল। তেওঁ প্ৰথম শংকৰদেৱৰ ৰেনেছাঁ ব্যক্তিত্বক জনজীৱনৰ মাজলৈ উলিয়াই আনিছিল আৰু সেই যুগৰ বিপ্লৱ (সমাজ পৰিৱৰ্তনৰ) আদৰ্শৰূপে তুলি ধৰিছিল। ইউৰোপীয় ৰেনেছাঁৰ লগত তুলনায়োগ্য নহ'লেও, ৰেনেছাঁৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক দিশটোৰ বিভিন্ন লক্ষণ শংকৰদেৱৰ ভক্তি আন্দোলনত বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাই লক্ষ্য কৰিছিল।

১.০৩ বেজবৰুৱাৰ সাহিত্যত শংকৰদেৱ চৰ্চা :

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰদ্বাৰা সম্পাদিত 'বাঁহী' আলোচনীৰ যোগেদি শংকৰদেৱক আধুনিক দৃষ্টিৰে অসমীয়া মানুহৰ হৃদয় আৰু বৌদ্ধিক জগতত প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। 'বাঁহী'ৰ যুগটো আছিল শংকৰদেৱ প্ৰতিষ্ঠাৰ যুগ। 'বাঁহী'ৰ পাততে বেজবৰুৱাই শংকৰদেৱ বিষয়ক প্ৰবন্ধ লিখাৰ উপৰিও ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ দ্বাৰা সম্পাদিত 'অসম প্ৰদীপিকা' আলোচনীৰ জৰিয়তে শংকৰদেৱক লঘু ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰা চেষ্টা আৰু দামোদৰপন্থী আৰু শংকৰদেৱ তথা মহাপুৰুষীয়া পন্থাৰ বিতৰ্কত প্ৰবৃত্ত হৈ প্ৰতিবাদ জনাইছিল।

১৯১১ চনত বেজবৰুৱাৰ 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ' শীৰ্ষক গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ পায়। তেওঁৰ মতে এই কিতাপখনৰ ঘাই উদ্দেশ্য আছিল শংকৰদেৱৰ জীৱনৰ কিছুমান কথা আলোচনা কৰাৰ লগতে তেওঁৰ গ্ৰন্থবোৰত থকা ৰচনাৰ সৌন্দৰ্য, ওখ জ্ঞানোপদেশ আৰু শিক্ষা আদিলৈ আঙুলিয়াই দি সেইবোৰৰ প্ৰতি মানুহৰ মন আকৰ্ষণ কৰা। তেওঁৰ 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ আৰু শ্ৰী শ্ৰী মাধৱদেৱ' শীৰ্ষক গ্ৰন্থৰ পাতনিত এই কথা উল্লেখ কৰা হৈছে যে 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ' গ্ৰন্থখন মূলত 'অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা'ৰ প্ৰশ্ন কিছুমানৰ উত্তৰস্বৰূপেহে লিখা হৈছিল।

১৯১৪ চনত প্ৰকাশিত বেজবৰুৱাৰ 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ আৰু শ্ৰী শ্ৰী মাধৱদেৱ' শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনত মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম, সাহিত্য আৰু সংস্কৃতিৰ মৰ্যাদা গুৰুত্ব সহকাৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ বিচৰা হৈছে। গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ উপৰিপুৰুষৰপৰা আৰম্ভ কৰি মাধৱদেৱৰ বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণ, বদুলা আঁতাৰ চৰিত্ৰৰ শেহছোৱাৰ লগতে 'মহাপুৰুষীয়া সম্প্ৰদায়ত ধৰ্মমত' শীৰ্ষক টোকা এটাও সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। শংকৰদেৱক চৈত্ৰন্যদেৱৰ শিষ্য বা চৈত্ৰন্য পন্থী সজাব খোজাসকলৰ বিৰুদ্ধেও বেজবৰুৱাই যুক্তি আগবঢ়াই মহাপুৰুষ দুগৰাকীৰ সুকীয়া গুৰুত্ব প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে।

১.০৪ বাণীকান্ত কাকতিৰ সাহিত্যত শংকৰদেৱ চৰ্চা :

ড° বাণীকান্ত কাকতিৰ 'Life and Teaching of Sankar Deva' গ্ৰন্থখনে শংকৰদেৱক অসমৰ সীমাৰ বাহিৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে। পুথিখনত কাকতিয়ে শংকৰদেৱৰ জীৱনবৃত্ত সারলীলভাৱে চমু অথচ অৰ্থবহ ৰূপত দাঙি ধৰিছে, পুস্তিকাখনৰ কম পৰিসৰতে শংকৰদেৱৰ ঘটনাবলী জীৱন, ধৰ্ম-প্ৰচাৰৰ পটভূমি, নববৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ হকে জীৱনজোৱা সংগ্ৰাম, ভক্তি আন্দোলনৰ স্বৰূপ, ধৰ্মৰ মূল নীতি আৰু সেইবোৰৰ তাৎপৰ্য, সামাজিক সাম্যৰ প্ৰতিষ্ঠা, শংকৰদেৱৰ ব্যক্তিত্ব, তেওঁৰ পৰৱৰ্তীকালত বৈষ্ণৱ ধৰ্মত পশ্চভেদ, সমাজ সংস্কাৰত নববৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ভূমিকা, বৈষ্ণৱ সাহিত্যৰ স্বৰূপ, সৌন্দৰ্য আৰু বিকাশ- এই সকলোবোৰ কথাই সামৰি লোৱা হৈছে।

ড° বাণীকান্ত কাকতিৰ 'The Mother Goddess Kamakhya' শীৰ্ষক গ্ৰন্থতো শংকৰদেৱ বিষয়ক চিন্তা চৰ্চা দাঙি ধৰা হৈছে। শংকৰদেৱৰ ধৰ্মৰ সুদূৰপ্ৰসাৰী প্ৰভাৱে অসমীয়া সমাজ গঠনৰ ভেটি কেনেদৰে সুদৃঢ় কৰি তুলিছিল, এই ছবিখন গ্ৰন্থখনৰ যোগেদি যথার্থ ৰূপত তুলি ধৰা হৈছিল। তেওঁৰ 'পুৰণি কামৰূপৰ ধৰ্মৰ ধাৰা' গ্ৰন্থখনতো শংকৰদেৱৰ বিশ্বয় ভৰা অৱদান আৰু ধৰ্মমতৰ উমান পোৱা যায়।

১.০৫ ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা :

ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ 'বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আঁতিগুৰি', 'বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ক্ৰমবিকাশ', 'প্ৰাক্ ঐতিহাসিক অসম' (১৯৪৭), 'যুগনায়ক শংকৰদেৱ', (১৯৬৬) আদি গ্ৰন্থসমূহত তেওঁ শংকৰদেৱৰ ধৰ্মতত্ত্ব বিষয়ক, ঐতিহাসিক, সাহিত্য বিষয়ক, সমাজতত্ত্ব আদি দিশবোৰৰ মূল্যায়ন বাস্তৱিক তথা ব্যৱহাৰিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে দাঙি ধৰিছে।

তেওঁ 'যুগনায়ক শংকৰদেৱ' গ্ৰন্থত শংকৰদেৱৰ মূল্যায়ন কৰোঁতে শংকৰদেৱক বিশ্বায়তনিক পটভূমি এটাত থিয় কৰাইছে। গ্ৰন্থখনত তেওঁ কুনফুচিয়াচ, ছক্ৰেটিছ, যীশুখ্ৰীষ্ট, হজৰত মহম্মদ আদি ধৰ্ম গুৰুসকলৰ লগতে ৰামানুজ, ৰামানন্দ, কবিৰ, জৈন আদি ধৰ্মগুৰুসকলৰ ধৰ্মমতৰ পৰ্যালোচনা আৰু তুলনামূলক বিচাৰ বিশ্লেষণ দাঙি ধৰাৰ লগতে শংকৰদেৱৰ শংকৰী মতাদৰ্শ পৰ্যালোচনা, সমাজ সংগঠনত তেওঁৰ ভূমিকা আদি আলোচনা সামৰি লৈছে।

ইয়াৰ উপৰিও ডিম্বেশ্বৰ নেওগে 'Jagat Guru Sankardew, The Founder of Mahapurushiaism' (১৯৬৩) আৰু 'বিশ্বধৰ্মলৈ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ বৰঙণি' (১৯৬৪) শীৰ্ষক শংকৰদেৱৰ বিষয়ক আন দুখন গ্ৰন্থও ৰচনা কৰে।

১.০৬ মহেশ্বৰ নেওগৰ সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা :

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত ড° মহেশ্বৰ নেওগ দেৱৰ 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ' ১৯৪৯, আৰু 'Sankardev and His Time' (১৯৬৫) গ্ৰন্থ দুখন উল্লেখনীয়। এই গ্ৰন্থ দুখনৰ যোগেদি ড° নেওগে শংকৰদেৱৰ জীৱন প্ৰবাহ আৰু সৃষ্টিক বহু পৰিমাণে যৌক্তিকতা আৰু ইতিহাস সমৰ্থিত তথ্য বা তুলনামূলক সমীক্ষাৰ মাজেদি প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে। তেওঁৰ 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ' গ্ৰন্থত গুৰু চৰিতসমূহৰ তুলনামূলক সমীক্ষা আৰু শংকৰদেৱৰ ৰচনাৱলীৰ অধ্যয়নৰ ভিত্তিত মহাপুৰুষগৰাকীৰ ৰচনাসমূহৰ ক্ৰম এটা নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ লগতে শংকৰদেৱৰ জীৱনকালৰ ঘটনাক্ৰমৰো চন আৰু তাৰিখসূচক এটা গাঁথনি দাঙি ধৰিছে।

আনহাতে নেওগৰ মুঠ ১২ টা অধ্যায়ত বিভক্ত 'Sankardev and his Time' গ্ৰন্থত তথ্য আৰু যুক্তিৰ আধাৰত শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ সমল, শংকৰদেৱৰ সময়ৰ ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতি, সামাজিক আৰু ৰাজনৈতি প্ৰেক্ষাপট, বৈষ্ণৱ আন্দোলনৰ সূচনাপৰ্ব, তেওঁৰ সাহিত্য আৰু দৰ্শন, সত্ৰীয়া নৃত্য আৰু সংগীতৰ উদ্ভৱ আৰু বিকাশ, সত্ৰানুষ্ঠানৰ গঠন আৰু বিকাশ, শংকৰদেৱৰ প্ৰৱৰ্তিত 'ভক্তি আন্দোলনৰ সামাজিক প্ৰভাৱ, পুথি আৰু পুথিচিত্ৰৰ প্ৰস্তুতি প্ৰভৃতি ভালেখিনি বিষয়-বিশ্লেষণ কৰি দেখুৱাইছে।

১.০৭ কালিৰাম মেধিৰ সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা :

শংকৰদেৱৰ চিন্তা, আদৰ্শ আৰু কৰ্মৰ নমুনা প্ৰকাশক কিছু বাণী চয়ন কৰি কালিৰাম মেধিয়ে ১৯৪৮ চনত 'মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ বাণী' শীৰ্ষক গ্ৰন্থখন প্ৰস্তুত কৰিছিল। গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ বাণীসমূহ সন্নিৱিষ্ট হোৱাৰ উপৰিও 'শ্ৰীশংকৰদেৱ' শীৰ্ষক এটি সুলিখিত পাতনি, সংগৃহীত বাণীসমূহৰ ব্যাখ্যাসম্বলিত টোকা আদিও সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।

১.০৮ বিবিধ কুমাৰ বৰুৱাৰ সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা :

১৯৬০ চনত বিবিধ কুমাৰ বৰুৱা 'Sankardev Vaisnava Saint of Assam' গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ হৈছিল। গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ বৰ্ণাঢ্য জীৱন আৰু কৰ্মৰ লগতে অসমীয়া জাতি আৰু সমাজ গঠনত তেখেতৰ অপ্ৰতিদ্বন্দ্বী প্ৰভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ছটা অধ্যায়ত সুবিনাস্ত গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ জীৱনাদৰ্শ আৰু কৰ্মক সৰ্বভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত বিচাৰ কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে। ১৯৪০ চনত প্ৰকাশিত 'অংকীয়া নাট' গ্ৰন্থখনিও শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত এক উল্লেখনীয় পদক্ষেপ।

১.০৯ বাপচন্দ্ৰ মহন্তৰ সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা :

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত বাপচন্দ্ৰ মহন্তৰ এক সুকীয়া স্থান আছে। তেওঁৰ 'মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ' (১৯৬৪), 'ঐতিহাসিক পটভূমিত মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ' (১৯৮৭), 'যুগান্তৰত শংকৰদেৱ' (১৯৯১), 'বৰগীত' (১৯৯২), 'শংকৰদেৱৰ দৰ্শন' (১৯৯৪), 'মহাপুৰুষীয়া পৰম্পৰাত সত্ৰ আৰু সংগীত' (২০০৪) আদি গ্ৰন্থৰ ৰচনা কৰে।

বাপচন্দ্ৰ মহন্তৰ 'ঐতিহাসিক পটভূমিত মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ' - শীৰ্ষক গ্ৰন্থত শংকৰদেৱৰ জীৱনবৃত্ত, তেওঁৰ দৰ্শন, ঐতিহাসিক ব্যক্তিস্বৰূপে তেওঁৰ ব্যক্তিত্ব মূল্যায়ন, সাংস্কৃতিক মূল্যবোধ আদি বিভিন্ন দিশৰ দাৰ্শনিক আৰু বৈজ্ঞানিক আধাৰসমূহ দাঙি ধৰা হৈছে। তিনিটা খণ্ডত বিভক্ত গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম খণ্ডত শংকৰদেৱৰ সামাজিক পটভূমি জানিবলৈ প্ৰাক্ ঐতিহাসিক যুগ, প্ৰাচীন যুগ, মধ্য যুগ আৰু সেই সময়ৰ ভাস্কৰ্য লিপি, কলা-ধৰ্ম-ভাষা, ৰাজনৈতিক, সামাজিক পৰিৱৰ্তন আদিৰ বিষয়ে আলোচনা দাঙি ধৰা হৈছে। দ্বিতীয় খণ্ডত শংকৰদেৱৰ জীৱনবৃত্ত আৰু পৰম্পৰা আৰু তৃতীয় খণ্ডত তেওঁৰ কাৰ্যাৱলীৰ বিৱৰণ দাঙি ধৰা হৈছে।

তেওঁৰ 'শংকৰদেৱৰ দৰ্শন' শীৰ্ষক গ্ৰন্থত শংকৰদেৱৰ দৰ্শনক মূল বিষয় হিচাপে লৈ তেওঁৰ চিন্তা আৰু আদৰ্শৰ আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে।

১.০১০ কেশৱানন্দ দেৱগোস্বামীৰ সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা :

শংকৰী সংস্কৃতিৰ একনিষ্ঠ সাধক কেশৱানন্দ দেৱগোস্বামীয়েও আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াইছে। এই ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ 'বৰগীত : পৰম্পৰা আৰু পৰিৱেশন পদ্ধতি' (১৯৯৭), 'ভাৰতীয় পটভূমিত শংকৰী সাহিত্য আৰু সত্ৰীয়া সঙ্গতি' (২০০১), 'শংকৰদেৱ অধ্যয়ন প্ৰসংগ : ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' (২০০৫) আদি উল্লেখযোগ্য।

তেওঁৰ 'বৰগীত : পৰম্পৰা আৰু পৰিৱেশন পদ্ধতি' গ্ৰন্থখনত বৰগীতৰ তাত্ত্বিক আৰু প্ৰায়োগিক দুয়োটা দিশৰে বিশ্লেষণ দাঙি ধৰা হৈছে। দুটা খণ্ডত বিভক্ত 'ভাৰতীয় পটভূমিত শংকৰী সাহিত্য আৰু সত্ৰীয়া সঙ্গতি' গ্ৰন্থখনত ভাৰতীয় জাতীয় সংহতিত শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱৰ অৱদান, ব্ৰজাৱলী ভাষাৰ সাহিত্যৰ ভূমিকা, শংকৰদেৱৰ সাহিত্য, অসমৰ জনমানসত তেওঁৰ আদৰ্শ, সত্ৰীয়া নৃত্যৰ পটভূমি, গীত-মাত শংকৰদেৱৰ যাত্ৰা, নাটক আদি বিভিন্ন বিষয়ৰ আলোচনা কৰা হৈছে। 'শংকৰদেৱৰ অধ্যয়ন প্ৰসংগ : ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ ভক্তিৰ উৎস, বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আতিগুৰি, ভাগৱত পুৰাণ, শংকৰদেৱৰ নাট আৰু ভাওনা, তেওঁৰ সৃষ্টিত মৌলিকতা, চৰিত সাহিত্য আদি বিষয় সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হৈছে। তেওঁৰ 'Life And Teaching of Mahapurusa Sankardeva' গ্ৰন্থত শংকৰদেৱৰ শৈশৱ, শিক্ষা, তীৰ্থ ভ্ৰমণৰ অভিজ্ঞতা, মাধৱদেৱৰ সৈতে সাক্ষাৎ, সাহিত্য-সংস্কৃতি ইত্যাদিৰ

লগতে ভক্তি আৰু ভক্তৰ সম্পৰ্ক ইত্যাদি দিশ সামৰি লোৱা হৈছে।

১.০১১ অন্যান্য সমালোচকৰ দৃষ্টিত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা :

অসমীয়া সাহিত্যত বিভিন্নজন সমালোচকে নিজৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰে শংকৰদেৱৰ চৰ্চা অব্যাহত ৰাখিছে। ড° কেশদা মহন্তই তেওঁৰ 'কাব্যতত্ত্বৰ দৃষ্টিৰে শংকৰদেৱৰ কাব্য' (২০০০) গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ কবি প্ৰতিভাক ভাৰতীয় কাব্যতত্ত্বৰ প্ৰেক্ষাপটত মূল্যায়ণ কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিছে। এই প্ৰসংগত তেওঁৰ 'মহাপুৰুষীয়া সাহিত্যৰ কেইটিমান দিশ' (১৯৮৭) গ্ৰন্থখন উল্লেখযোগ্য। ড° হীৰেণ গোহাঁইয়ে তেওঁৰ 'কীৰ্ত্তন পুথিৰ ৰসবিচাৰ' (১৯৮১) গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ যুগমীয়া সৃষ্টি কীৰ্ত্তনৰ সাহিত্য গুণ সম্পৰ্কে সুস্পষ্ট বিশ্লেষণ দাঙি ধৰিছে। তেওঁৰ 'অসমীয়া জাতীয় জীৱনত মহাপুৰুষীয়া পৰম্পৰা' (১৯৮৭) গ্ৰন্থখনত অসমীয়া সমাজ-সংস্কৃতি তথা জাতিৰ সৰ্বাংগীন বিকাশত শংকৰদেৱ আৰু তেখেতৰ দ্বাৰা প্ৰৱৰ্তিত বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ভূমিকা আৰু সাম্প্ৰতিক প্ৰেক্ষাপটত ইয়াৰ তাৎপৰ্য আৰু প্ৰাসংগিকতা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছে।

শিৱনাথ বৰ্মনে তেওঁৰ 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ : কৃতি আৰু কৃতিত্ব' (১৯৯৬) গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ চিন্তা, কৰ্ম আৰু আদৰ্শক সমাজ ভাষাবৈজ্ঞানিক মাপকাঠিৰে বিচাৰ কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিছে। তেওঁৰ 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ আৰু তেৰাৰ যুগৰ বৈষ্ণৱাচাৰ্যসকল' (১৯৯৫) গ্ৰন্থত শংকৰদেৱৰ পৰা আৰম্ভ কৰি চতুৰ্ভুজ ঠাকুৰলৈকে অসমৰ ১৫ গৰাকী বৈষ্ণৱ নেতাৰ চমু জীৱন বৃত্তান্ত দাঙি ধৰিছে।

অন্যহাতে বদনচন্দ্ৰ শইকীয়াৰ 'প্ৰাচীনসকলৰ দৃষ্টিত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ' (১৯৯৫), চিত্ৰ মহন্তৰ 'শংকৰদেৱ : সংস্কৃতি আৰু সমন্বয়' (১৯৯২), নাৰায়ণ দাসৰ 'শংকৰী সাহিত্যৰ ভূমিকা' (১৯৮৯), মহেশ্বৰ নেওগৰ 'স্বৰেখাত বৰগীত' (১৯৫৪), 'শংকৰদেৱ' বসন্তমাধৱ শৰ্মা অনুদিত (১৯৬৯), উপেন্দ্ৰনাথ গোস্বামীৰ 'বৈষ্ণৱ ভক্তিধাৰা আৰু সন্তকথা' (১৯৭৫), মনোৰঞ্জন শাস্ত্ৰীৰ 'অসমৰ বৈষ্ণৱদৰ্শনৰ ৰূপৰেখা' (১৯৫৪), তিলক দাশৰ 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ' (১৯৬৭), সোণৰাম চুতীয়াৰ 'অসমৰ বৈষ্ণৱ দৰ্শনৰ স্বৰ্ণৰেখা' (১৯৭১), চক্ৰধৰ মহন্তৰ 'শংকৰদেৱৰ চিন্তা প্ৰগতিশীলতা' (১৯৭৩), নাৰায়ণ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ 'শংকৰী ধৰ্ম-সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্জল' (১৯৭৪), তিলক দাসৰ 'সুন্দৰ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ আৰু জ্যোতিপ্ৰসাদ, বিষ্ণুপ্ৰসাদ' (১৯৯২), 'সত্ৰীয়া সংস্কৃতি প্ৰদায়ক শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ' (১৯৯৪), প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ বৰাৰ 'শংকৰদেৱৰ অধ্যয়নৰ ঐতিহ্য আৰু সাম্প্ৰতিক চিন্তা চৰ্চা' (১৯৯৭), পৰেশ বৈশ্যৰ 'শংকৰদেৱ' (১৯৯৭), শশীমোহন দাসৰ 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ : যুগধৰ্ম আৰু মহত্বৰ মূল্যায়ণ' (২০০৩), কুসুম চন্দ্ৰ শৰ্মাৰ 'বৈষ্ণৱ ভক্তিবাদ আৰু শংকৰদেৱৰ সাহিত্য আলোচনা' (২০০৪), চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ 'শংকৰদেৱ আৰু অসমৰ সংহতি' (১৯৮৯), মুনীন ভূঞাৰ 'শংকৰী নাটৰ উৎস : এটি প্ৰাৰম্ভিক আলোচনা', ৰবী মহন্তৰ 'শংকৰদেৱৰ সাহিত্যৰ নন্দনতাত্ত্বিক অধ্যয়ন' (১৯৯৯), মিলন নেওগৰ 'ভাৰতীয় ভক্তি আন্দোলনৰ পটভূমিত শংকৰদেৱ' (২০০৫), সঞ্জীৱ কুমাৰ বৰকাকতিৰ 'শংকৰদেৱৰ অধ্যয়নত

বিসঙ্গতি' (২০০৫), ভূৱন চন্দ্ৰ দত্তৰ 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ আৰু আধ্যাত্মিক তত্ত্ব' (২০০৫), ড° নগেন শইকীয়াৰ 'বিষয় : শংকৰদেৱ' (২০০৮) আদি শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ বিষয়ক উল্লেখনীয় পদক্ষেপ।

ইয়াৰ উপৰিও শংকৰদেৱৰ বিষয়ক বিভিন্ন গ্ৰন্থ সম্পাদনাও কৰা হৈছিল। ইয়াৰ ভিতৰত হৰিনাৰায়ণ দত্তবৰুৱাৰ সম্পাদিত 'ৰুক্মিণীহৰণ (কাব্য)', শ্ৰী মত্তাগৰত (সম্পূৰ্ণ), মহাপুৰুষ শ্ৰীশংকৰদেৱৰ বাণী, ভক্তি প্ৰদীপ, কীৰ্ত্তন আৰু নামঘোষা, গুণমালা, বৰগীত (শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱৰ বিৰচিত), মহাপুৰুষ শ্ৰী শংকৰদেৱ আৰু শ্ৰী মাধৱদেৱৰ চৰিত' মহেশ্বৰ নেওগৰ বৰদোৱা চৰিত, ভৱ প্ৰসাদ চলিহাৰ 'শংকৰী সংস্কৃতিৰ অধ্যয়ন', দীপক দাসৰ 'জগতগুৰু শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ' শিৱনাথ বৰ্মনৰ 'প্ৰসঙ্গ শংকৰদেৱ', নিবেদিতা বড়া সন্দিকৈৰ 'শংকৰী সাহিত্য সংস্কৃতি' দীপেন কুমাৰ বড়াৰ 'শংকৰ জিজ্ঞাস' মহিম বৰাৰ 'শংকৰদেৱৰ নাট', পৰমানন্দ ৰাজবংশীৰ 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ ধৰ্ম-দৰ্শন, ভাষা-সাহিত্য আৰু সংস্কৃতি', বলেন গগৈ আৰু তিলেন গগৈৰ 'মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ : কৃতিত্বৰ মূল্যায়ন', হৰি নাৰায়ণ দত্তবৰুৱাৰ 'শ্ৰী শংকৰ বাক্যামৃত (১ম খণ্ড) আৰু (২য় খণ্ড), বসন্তকুমাৰ গোস্বামীৰ 'শংকৰদেৱ সন্দৰ্শন', ভবেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ ডেকা আৰু কনক চন্দ্ৰ চহৰীয়াৰ 'কীৰ্ত্তন ঘোষাৰ সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন' আদি শংকৰদেৱৰ চৰ্চাত উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ বুলি চিহ্নিত কৰিব পাৰি।

১.০১২ শংকৰদেৱৰ বিষয়ক জীৱনীমূলক উপন্যাস :

শংকৰদেৱৰ জীৱন আৰু সৃষ্টিৰ ভিত্তিত লিখিত গ্ৰন্থসমূহৰ উপৰিও শংকৰদেৱৰ ব্যক্তিত্ব আৰু প্ৰতিভাক কেন্দ্ৰ কৰি উপন্যাস ৰচনা কৰা হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত চৈয়দ আব্দুল মালিকে 'খন্য নৰ তনু ভাল' (১৯৮৭) উপন্যাসখন উল্লেখযোগ্য। চাৰিটা খণ্ডত বিবৃত উপন্যাসখনত শংকৰদেৱৰ বাল্য কালৰপৰা কোচবিহাৰত তেওঁৰ মহাপ্ৰয়াণলৈকে বিস্তৃত কাহিনী বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

লক্ষ্মীনন্দন বৰাৰ 'যাকেৰি নাহিকে উপাম' (১৯৯৪) উপন্যাসখনত শংকৰদেৱৰ বিশাল ব্যক্তিত্বক সামৰি অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ সংহতি আৰু কলা-কৃষ্টিৰ সাধকৰূপে মূল্যায়ন কৰা হৈছে। অন্যহাতে নিৰূপমা মহন্তৰ 'সৰ্বগুণাকৰ' উপন্যাসখনত উদয়, মধ্যাহ্ন আৰু অপৰাহ্ন নামেৰে তিনিটা অধ্যায়ত বিভক্ত কৰা হৈছে। ইয়াৰে উদয় বিভাগত শংকৰদেৱৰ শিশু কালৰপৰা আৰম্ভ কৰি বাল্যকালৰ শিক্ষা সমাপ্ত কৰি স্ব-গৃহলৈ উভতি অহাৰ বৰ্ণনা আছে, মধ্যাহ্ন বিভাগত তেওঁৰ ৰাজ্য শাসন, গাৰ্হস্থ্য জীৱন পালন, নামঘৰ প্ৰতিষ্ঠা, ধৰ্মপ্ৰচাৰ, আলিপুখুৰীপৰা বৰদোৱালৈ স্থানান্তৰ আদিৰ বৰ্ণনা কৰাৰ লগতে অপৰাহ্ন বিভাগত গুৰুজনাৰ অতীত ৰোমন্থনৰ বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

১.০১৩ শংকৰদেৱৰ চৰ্চা বিষয়ক প্ৰৱন্ধ :

বিভিন্ন গ্ৰন্থ আৰু আলোচনীৰ পাতত শংকৰদেৱৰ বিষয়ক বিভিন্ন প্ৰৱন্ধ প্ৰকাশৰ নিৰ্দেশন পোৱা যায়। তাৰ ভিতৰত বদনচন্দ্ৰ শইকীয়াৰ 'শংকৰদেৱৰ নাট : এটি আলোচনা' (প্ৰৱন্ধ কৰণি), অজিৎ বৰুৱাৰ 'শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱৰ হৰমোহণত উল্লেখিত গছ, ফুল' (বিভিন্ন প্ৰৱন্ধ), হীৰেন গোহাঁইৰ 'অংকীয়া নাট আৰু শংকৰদেৱৰ মৌলিকতা, শংকৰদেৱৰ ঐতিহ্য আৰু গণতন্ত্ৰ : এটি সমালোচনামূলক বিচা' (

নির্বাচিত সমালোচনা), 'মানুহ শংকৰদেৱ' (শ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া নিৰ্বাচিত প্ৰবন্ধ) ইত্যাদি বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য।

২.০০ উপসংহাৰ :

'অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ চৰ্চা : এটি বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন'— শীৰ্ষক আলোচনাৰপৰা দেখা গ'ল যে অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ বিষয়ে বিভিন্ন গৱেষক আৰু পণ্ডিতে নিজস্ব চিন্তা আৰু দৃষ্টিভঙ্গীৰে শংকৰদেৱৰ জীৱন আৰু ব্যক্তিত্ব মূল্যায়ন কৰিছে। উপন্যাস, জীৱনী, প্ৰবন্ধ আৰু সমালোচনা সাহিত্যৰ জৰিয়তে শংকৰদেৱৰ চৰ্চাৰ ধাৰাটোক ধৰি ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। তদুপৰি সাহিত্যিকসকলে শংকৰদেৱৰ অৱদানসমূহৰ অন্তৰ্গত সত্ৰীয়া নৃত্য, বৰগীত, কীৰ্তন আৰু বৈষ্ণৱ সাহিত্য ধাৰাটোক আলোচনা কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছে। শেষত ক'ব পাৰি যে শংকৰদেৱৰ সম্পৰ্কে আধুনিক আৰু বিজ্ঞানসন্মত চিন্তা-চৰ্চাই বাঁহী আলোচনীতে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল যদিও এই বিষয়ে চিন্তা-চৰ্চা তাৰ আগতেও হৈছিল। সেই সময়ৰ পৰাই বৰ্তমানলৈকে শংকৰদেৱৰ চৰ্চা বিষয়টোৱে এক বিস্তৃত পৰিসৰ লাভ কৰিছে।

সহায়ক গ্ৰন্থ :

- দেৱগোস্বামী, কেশৱানন্দ : শংকৰদেৱ অধ্যয়ন প্ৰসংগ : ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা, ডিব্ৰুগড়, বনলতা, ২০০৫
- বৰ্মন, শিৱনাথ : শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ : কীৰ্তি আৰু কৃতিত্ব, গুৱাহাটী জাগৰণ প্ৰকাশ, ২০০৮
- বেজবৰুৱা, লক্ষ্মীনাথ : শ্ৰী শ্ৰী শংকৰদেৱ আৰু শ্ৰী শ্ৰী মাধৱদেৱ, গুৱাহাটী, বনলতা, ২০০১
- মহন্ত, বাপচন্দ্ৰ : ঐতিহাসিক পটভূমিত মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ, ডিব্ৰুগড়, বনলতা, ১৯৯৯
- মহন্ত, কেশদা : কাব্যতত্ত্বৰ দৃষ্টিৰে শংকৰদেৱৰ কাব্য, ডিব্ৰুগড়, বনলতা, ২০০০

আলোচনী :

- তামুলী, লক্ষ্মীনাথ (সম্পা.) : উষা, গুৱাহাটী, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, ২০০৫
- তামুলী, লক্ষ্মীনাথ (সম্পা.) : বাঁহী, গুৱাহাটী, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, ২০০৫

লক্ষ্যজিৎ বুঢ়াগোহাঁই, অংশকালীন সহকাৰী অধ্যাপক, ডিব্ৰু মহাবিদ্যালয়, ডিব্ৰুগড়

Papad and Its Consumption Pattern-some Issues

Jain, Mahesh Kr. , Department of Commerce,
Dibru College, Dibrugarh, Assam

INTRODUCTION

PAPAD-ITS MEANING:

Papad is a delicious snack. It is consumed at homes, restaurants, hotels, etc. Papad is a traditional item consumed in all functions. It is an important part of South Asian cuisine, recipes vary from region to region and family to family, but typically it is made from Lentil, Chickpea, Black Gram or Rice Flour or Potato. In North India, the lentil variety is more popular and is usually called 'Papad'. Salt and Peanut Oil are added to make dough, which can be flavored with seasonings such as Chilli, Cumin, Garlic or Black Pepper. Sometimes Baking Soda is also added. The dough is shaped into a thin, round flat bread and then dried (traditionally in the sun) and can be cooked by deep frying, roasting-over an open flame, toasting, or microwave, depending on the desired texture. In most curry houses in the United Kingdom and Australia, they are served as a starter alongside various dips and usually Mango Chutney.

POPULARITY OF PAPAD IN INDIA:

Papad is a popular and tasty food item in the Indian diet since many centuries. It is essentially a wafer-like product, round in shape and made from dough of powdered pulses, Spices, powdered chilly and salt. Variety of pulses and proportion of pulses and spices varies from region to region depending upon preferences of local people whereas certain varieties are Popular on a larger scale.

Though internationally esteemed, these wafers or Indian flatbreads are particularly popular in northern India. The term for the cuisine was shortened to "papad" in this region. It is one of the most basic and significant elements in South Asian gastronomy.

Papad is made of one or a combination of the following: rice, flour, lentils, potatoes, chickpeas, or black gram. Black gram, otherwise known as urad or black lentil, is not a true lentil. It is actually a bean. When ground into a paste, the texture or black gram is ideal for papad.

In Northern India, these crackers are often made from lentils. A lentil is a legume originating in India, like the black gram. Whatever carbohydrate is being used, it is typically ground or mashed and mixed with other ingredients. Salt and peanut oil are typically added, regardless of what else is in the dough. It is generally a protein- and fiber-rich dish.

Traditionally this activity was confined to household papad making but in view of increasing demand and availability of machinery (mechanization) it has now been developed in cottage and small scale sector. Though traditionally it has been confined to the household papad makers, it has, in recent years, developed into cottage and small scale sector.

SOME POPULAR NAMES OF PAPAD IN VARIOUS STATES:

Papadum is a loanword from Tamil *pappamam*. It's called *Appadam* in Telugu. In the Tulu language, spoken in coastal Karnataka, it is called *appala* and *happala* in Kannada language. ^[clarification needed] It is often made with black gram, jackfruit, and tapioca. **Papadam**, pronounced as poppadum (in Hindi also known as **Papad** in Northern India or **Appadam** in Telugu, **Appalam** in Tamil and Pappadum in the rest of South India; spellings vary).

DIFFERENT USES OF PAPAD :

Papad is a favorite item with Indians and is used as taste enricher with the main course and as a snack item. Since it is made from pulses, it is easy to digest and nutritious as well. It is very easy to make instant food item and is either fried in edible oil or simply roasted before serving. Its shelf life is 2½ to 3 months. This product can be made anywhere in the country.

The demand of papad is increasing day-by-day due to urbanization and improvement in the standards of living of the masses especially in the towns/

cities. There is a good potential for good quality of products at competitive prices in the Indian market. The experiments have shown that advertisement, publicity, etc. have influenced the pattern of consumption of papad. 'Lijjat Papad' is the example. Its demand has also increased manifold in foreign countries especially where the Indian immigrants have settled down. As per A.P.E.D.A. the average annual export contribution of processed products is about 10.10%.

In view of the above, it is envisaged that there is a good scope for the development of papad making industry especially in the backward areas to generate more employment opportunities and to meet the demand of the urbanized market besides exports.

Marketing Aspects:

Market for papad is steadily growing across the country. There are not much seasonal fluctuations but demand generally goes up by 10% to 15% during winter season. There are a couple of national brands but the market is predominantly controlled by the local brands. This activity is yet to pick up in Assam and thus prospects for a new entrant are bright, Provided quality is good and prices are competitive. It can be sold through many outlets of provision and departmental stores. Before launching the product, a quick assessment of Consumer preferences is advisable.

Papad industry has good marketing potentiality in big trade centres of our country like Kolkata, Delhi, Jaipur, Bangalore, Nagpur, Varanashi, Kanpur, Bikaner etc. In Assam, this industry has a good marketing potentiality in trade centres like Guwahati, Jorhat, Sivasagar, Tinsukia and Dibrugarh,. There is a good demand for papad in our country because it is a food product and commonly consumed in most of the household. Women entrepreneurs can gainfully take up this papad unit in their houses but proper packing and distribution network is necessary to sell in bulk quantities. Although it is a woman based industry but also it is seen that many men entrepreneurs have been successfully running their papad producing units. It is also founded that there is an immense scope for development potential of this units through proper marketing strategies not only within Dibrugarh town but also to Dibrugarh district and other district of Assam. ■■

Dr. Mahesh Kr. Jain, HoD and Associate Professor, Commerce

Problems and Prospects of Silk Industry of Assam

Saikia, Kamalendu, Department of Economics
Dibru College, Dibrugarh, Assam

Abstract :

From time immemorial silk industry and its products can touch the heart of Assamese people in Assam. It has tremendous scope for employment generation if more and more financial and other helps come to rescue this industry through GO's and NGOs.

INTRODUCTION

Growth and development of silk industry in Assam was significant from very early period. Assam was probably known even in the time of Ramayana as a country of "cocoon rearers". In Arthasastra, Koutilya extolled the richness and beauty of Assam's silk as being red as the sun, as soft as the surface of the gem".

In the epic Mahabharata, Assam is called Suvarnakanakanan, meaning the silk producing province, where muga and pat fabrics are produced mainly. It is also known as the land of golden silk.. A trade like famous silk road was to northern India, Bhutan and Tibet along the valley through Kamrupa of ancient Assam. The first official record of muga silk worm relates to 1662. The famous European Traveler Jean Joseph Tavernier wrote that "the silk are good but the people produced little more than they require for use. In the earlier days, the Ahom king patronized the development of sericulture in Assam. Sericulture was made on obligatory household work. Rearing, reeling of silkworm and weaving

were a daily routine in the rural set up of ancient Assam. Like the muga silkworm, eri and mulberry silk are also exclusively produced by these people. Assam was the original home of eri silk from time immemorial. Creamy white and golden yellow in both the colours silk reflects the aesthetic and majestic moods as well as the ethos of the Ahom people of Assam. The art of fine weaving and the complex processes of loom embroidery have been perfected by those people from time immemorial. The craft is mostly hereditary and the qualities required of a true artisan are apprenticeship devotion to duty and cooperation.

OBJECTIVES

The main objective of this paper is to assess the problems encountered by this industry of Assam and to locate prospects of developing this industry in the global arena.

This study uses secondary data collected from various sources including books, journals, published works, GOs and NGO reports etc. since the inception of this industry.

THE VARIETIES:

Muga Silk

Muga silk is the product of the silkworm *Antheraea assamensis* endemic to Assam. The larvae of these moths feed on *som (Machilus bombycina)* and *sualu (Litsaea polyantha)* leaves. The silk produced is known for its glossy fine texture and durability. It was previously reported that muga silk cannot be dyed or bleached due to "low porosity", but this is incorrect; muga takes dye like any other silk. This silk can be hand-washed with its luster increasing after every wash. Very often the silk outlives its owner. It is the most precious, durable, warm, strong, lustrous, elegant and the best material for every woman in society on every festive occasion including marriage ceremony Muga culture decline during British regime due to lack of development support and wrong taxation policy adopted by Colonial Government, even muga food plantation assessed for taxation. Since then declining phase set in and the area under food plantation s reduced considerably. During the middle of this century, around 1950 there was a great earthquake in upper Assam and large area under muga food plantation was destroyed. The muga silk production indicates a fluctuating trend and the maximum

production till 1957 was 95000kg. The distribution of muga silkworm is mainly confined to the Brahmaputra valley of Assam and foothills of Meghalaya. Its distribution in the wild state however, extends from western Himalayas to Nagaland, Cachar district of Assam and south valleys of Kumaon and Kangra in the western Himalayan hill range. However, commercial production of muga silk worm is restricted to north eastern India due to suitable climatic condition. The climate of north eastern India is very distinctive, it is sub tropical and there are four distinct seasons viz., summer, autumn, winter and spring.. Traditional dresses made from muga yarn are mekhela chadar, riha, chapkon (a kind of shirt), etc. But in present situation different items are prepared by silk, like, gamocha (a piece of cloth used as handkerchief), blouse, sarees (ladies garment), curtain, cushion cover etc. These items made by using of various designs are adored far and wide.

Pat silk

Pat silk is usually brilliant white or off-white in colour. Its cloth can dry in shadow. Pat is produced from the cocoons of two species of worm called univoltine or Bar-Palu (bambyx textor) and the multivoltine or saru-palu (bambyx croesi). Both the species are reared indoors on the leaves of the mulberry tree (*morus indica*) or where mulberry is not obtainable, on the panchapa. The eggs of the Bar-Palu take about ten months to hatch, the worms usually make their appearance in January. The life span of the worms is about thirty to forty days. The rearing of saru-palu is much favoured by the cultivators as it yields four breeds in a year although thread obtained from it is regarded inferior to that of the Bar-Palu. Pat silk is used for making mekhela, riha, blouse piece and chadar for females and Engla-chola and chowga-chapkan for males.

Several causes make this silk rare and expensive. First, the worms producing this type of silk are very delicate and a large number of them die before they spin. Secondly, the supply of mulberry leaves is also limited. Thirdly, the rearing of this worm in the past carried a stigma of impurity and as such its rearing was confined only to the members of Jugi and other such communities and even they also regarded it with disfavour. However, this old time prejudice has almost died out and the rearing of the worm has become popular among the members of other communities as well.

Eri silk

Eri silk is made by *Samia cynthia ricini* which feed on leaves of Castor oil plant (*Ricinus communis*). It is also known as Endi or Errandi silk. Because manufacturing process of Eri allows the pupae to develop into adults and only the open ended cocoons are used for turning into silk, it is also popularly known as non-violent silk. This silk is soft and warm and is popular as shawls and quilts. Creamy, white eri silk is warm, strong, durable and resistant to sunlight, acid and alkalis. Fabrics become bright and glossy after every wash. The eri cloth remained "the poor men's silk". Till the advent of mill made cloth, eri fabric had been used as winter wear and bed spread by the villagers. An early record speaks of eri silk of three hundred years ago as "a silk that is remarkably soft, white or yellowish and the filaments so exceedingly delicate as to render to impracticable to wind off the silk. It is therefore, "spun like cotton. Eri culture is almost an exclusive monopoly of Assam. Of the aggregate production of 1, 30, 00 million kg of eri silk produced in the country, Assam accounts for 1, 06, 00 million kg constituting about 94 percent.

THE ECONOMY OF SILK TRADE

The silk industry in Assam is a major contributor to state revenue. It is also a major source of employment in rural areas. Eri contributes Rs. 31.5 crores where muga contributes Rs. 40 crores and pat silk contributes Rs. 120 crores out of a total of Rs. 190 crores generated annually through silk industry of Assam. Tassar silk is posing a major threat to muga silk due to high cost of muga yarn and time consuming of its production process. The price of muga yarn varies from Rs. 3200 to Rs. 5000 per Kg, where as that of tassar is Rs. 1500 to Rs. 2000 only per Kg.

The environment, topography, soil and ecology of upper Assam is also best suited for the rearing of silk worm. In the northern bank of Brahmaputra, Dhakuakhana and Dhemaji are the viable zone and popularly known for boast of producing the largest quality of silk fabric. The industry is invariably linked to the socio-economic life of the people. In one year, six overlapping cocoon crops are harvested viz. Jarua, Jethua, Akharua, Bhodia, Kotia and Aghania. Complete life cycle of the worms is about 44 to 85 days in summer and 81 to 85 days in winter. Thus, the people spent enough time in a year to produce these silk. In a suitable

condition maximum production of muga silk yarn would be 9-10 kg. Muga silk production is more commercialized than eri and mulberry silk yarn because of its high price. On the other hand eri and mulberry production in a year would be 1-2 kg and ½-1 kg respectively.

SUALKUCHI SILK INDUSTRY

Sualkuchi is well known for silk textiles both mulberry and muga silk. In fact having a long tradition of silk weaving at least since the 17th century, Sualkuchi is the prime centre of the silk hand-loom industry of Assam. Sualkuchi, a village in the Kamrup district has been developed over the years as a major centre for commercial production of these indigenous fabrics especially the Pat and Muga silk. Sualkuchi is famous as the 'Manchester of Assam' and was established by Momai Tamuli Barbarua, a great administrator of the Ahom kingdom during the reign of Swargadeo Pratap Singha (1603-1641). Shri Barbarua set up this weaver's village by shifting a large number of master-weavers from all over the region to that village. This patronage led to the advancement and development of sericulture in Assam. Although originally it was a "craft village" having several cottage industries till the forties of the last century such as hand-loom weaving industry, oil processing in the traditional ghani, goldsmithi, pottery etc., the industries other than hand-loom are now almost extinct and the artisans have already taken up silk weaving as a profession. Although the weaving industry of Sualkuchi remained almost confined within the Tanti Community of Tantipara up-to the 1930, later people belonging to other communities also started to take up silk weaving gradually. Now, even the fishermen of the Koibortapara hamlet of Bamun-Sualkuchi and the Brahmin families have also given up their restrictive caste occupations to a larger extent and they have taken up silk weaving as the main source of income.

The weaving industry of Sualkuchi received a big boost during the Second World War. The growing demand for fabrics and their increasing prices encouraged a few Tanti families to introduce weaving commercially and they started weaving factories engaging hired wage weavers. More than 25,000 people are directly or indirectly employed under the silk industry in Sualkuchi.

The current annual production of mulberry silk in Sualkuchi is nearly 2 lakh KG of Muga and the other allied silk is nearly 98,000 KG against the total

production of 4, 38,870 K.G. Silk yarn in Assam which includes Eri-silk too.

Out of the total production of about 42,19,055 linear meters of silk fabrics in Assam, Sualkuchi alone produces more than 31 lakhs linear mtrs. of silk fabrics valuing Rs.9,000.00 lakhs approximately. Today, the factory system with semi-automatic Fly shuttle handloom has already been extended to entire Sualkuchi and 73.78% of the households of the town are being engaged with commercial weaving of hand-loom. The Census of Hand-looms in Sualkuchi conducted in 2002 reveals that Sualkuchi has 13,752 active commercial hand-looms, of which 54.75% are performed by the woman weavers, who are basically hired from the outside of Sualkuchi. Although the hired wage weavers were originally the local poor from the Bamun-Sualkuchi area of the east and Bhatipara hamlet of the west, a flow of migrated wage weavers from different parts of Assam has emerged gradually since eighties of the last century and presently migrant weavers are dominating the wage weavers of the town.

Even Gandhiji, the father of the nation was also highly surprised about the art and culture of weaving of the Assamese women when he visited an exhibition of eri and khadi clothes in Sualkuchi on the 9th of January, 1946. He was greatly astonished when he saw that one of the expert weavers of the silk town had depicted him in the cloth produced in his hand-loom.

"*Khat khat khat khatsalare sabade prean mor nite nachuyai*" was one of the most popular radio songs composed and sung during the fifties of the last century by the present artist pensioner Narayan Chandra Das Of Sualkuchi. Actually the '*click-clack click-clack*' sound of the loom make the soul of the passerby dance with the rhythmic rattle of the shuttle flying through the sheds of the wrap. No doubt, there are nearly 12 lakh throw and fly-shuttle handlooms in Assam.

There are also some semi commercial looms producing some metres of fabrics for the market during the off hours of the house-wives doing either independently or under some so called "Mahajans" who supply yarn to the poor weavers, who return the woven cloth against wages per piece.

The number of purely commercial looms working throughout the year and producing different varieties of fabrics only for the market is not very much

encouraging. The silk loom of Sualkuchi and the Cittaranjan looms of Silchar had held a predominant position as per a report of the Textile Enquiry Committee of 1954. Sualkuchi however, holds now the unique position in Assam in the North East India by producing pat (mulberry), muga and tasar fabrics of various designs and colors. It has very expert designers and weavers. On the occasion of the visit of Mahatma Gandhi to Sualkuchi on January 9, 1946 one designer Rajen Deka, designed the picture of Gandhiji got it woven in a piece of pat cloth and was presented to him. The woven picture was so fine that even the two broken front teeth of Gandhiji with a smiling face were depicted and while seeing the picture the father of Nation remarked that the weavers could weave dreams in their cloth.

THE PROBLEMS

As a matter of fact, the popularity of Assam silk is gradually diminishing and is now not as popular as it used to be. The silks in Assam are mainly limited to making traditional dresses, though slight diversifications can be seen nowadays. There is still a lot to be done by the entrepreneurs and policy makers. The easy availability of other varieties of artificial silks from other areas and at cheaper costs has overshadowed these natural silks. It is to be noted that Assam silks are sustainable textiles, if used in a proper manner; they can be a powerful growth propeller for the rural region. It is high time that effective measures should be taken by the government, traders and entrepreneurs to make Assam silk a larger global brand. Otherwise, the state will lose its status and dignity of being an indigenous silk producer of the country.

The industry is encountering serious problems, caused by indigenous and exogenous factors -

The first and foremost problem of silk industry of Assam is the non-existent of price control. There is no price control board which regulates the price of this good. The major fall-out of this non increase in price is the degradation of its quality of cloth. For example, nowadays, the rising prices of these indigenous silks have led to some weavers importing cheaper yarns from other places like **Mysore and Bhagalpur**. This has led to the mixing of these imported ones with the indigenous ones making them more affordable at the cost of quality.

In reality, the price of silk products depends upon a few affluent traders.

They monopolize the price level according to their needs. So, it deters the entry of new trader and thus put a barrier in the extension of this industry.

Secondly, the financial status of weavers is not proper as to take this industry to a new height. They sell their products to traders at uneconomical prices, unparalleled to production costs due to their weaker economic conditions. Moreover, they do not have the knowledge of financial accounting. In times of globalization it accounts for a major role in the development of the industry.

Thirdly, the major problem stands in the way of development is the Government's flagship programme like MGNREGA. Initially, workers used to come from tribal villages of Assam to work with the local people. However, with advent of this programme, workers feel safe in regard to their earnings and remain at home idle. Even the ones who come charge exorbitant wage and thus breaking the backbone of both weavers and traders.

Lack of skilled manpower, lack of basic necessities like adequate power and water supply, lack of knowledge for scientific plantation, obsolete production method, increasing pollution etc. are the other genuine problems encountering the silk industry.

THE PROSPECTS

The problems are not far to solve. Some research and development is needed in scientific production, consumption and marketing of this product. In order to promote Mulberry, Eri and Muga silk production in Assam, Government through Central Silk Board is implementing a centrally sponsored scheme viz "Catalytic Development Programme" (CDP) in collaboration with State Sericulture Department of Assam. Under this scheme, financial assistance is provided to the stakeholders of silk industry through the State Sericulture Department. The components under CDP envisage development and expansion of host plant support for seed production, development of farm and post cocoon infrastructure, up-gradation of reeling and processing technologies in silk, enterprise development programme, support for extension and publicity etc. Rs. 10319.11 lakh Central assistance has been provided to Assam under CDP during the XI Plan period for the development of silk industry, including mulberry, eri & muga.

To increase the number of trained qualified weavers, a number of skill upgradation programmes have been implemented through various schemes like cluster projects and group approach projects under Integrated Handlooms Development Scheme. Besides, the State Government has been imparting training to the weavers through 102 Handloom Training Centres and 4 Handloom Training Institutes every year.

Central Silk Board, Ministry of Textiles is implementing Silk Mark scheme, through the Silk Mark Organization of India for popularizing the products made of pure silk to protect the interest of consumers. Silk Mark is a quality assurance label attached to the products made of pure silk and is applicable to all the silk products made of pure silk covering all varieties of silk viz. Mulberry and Vanya (Tasar, Eri & Mugs) silks. Under the Silk Mark Scheme, there are 177 authorized users in NE region, including Assam, who uses Silk Mark labels. Further, Muga Silk of Assam, has been registered under Geographical Indications of Goods (Registration & Protection) Act, 1999. Setting up of a Regional Muga Research Station in Mirza (Assam) is a major step in this direction. The Central Silk Board also set up a Muga Raw Material Bank at Sibsagarh with sub depot at Dhakuakhana in upper Assam in the year 1981, to give necessary price support to the commercial muga cocoon producers. Moreover, in Sualkuchi there is Khadi Production Center (KPC) of the Assam Khadi and village industries Board, The Export Oriented Handloom Project of the Assam Government Marketing Corporation (AGMC), The Assam Apex Weavers and Artisans Corporative Federation (ARTFED), Centre institutes, production center of silk etc. are made in different places of Assam. Cooperative societies have helped in collecting and marketing the product at remunerative price. These societies can provide the silk items in a reasonable price.

The North East Handloom and Handicrafts Development Corporation (NEHHDC), set up in 1977, has initiated a number of steps to promote the growth and development of handloom and handicrafts in Assam and the rest of the North East. Towards this end, the NEHHDC supplies raw materials and working capital to the handloom sector and provides facilities for the marketing and the handloom products. Under the guidance of the NEHHDC, handloom and handicraft products from the North East have been displayed in various trade fairs and exhibitions held in places like Brussels, Tokyo, New York and Berlin. A wide market for the

sericulture products of Assam exists in U.K., Italy, Switzerland, France, Singapore and Saudi Arabia. Japan has used it to produce "KIMONOS" - a kind of special variety of clothing. We can go to understand how they are producing *kimonos* and organize workshop in Assam under the aegis of Assam Government. In 1990-91, 1200 weavers belonging to the scheduled caste and schedule tribe communities received a sum of Rs. 72 lakhs from the Centre. For the benefit of these weavers, training programmes, construction of work sites, supply of looms and other schemes have been taken up.

Development as a tourist destination

Silk of Assam as an object that attracts the people visiting there for any purpose. From the earlier period, silk has been a major attraction of tourist. Due to this attraction, "silk route" was begun in 200 B.C. for meeting to exchange silk along with other materials among the countries. Tourism therefore may provide a market that has helped to run the traditional art forms and keep culture alive. Of course, variation will occur in motivation, task, business, performance etc. The host must also play a role in the communication process and this part may be a cultural broker. He or she acts as a mediator between tourists and host society normally as translator. He or she may also be manipulating local culture for tourist purpose, without affecting the cultural identity of the area. A main problem in case of host society is that of language problem. Therefore the host society must be aware of some common languages mostly used for interpretation of tourists. Generally the drivers, tourist guide, hotel people and shopkeepers are ones who frequently come in contact with the tourist and knowledge is important for them. In the silk producing and marketing area good communication facility provide enough opportunities to focus this as a tourist attraction. Moreover, the politeness of host people in public vehicles and places makes one tourists feel comfortable. To make the silk producing area as tourist hot spot accommodation problems must be avoided. They should be available in all ranges. Thus, the spot should be developed for both the middle and upper class tourist from outside and local tourist.

CONCLUSION

It is clear that Assam is well known for its quality and originality of silk thread. In order to revitalized the handloom sector, various schemes are to be

introduced which include providing avenues for the quality fabrics, modernization of loom, training facilities to artisans, motivation of weavers for taking up the industry as commercial lines. Government may arrange some package tour to see the silk producing process in the rural areas. The tour may be extended to the reeling, spinning and weaving centers too. To promote and sale of silk of Assam a web page can also be set up, because, abundance of local talents can come up with many more ideas. Thus, the culture will be diversified and standardized and the traditional silk industry can be metamorphosing into modern industry. What is necessary is to courage and enterprise, imagination and guidance.

References :

- ♦ International Journal of Scientific and Research Publications, Volume 2, Issue 12, December 2012, ISSN 2250-3153.
- ♦ Mokashi, Ravi; Kire, Menuolhoulie. "Silk Weaving Tradition of Sualkuchi, Assam" D'source. Retrieved 10 January 2013.
- ♦ Bharali, N., Some Studies on Ecology and muga silk Worm, Bombay, India, Central Silk Board. 1974, pp.3-21.]
  - * Misra, S.N., Indian Silk, (Silk industry of Assam), Ed.S.N.Mishra. vol. No.10, 1997, pp.22.
  - * Modi, Shalini, Tourism and Society, Rawat Publication, Jaipur, New Delhi., 2001pp.44-78.
  - * Ray, S.K., Bulletin of the Department of Anthropology (paperback, Textile of Assam), Article published on, Gauhati university, Assam, India 1994, pp.34- 39.
- ♦ Style, Statement of Sualkuchi silk – North Eastern Council ties up with NIFT To organize shows and training weavers, yahoo India's news, October 9 2013
- ♦ Tangavelu, K.,Bhagawat, A.K., Md.Isa, 1988, Handbook of Muga Culture,(paperback) Banglore, Central Silk Board, 39, Mahatma Gandhi Road 2004, pp. 1-46
- ♦ Directorate of Sericulture Govt. of Assam.

Dr. Kamalendu Saikia, HoD and Associate Professor,
Department of Economics, Dibru College

Rearing Tiny Fishes for Controlling Malaria and Encephalitis

Phukon, J., Department of Zoology, Dibru College, Dibrugarh, Assam

Abstract :

*Rapidly increasing cases of mosquito borne diseases like Malaria, Encephalitis recorded causes concern to the public health. Rearing indigenous tiny fishes in mosquito breeding ground of stagnant water pools and in water wet paddy fields are found to be a controlling factor of mosquito population. Three tiny indigenous fishes- *Mystus sp.*, *Polyacanthus sp.* and *Badis sp.* known to be mosquito larvae eater have been studied and their gut contents were analyzed. The study revealed that the young fishes consume more amounts of larvae than the adult ones; can effectively reduce mosquito population. These tiny fishes are suitable candidates to act as biological controlling factor.*

Key words: Mosquito, indigenous, tiny fishes, biological controlling.

Introduction

There are certain diseases, the germs of which are borne by the mosquitoes. These germs enter in to the human body through biting causes Malaria, Encephalitis, Dengue fever etc. Some of these are often becomes fatal, occasionally endemic, affecting large population inhibited in vast areas. The protozoa and virus causing such diseases are being transported not by all types of mosquitoes but by certain specific types such as Anopheles, Culex etc. These mosquitoes lay eggs in stagnant water bodies. The mosquito larva grown in the habitat and remains there till attains maturity. Therefore, stagnant water bodies are identified as the

sole germ carrying mosquito breeding centers. The affected populations are thus exposed to these diseases mostly live in unhygienic urban, semi urban and rural areas, where there are plenty of water logged or water wet grounds all around. The tropical to subtropical climatic conditions of India adds to the nurture of mosquito population and there is frequent outbreak of malaria, encephalitis and other diseases during prolonged summer time. Although, certain measures are frequently adopted by the Government agencies and NGO's for controlling mosquito population, thereby, to minimize cases of such diseases but most of the measures are either short term or quite inadequate. Mosquito control measures undertaken are often made through spraying chemicals like DDT or through fogging etc. Rampant fogging and spraying DDT have many harmful effects on human health apart from their eco-destructive nature.

Our general observation states that the number of registered cases of malaria or encephalitis is shooting up like anything in recent years. This is due to the change in attitude of masses. It is largely understood that tiny indigenous fishes live in mosquito breeding small water bodies, mostly stagnant in nature. These fishes often consume mosquito larvae apart from other food items. It was a tendency in the past not to venture for fishing in unhygienic water bodies, thereby, large number of fishes inhabit in those bodies. This had a good effect, as many of the tiny fishes love to consume mosquito larvae for their livelihood, thereby, indirectly curbing mosquito population considerably. Since 1937, fishes have been employed for controlling mosquito larvae; therefore, it should be people's movement to educate common countrymen about the benefit of tiny indigenous fishes living in marshy lands, paddy fields and in small water pools. Assessment of the effectiveness of mosquito control can be done through gut content analysis of fishes, which is largely dependent on food availability and consumption pattern. Thus, controlling mosquito population through rearing fish fauna, thereby, minimizing the cases of outbreak of mosquito borne diseases to forward an alternate biological controlling measure.

This presentation highlights the gut content analysis of three tiny native fish species available in stagnant water otherwise known as mosquito larva eater.

Materials and Methods

The present study has been conducted on a three important indigenous tiny

fishes available in the sluggish water bodies. About 40 individuals of each species have been sampled from wet lands, swampy and rain filled paddy fields in the Dibrugarh District from February, 2013 to January, 2015. Food and feeding behaviour of the specimens were estimated by point method of Hynes (1950).

Results and Discussion

Gut content and feeding behaviour of the three species viz., *Mystus vittatus*, *Polyacanthus fasciatus* and *Badis assamensis* have been studied, because of their common living habit in confined as well as stagnant water bodies or in water filled paddy fields where mosquitoes breed. Gut content analyses of studied specimens at their young and adult stages have been assessed in this study. Studies revealed that adult stages of *Mystus vittatus* are carnivorous; *Polyacanthus fasciatus* are omnivorous and *Badis assamensis* are carni-omnivorous (Table 1). The eating habit of younger ones, however, differs from the adults as the younger are highly dependent on mosquito larvae and vegetal item like algae. These younger species are highly voracious too. Food and feeding habit of the studied specimens indicate that on an average *Mystus*, *Polyacanthus* and *Badis* consume about 50%, 60% and 36% mosquito larvae respectively in their adult stages, thereby, lesser mosquito larvae survives. Although, feeding intensity didn't show any uniform pattern throughout the year. During February to June, abundant mosquito larvae were observed in the guts of the three species.

It is stated that the importance of certain fishes are recognized as a boon to the public health, essentially in warm humid climatic countries. For example, in China, the number of reported malaria cases is low in localities where water logged paddy fields and other stagnant water bodies hold large number of larvivorous fishes. Other studies revealed that a mixed fish population of *Anabus sinensis* with *Cyprinus carpio*, *Ctenopharyngodon idella* and *Tilapia* spp. are effective in reducing density of anopheles larvae (WHO, 1982). It is not true that only the tiny fishes are the larvae eater but even population of large and small sized fishes like *Cyprinus carpio*, *Ctenopharyngodon idella*, *Catla catla*, *Labeo rohita*, and *Cirrhinus mrigala* can cause about 81% reduction in the mosquito larval density (Victor et al., 1994). There are other species like *Aphanius dispar*, for example can cause reduction in the mosquito larval density

of *Anopheles culicifacies* and *Anopheles adanesis* by about 97% and 95% respectively (Fletcher, 1992). Rearing larvivorous fish spp. in man-made water tank in many urban and semi-urban areas of India and S. Africa showed promising results. Thus, introducing *Gambusia affinis* into water wells resulted in about 98% reduction in the larval density of *Anopheles stephensi* (Menon and Rajagopalan, 1978). *Anopheles* species including *A. gambiae* and *A. subpictus* also showed significant susceptibility to either native or foreign larvivorous fish species like *Aplocheilus blocki*, and *Poecilia reticulata*. Studies conducted in a number of riverbed pools related to major dams in Sri Lanka also showed the potential of *Poecilia reticulata* in anopheline control (Kusumawathie et al., 2008). Combining native *Aplocheilus blocki* in water tanks or in any other mosquito breeding site with *Bti* strains in smaller habitats resulted in a significant reduction in the *Anopheles* larval density, thereby reducing the annual malaria parasite index (Walker, 2002).

Summarily, it is argued that many countries like Greece, Italy, Georgia, Spain, Malaysia, Madagascar, and Papua New Guinea have heavily relied on larvivorous fish as a major strategy in malaria vector management (Rozendaal, 1997). Rural and urban India can take this model as an effective measure to curb mosquito borne diseases.

Suggestions

Since, small larvivorous fishes are ecofriendly in controlling mosquito population, these tiny fishes should be seen as a biological tool and they should be:

1. Conserved in local ponds, canals, ditches, rivulets, rivers, wet paddy fields etc.
2. Rampant fishing practices particularly in stagnant wet lands should be avoided.
3. Aquatic vegetation interferes with the feeding habit of fishes, thereby, indirectly protects larvae from their predators. Periodic vegetation removal is needed to facilitate the activity of the fish and make this approach effective.

Table 1: Food items and intensity of food intake of studied tiny fishes

Fishes	Local names / body length	Family	Stages	Principal food items	Feeding strategy	% mosqui to larva in gut
<i>Mystus vittatus</i>	Singara About 12cm	Cyprinidae	Fingerling - young stage	Insect larvae, insects, copipods, Rotifers.	Carnivorous	About 45%
			Adult stage	Insect, mosquito larvae, Copipods.	Carnivorous	About 50%
<i>Polyacanthus fasciatus</i>	Kholihona About 11cm	Belontiidae	Fingerling-Young stage	Mosquito larvae, zooplankton	Carnivorous	About 35%
			Adult stage	Insect larvae, Copipods, Plant material.	Omnivorous	About 60%
<i>Badis assamensis</i>	Randhani mas About 6cm	Nandidae	Fingerling-Young stage	Insect larvae, Miscellaneous	Carnivorous	About 75%
			Adult stage	Insects, mosquito larvae, vegetative matters	Carni-omnivorous	About 36%

References:

Fletcher M., Teklehaimanot A., Yemane G.: Control of mosquito larvae in the port city of Assab by an indigenous larvivorous fish, *Aphanius dispar*. Acta Trop. 1992; 52: 155-166. doi: 10.1016/0001-706X(92) 90032-S.

Hynes, H.B.N.: Journal of Animal Ecology, 1950, 19: pp.36-58

Kusumawathie P.H.D., Wickremasinghe A.R., Karunaweera N.D., Wijeyaratne

M.J.S.: Larvivorous potential of the *Guppy, Poecilia reticulata*, in Anopheline mosquito control in riverbed pools below the Kotmale Dam, Sri Lanka. *Asia Pac. J. Public Health*. 2008; 20: pp. 56–63. doi: 10.1177/1010539507308507.

Menon P.K.B., Rajagopalan P.K.: Control of mosquito breeding in wells by using *Gambusia affinis* and *Aplocheilus blocki* in Pondicherry town. *Indian J. Med. Res.* 1978; 68: pp. 927–933.

Rozendaal J.A. Vector Control: Methods for Use by Individuals and Communities. World Health Organization; Geneva, Switzerland: 1997. pp. 1–41

Victor T.J., Chandrasekaran B., Reuben R.: Composite fish culture for mosquito control in rice fields in Southern India. *SE Asian J. Trop. Med. Public Health*. 1994; 25: pp. 522–527.

Walker K.: A Review of Control Methods for African Malaria Vectors; Activity Report 108. Agency for International Development; Washington, WA, USA: 2002.

World Health Organization. Manual on Environmental Management for Mosquito Control with Special Emphasis on Malaria Vectors; WHO Offset Publication No. 66. World Health Organization; Geneva, Switzerland: 1982. pp.1–276.

Dr. Jyotima Phukon, Associate Professor,
Department of Zoology, Dibru College, Dibrugarh
E.Mail: jyotimaphukon@ymail.com

Modeling Road Traffic Accidents (RTA) in Dibrugarh under Circular Statistics Approach

Baruah, J., Department of Statistics, Dibru College, Dibrugarh, Assam

Abstract :

In this study, an attempt has been made to model the RTA in Dibrugarh city by using two widely used circular probability models viz. von Mises and Wrapped Cauchy distribution. Some of the basic circular statistics and rose diagram are employed to analyze the RTA. For test of goodness of fit of the models, Watson's test and P-P plot are used. It is revealed from the study that neither von Mises nor Wrapped Cauchy model fits well the RTA in Dibrugarh.

Key words: Circular Statistics, Rose diagram, Watson's test, von Mises distribution, Wrapped Cauchy distribution and RTA

1. Introduction:

Nowadays RTA has become a severe social problem in global perspective. The towns and cities have a common issue that arises due to traffic accidents in every minute of a day. It became an epidemic to the people of age group 15-44 years. Also RTA is one of the leading cause of death among the teenagers. Due to busy traffic in roads, poorly developed roads and highways, an increasing trend to access the easy riding speedy bikes among the young people are the prime causes of road accidents in Assam. According to a report of GNRC Hospitals, Guwahati it is revealed that road accidents cause 50.4% deaths in Assam which surpasses national average 36.4% in the year 2014. Also the death occurred due to road accidents record high than the HIV or AIDS. Considering the road accidents of Assam as a vital issue in recent times, it is important to analyze the occurrence of the traffic accidents by a suitable statistical methodology.

Although some studies (Goswami and Sonowal, 2011, Bhuyan and Ahmed, 2013, Mahammad, 2009, Nangombe, 2012, Bhuvana Vijaya, 2013) have been carried out to analyze the RTA by using linear statistical methodology. But so far as our knowledge concern, no attempt has been made to study the RTA by circular statistical methodology in Dibrugarh. It is expected that this study would give a more advanced result in the field of administration as well as human society.

1. Source of RTA:

The registered number of daily RTA data in Dibrugarh city and its suburb towns are collected from the Medical Record Department (MRD), Assam Medical College and Hospital (AMCH), Dibrugarh for the period of one year i.e. from March, 2010 to February, 2011. The yearly RTA data include both the injuries and fatal deaths of the accidents.

2. Methodology:

Time instants are circularly distributed variable; hence days as well as months are clearly circular in nature. The daily occurrence of road traffic accidents follows certain circular probability distribution with their respective frequencies. These frequencies of occurrence of the RTA corresponds to the twelve months are distributed on the circumference of a unit circle with certain circular probability distribution. In this study, two widely used circular probability models viz. von Mises and Wrapped Cauchy probability model are tried to fit for the RTA and test accordingly. To model the RTA, first convert the daily accidents into month wise traffic accidents with their respective frequencies of occurrence. Intuitively the unit circle is equally divided into twelve months with 30° each.

The three important parameters for all circular distributions are the mean angle, concentration parameter and the mean resultant length respectively. The mean angle μ is given by

$$\mu = \begin{cases} \tan^{-1}\left(\frac{S}{C}\right) & S > 0, C > 0 \\ \tan^{-1}\left(\frac{S}{C}\right) + \pi & C < 0 \\ \tan^{-1}\left(\frac{S}{C}\right) + 2\pi & S < 0, C > 0 \end{cases}$$

Where $C = \sum_{i=1}^n \cos\theta_i$ and $S = \sum_{i=1}^n \sin\theta_i$.

The mean resultant length of circular distribution is given by

$$\rho = (\bar{C}^2 + \bar{S}^2)^{\frac{1}{2}} \text{ where } \bar{C} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \cos\theta_i \text{ and } \bar{S} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \sin\theta_i.$$

Rose diagram and two mean distance measures are used for analytical purpose of RTA. The distance measures between circular data points are given as follows-

$$\bar{d}_1 = \frac{1}{n^2} \sum_{j=1}^n \sum_{k=1}^n \{1 - \cos(\theta_j - \theta_k)\} = 1 - \rho^2$$

$$\bar{d}_2 = \frac{1}{n^2} \sum_{j=1}^n \sum_{k=1}^n \{\pi - |\pi - |\theta_j - \theta_k||\}$$

Where ρ is the mean resultant length and $\rho \in [0,1]$.

In these two equations the values of θ_k are generally used as mean and median values of the circular data set.

3.1 von Mises or Circular Normal probability Distribution:

The von Mises probability distribution for a circular random variable θ is defined as follows-

$$f(\theta; \mu, k) = \frac{1}{2\pi I_0(k)} \exp\{k \cos(\theta - \mu)\}; \quad 0 \leq \theta < 2\pi$$

Where ' μ ' is the mean month, $I_0(k)$ is the modified Bessel function of first kind with order 0 is given by-

$$I_0(k) = \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} \exp(k \cos\theta) d\theta = \sum_{r=0}^{\infty} \left(\frac{k}{2}\right)^{2r} \left(\frac{1}{r!}\right)^2$$

The concentration parameter of circular distribution k [Fisher, 1993] is given by

$$k = \begin{cases} 2\rho + \rho^3 + \frac{5\rho^5}{3} & \rho < 0.53 \\ -0.4 + 1.39\rho + \frac{0.43}{1-\rho} & 0.53 \leq \rho < 0.85 \\ (\rho^3 - 4\rho^2 + 3\rho)^{-1} & \rho \geq 0.85 \end{cases}$$

3.2 Wrapped Cauchy Probability Distribution:

The Wrapped Cauchy probability model for a circular random variable θ is given by $f(\theta) = \frac{1}{2\pi} \cdot \frac{1 - \rho^2}{1 + \rho^2 - 2\rho \cos(\theta - \mu)}$; $0 \leq \theta < 2\pi$

Where, $\rho = e^{-\sigma}$. The distribution is unimodal and symmetric.

3.3 Test for Goodness of fit:

For test the goodness of fit of the two probability models, one of the most powerful circular test statistic as given by Watson in 1961, is used here. The Watson's test statistic is defined as follows-

$$U_n^2 = \sum_{i=1}^n v_i^2 - \sum_{i=1}^n (c_i v_i / n) + n \left[\frac{1}{3} - \left(\bar{v} - \frac{1}{2} \right)^2 \right]$$

Where $v_i = F(\phi_i)$ denotes the distribution function of the given theoretical distribution for $i=1, 2, \dots, n$, and $c_i = 2i - 1$ i.e. the numbers 1, 3, 5, ..., $2n-1$. If the value of U_n^2 exceeds the critical value then the null hypothesis considered as the parent distribution coincides with the given theoretical distribution is rejected at desired level of significance.

3.4 Test for uniformity:

The RTA is a type of grouped circular data, as it occurs in daily or monthly mode. Though Chi-square test is applied for analyzing grouped data in testing the null hypothesis of uniformity against all alternatives to confirm whether there is any evidence of seasonal variation in occurrence of such cases, Watson's U^2 statistic due to Choulakian et al.(1994) is used here to analyze the RTA, which is defined as-

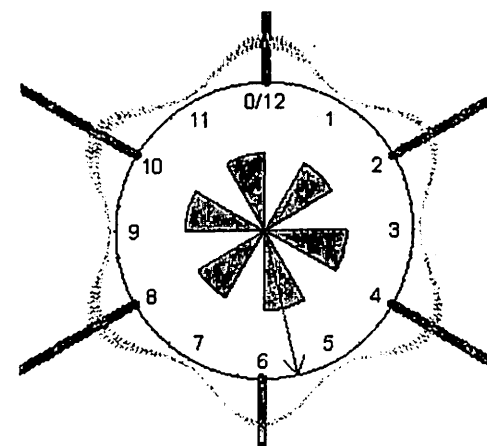
$$U_G^2 = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^k p_j (S_j - \bar{S})^2$$

Where $S_j = \sum_{i=1}^j (n_i - np_i)$, $j = 1, 2, \dots, k$ and $\bar{S} = \sum_{j=1}^k p_j S_j$.

Here a sample of circular data grouped into k mutually exclusive classes with n_j observations that falls in the j class interval with probability p_j , $j=1, 2, \dots, k$ where $n = n_1 + n_2 + \dots + n_k$. To estimate the p-value of the test statistic bootstrap samples are considered here.

4 Results and Discussion:

The basic summary statistics for RTA and the corresponding Rose diagram are depicted in the Table-1 and figure-1 respectively.

statistic	values
Mean month	166.75° (July)
Median month	150° (June)
Mean resultant length ($\bar{R}$)	0.1023
Variance	0.8976
($\bar{d}_1$)	0.9895
($\bar{d}_2$)	1.4422

Figure-1: Raw circular data plot and Rose diagram with kernel density

The maximum likelihood estimates of the von Mises and Wrapped Cauchy distribution for the RTA data of Dibrugarh are given in table-2

Table-2

VonMises parameters		Wrapped Cauchy parameters	
$\mu=166.7$	$k=0.2058$	$\mu=166.7$	$\rho=0.0993$

From the table-1 the mean and median months of RTA are found as 166.75° and 150° and the corresponding months are July and June respectively. In figure-1 the red arrow mark shows the mean month of the RTA i.e. July. From the table-2, the estimated mean values for the two models viz.von Mises and Wrapped Cauchy distribution are also found as 166.7° i.e. the month of July. The value of the mean resultant length (ρ) is 0.1023 which indicates that the RTA are not fairly concentrated around its mean month (July). On the other hand, the value of variance is quite high i.e.0.8976.From these two statistics, it can be conclude that the RTA in Dibrugarh city are scattered around the months. Also it is justified from the figure-1.

Although the low concentration of RTA is established in the above results (table-1 and table-2), to judge this more specifically the Watson's test for goodness of fit is used for the two models. The test results the statistic as 2.4045, which rejects the hypothesis that, RTA follows von Mises distribution at below 1% level of significance. Similar conclusion is found in case of the fitting of wrapped Cauchy model as it has also a small value of mean resultant length i.e.0.099. The results are reconfirmed by the von Mises P-P plot given in the figure-3.

For testing circular uniformity of the RTA, the value of Watson's U_G^2 has been found as 1.981 and the corresponding p-value is $1e-04$. Thus it again rejects the circular uniformity of the RTA around the months. The histogram produced for the bootstrap samples 10,000 values are given in figure-2

5 Conclusion.

What have been revealed from the study that, neither the von Mises nor Wrapped Cauchy model fits well for the RTA in Dibrugarh city in Assam. The behavior of unimodality of RTA is rejected by both the results estimated from the basic statistics and graphical measures. So far as goodness of fit is concerned, Watson's test also rejects the von Mises and wrapped Cauchy model fitting for RTA. For appropriate fitting of circular probability model of RTA data, further analysis has to be required.

Figure-2

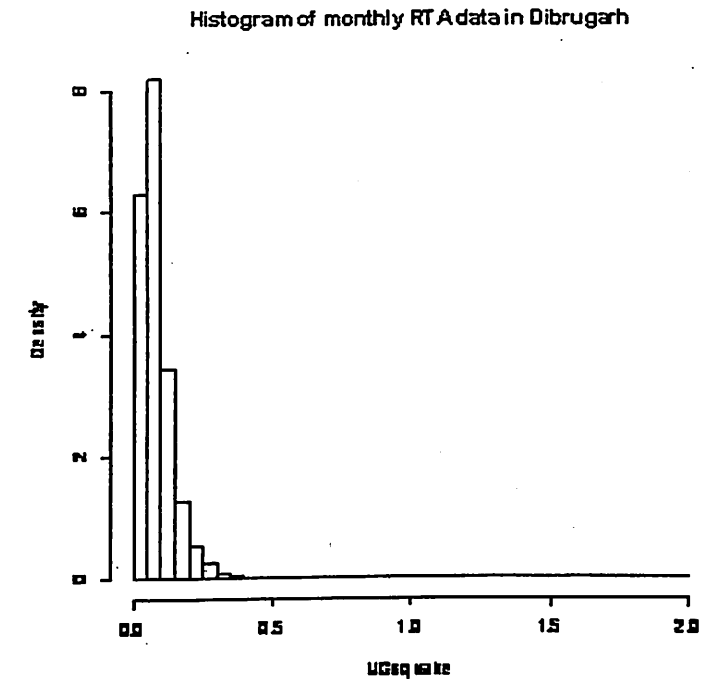
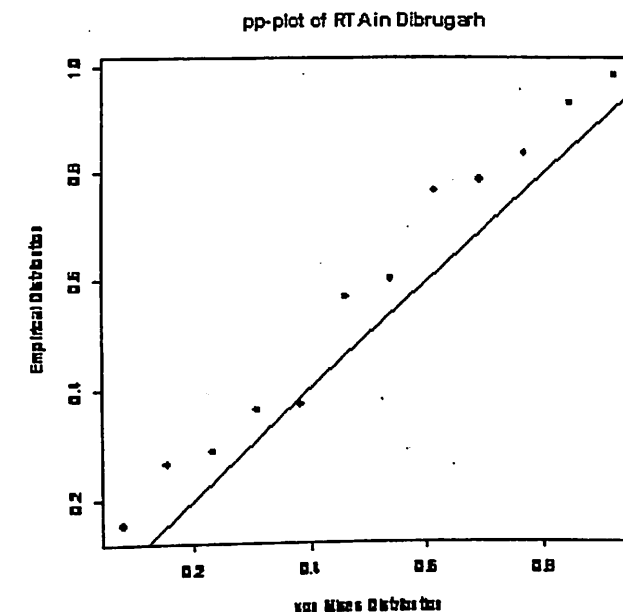

Figure-3

References:

Bhuyan, P.J. and Ahmed, F. (2013). RTA: An Emerging Public Health Problem in Assam. *Ind.Jnl. of Community Medicine*, vol 38(2). pp-100-104.

Bhuvana Vijaya, R.(2013). Analysis of Road Traffic Accidents of Southern states in India Using Smeed's Model. *Int. Jnl. of Research in Mathematics and Computation*, vol 1(1). pp-13-19.

Choulakian, V., Lokhart, R.A. and Stephens, M.A. (1994). Cramer-von Mises statistics for discrete distributions. *Canadian Journal of Statistics*, vol-22, pp-125-137.

Fisher, N.I.(1993). Statistical Analysis of Circular Data. Cambridge University Press, U.K.

Goswami, A and Sonowal, R. (2011). A statistical analysis of Road Traffic Accident data for the year 2009 in Dibrugarh city, Assam, India. <http://interstat.statjournals.net/year/2011/articles/1109001.pdf>.

Mahammad, S. (2009). A statistical analysis of Road Traffic Accidents and Casualties in Bangladesh. <http://researchrepository.napier.ac.uk/2753>.

Mekonnen, F.H. and Teshager, S.(2014). RTA: The Neglected Health Problem in Amhara National Regional State, Ethiopia. *Ethio. Jnl. Of Health Dev. Vol 28(1)*.

Nangombe, A.N.K.(2012). Statistical Analysis of Road Traffic Fatalities in Namibia from 2007 to 2009 Research project submitted for partial fulfillment of a degree.

Pewsey, A., Neuhauser, M. and Ruxton, G.D.(2013). Circular Statistics in R, *Oxford University Press, U.K.*

R Development Core Team (2011). R: A Language and Environment for Statistical Computing. R Foundation for statistical computing, Vienna, Austria. URL <http://www.R-project.org/>.

Wedagama, D.M.P.(2010). Estimating the influence of accident related factors on Motor cycle fatal accidents using Logistic Regression. <http://www.researchgate.net/pub/45825669>.

Website : <http://www.gnrchospitals.com>

J.Baruah, Assistant Professor, Department of Statistics

Study of the Christiansen Effect on Glass Spherules and Colloidal Sample using He-Ne Laser

Mahanta, Rajib, Department of Physics,
Dibru College, Dibrugarh, Assam

Abstract :

The Christiansen effect concerns with an optical technique to produce optical spectral filtering. This effect has lots of applications in diverse field of science and technology. The present paper is concerned with some salient features of Christiansen phenomenon observed with the help of transparent media like glass spherules immersed in suitable liquids when they are illuminated with laser. We have also used some colloidal substances mixed with different liquids and observed features identical with those of Christiansen's observations. It is observed that the diffusion plays a major role in theory of Christiansen effect.

Key words: Christiansen effect, diffusion, chromatic pattern, colloidal substances.

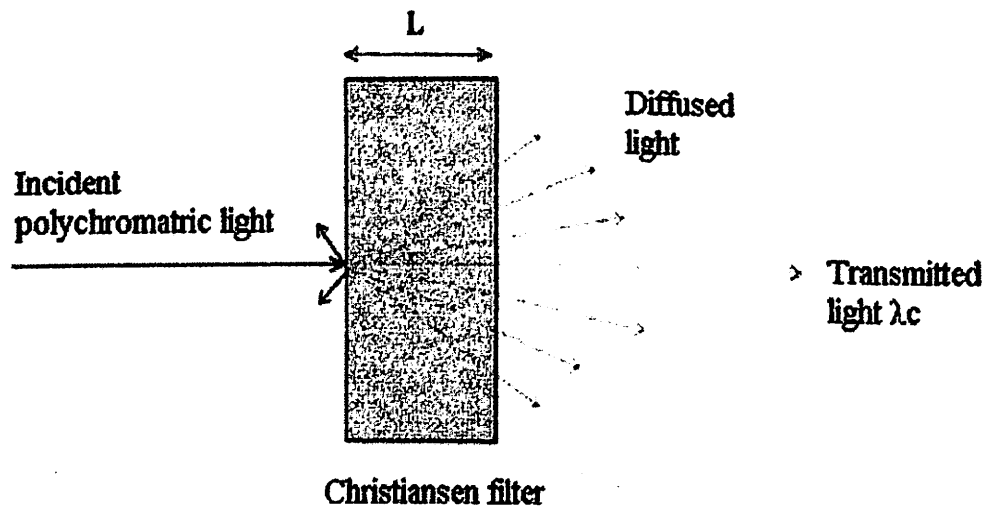
1. Introduction:

When an optically isotropic solid like glass is powdered and put inside a flat sided cell which is then filled with a liquid and its refractive index of the latter is adjusted suitably by varying its composition or altering its temperature, beautiful chromatic effects are observed when the refractive index of the liquid is brought into coincidence with that of the powder for some chosen wavelength of the spectrum. The cell becomes transparent for the particular wavelength while rest of the incident light passing through the cell is diffused out in various directions and appears as a halo surrounding the light source. This is known as the Christiansen effect observed by Christiansen in 1884[11]. It is evident that

Christiansen effect has its great practical application in designing optical filter, capable of isolating narrow region in the spectrum with minimum loss of light. It was Raman and co-workers [11-14] who gave adequate explanations to Christiansen effect through a series of papers published during early fifties. Raman and co-workers gave comprehensive explanation of the observed facts on the basis of wave front corrugation concept. Another theory for the Christiansen filter was given by RH Clarke [4] in 1968 using multiple scattering theories. It is shown that the filter shape is approximately Gaussian.

The Christiansen effect has found its applications in diverse field of science and technology. Many researchers [1-3, 5-7,10,16] have been working on this effect during last few decades mainly in IR study, glass technology, microgravity research, atmospheric study, heat transfer through porous media etc. Now a day's Christiansen effect is also used in colloid and polymer study. Recently, a novel coloration phenomenon in a colloidal dispersion with an amphiphilic polymer was found by K Okoshi [10]. The dispersion consists of tetrahydrofuran (THF), an aqueous solution of sodium thiosulfate and hydroxypropylcellulose (HPC).

Figure 1: The Christiansen filtering: close to the wavelength λ_c for which refractive indexes of solid n_s and of liquid n_l match, light is transmitted. Other wavelengths are dispersed inside the cavity

In a recent work Mahanta *et. al.* [8-9] have described in detail about the role of diffusion on the chromatic patterns associated with Christiansen effect, where tiny spherules of glass were immersed in different liquids. Survey of available literature indicates that the role of diffusion on the chromatic patterns of Christiansen effect has not been adequately discussed by any of the earlier workers. The present work is concerned with some salient features of Christiansen effect where we have revisited the Raman experiment on Christiansen effect with laser and colloidal suspension.

2. Experiment:

We have used the experimental setup similar to that used by Raman and co-workers [11-14], but the source of light in the present case is a 5mW He-Ne laser of wavelength 6328Å (red light). Square as well as test tube of diameter 1 cm and length 12 cm have been used as sample cells. The following table shows the nature of the sample and the type of refractive index matching liquids used in the present work.

Table-1

Samples	Liquids used
1. Glass spheres	Acetone , Benzene
2. Colloidal solution	Acetone , Benzene
3. Colloidal solution	Acetone , CCl ₄
4. Colloidal solution	Acetone , Benzene and CCl ₄

High pixel Video camera has been used to photograph the chromatic effect under different circumstances. It is worthwhile to note that a small diffusion band of 1 mm appears at the boundary separating two liquids (vol. 1:1) where glass spherules are introduced. The chromatic effect appears when laser light is allowed to be incident at this boundary through an iris. The observed chromatic patterns are projected on a white screen at distance of 15 cm. and the pattern is recorded by a camera. Fig. 2 shows the Christiansen pattern observed under different time. The salient point in this observation is that the thickness of band showing chromatic pattern appearing at the boundary of the two liquids increases as time passage.

In the next part of the experiment we have used colloidal solution for the demonstration of Christiansen effect. Colloidal solution along with benzene and acetone are introduced in sample cell. We prepared a colloidal suspension of plant like *Leucas Cephalotes*. It is worthwhile to note that the colloidal suspension of the samples is prepared by dissolving the crushed samples of the leaves in acetone and filtering it with the help of a clean cloth. Use of a filter paper is not convenient because colloidal particles are not allowed to pass through the filter paper. When we introduce benzene to the sample cell, the colloidal suspension is precipitated at the bottom of the cell. The concentration of the colloidal suspension goes on increasing gradually as we proceed from top to bottom of the sample cell. The experiment has been carried out in a dark room. Light from the laser source is allowed to fall on the cell containing the colloidal suspension immersed in the liquids. The test tube was illuminated non-uniformly. But depending on the angle of incidence the transmitted light indicates different degrees of illumination. It is interesting to note that there are regions of darkness and as well as brightness in the cell containing the samples. It may be noted that the intensity of the diffracted light goes on increasing as the test tube is illuminated gradually from top to bottom. At the bottom of the sample cell, beautiful halos have been observed (Fig.4).

3. Results and discussion:

The experimental setup and the manner in which they are observed need to be described adequately before a suitable explanation is presented. It is understood that the present observation is a part of the Christiansen effect, but with difference. We have observed a broad band at the boundary separating the two liquids. This is similar to the broad band of colors in Christiansen effect observed in white light [12-14]. Fig. 2 shows the chromatic patterns at different stages of its development. It is seen that the pattern is more brilliant with the passage of time. We have studied the time evaluation of the diffusion band. This is shown Fig.3. As may be inferred from Fig. 3, the length of the diffusion band increases rapidly within five hours and then slowly. Observation indicates that the diffusion length is maximum after a interval of five days where entire lower column of the sample tube of length 12 cm is filled up with diffusion band and in this case the glass spherules cannot be seen from outside. The Christiansen effect

can be observed at any point of the diffusion band. At this stage chromatic pattern is very prominent (Fig 2 f). It is reasonable to believe that the diffusion should play a major role in theory of Christiansen effect. At this stage it worthwhile to make a general statement that diffusion is directly co-related with the chromatic pattern being observed. Minimum chromatic pattern indicates minimum diffusion and maximum chromatic pattern indicates maximum diffusion. It is seen that diffusion is more to lower side of the sample tube as compared to the upper side. Fig 4 shows the observed halo in our experiment.

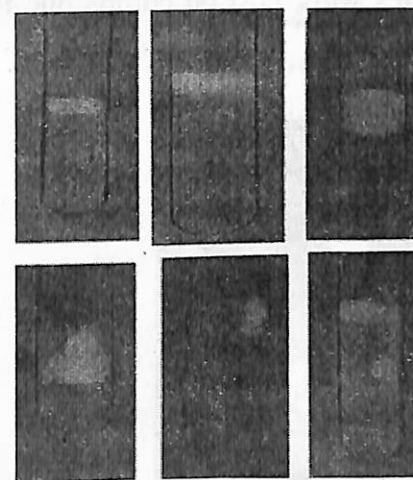

Figure 2. Change of chromatic pattern in Christiansen cell illuminated with laser with the passage of time.(after 10 sec , after 1 hours, after 6 hours , 10 hours, 22 hours, 48hours)

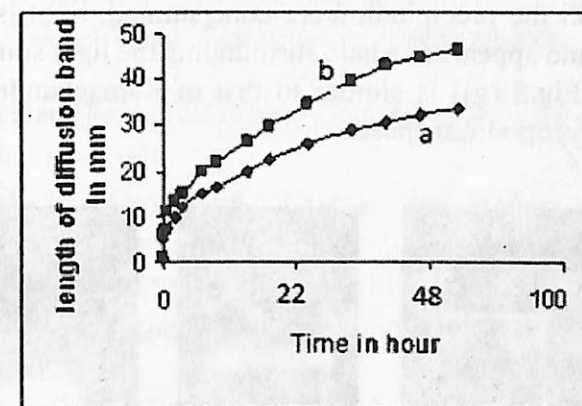

Figure 3: Diffusion band between CS₂ and acetone (a) with glass sphere, (b) with colloidal sample.

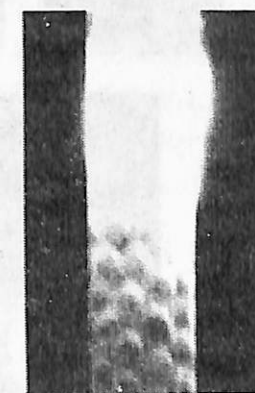

Figure 4: Halo observed in the Christiansen effect.

In case of colloidal solution we have not observe the chromatic patterns as the refractive index of colloids may not be done equal to that of the liquid mixture. But we have got a diffraction pattern which is much similar to the phenomenon of halo observed in the Christiansen effect. When the laser beam is incident gradually downward on the cell, it is observed that the intensity of the diffracted light goes on increasing as we proceed from top to bottom of the sample cell. At the lower part of the sample cell, where the precipitates are concentrated beautiful haloes [Fig.5 (f)] have been observed as in a Christiansen filter. Analogous to Christiansen filter, after passing through the lower part of the sample cell, where all the precipitation are concentrated, light is diffused out in various direction and appears as a halo surrounding the light source. The explanation of this corona [Fig.5 (g)] is similar to that of Ramachandran's work [15] on corona due to lycopodium spores.

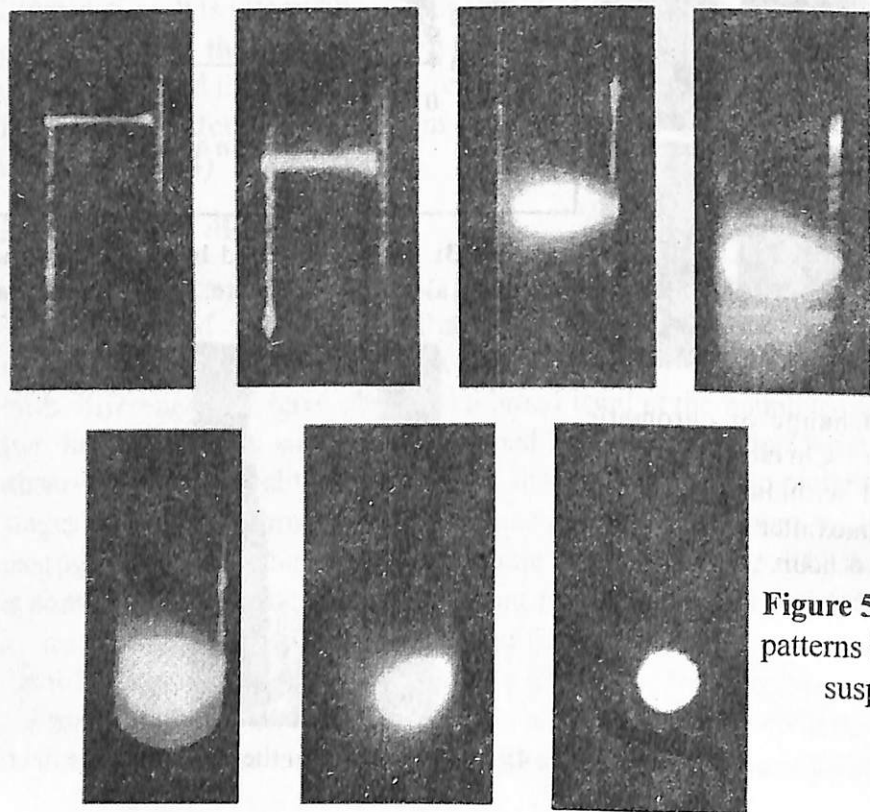

Figure 5: Diffraction patterns in a colloidal suspension.

4. Conclusions

The Chromatic patterns due to the Christiansen effect have been investigated with laser and it has been observed that liquid diffusion plays a major role in determining the chromatic effect. Investigation on colloidal suspensions shows that suitable colloidal solutions may be used as optical filter identical to that of Christiansen filter.

References:

1. Arnott W P, Dong Y and Hallet J (1995) *Appl Opt* **34** 541.
2. Barkey B, Liou K N, Takano Y and Gellerman W (2000) *Appl Opt* **39** 3561.
3. Changmai R, Mahanta R and Baruah G D (2003) *Asian J. of Phys* **12** 63.
4. Clarke R H *Appl (1968) Opt* **7** 861.
5. Colwell J E and Jakosky M *J. Geophys. (2002) Res.* **107** 5106.
6. Hoffman H *Glass. (2003) Sci. Tech.* **76** 285.
7. Justus B L (1994) *Opt. Lett.* **19** 673
8. Mahanta R; Konwar M, Siam C and Baruah G D (2005) *Indian J. Phys* **79** 1069.
9. Mahanta R and Baruah G D (2009) *OPTIK* **120** 427.
10. Okosh K (2003) *J Colloid Interface Sci.* **263** 473.
11. Raman C V (1949) *Proc Indian Acad Sci, A29*.
12. Raman C V and Ramaseshan S (1950) *Proc Indian Acad Sci A* **30** 211.
13. Raman C V and Viswanathan K S (1955) *Proc Indian Acad Sci A* **41** 55.
14. Raman C V and Bhatt M R (1955) *Proc Indian Acad Sci A* **41** 61.
15. Ramachandran G. N (1943) *Proc Indian Acad Sci A* **18** 190.
16. Vartak S D & Lawandy N M (1996) *Optics letter* **21** 1885.

Dr. Rajib Mahanta, Department of Physics,
Dibru College, Dibrugarh-786003
E-mail: rajibmahanta1@gmail.com

Strategies Required For Skill Development of Small Tea Growers (STGs) of Assam

Yadav, Sohan Lal, Department of Commerce,
Dibru College, Dibrugarh, Assam

Introduction :

The Tea Industry of Assam is recognized by world business houses. This industry of Assam is more than 150 years old.¹ But during all these years it was entirely dominated by the large domestic and international corporate houses. Prior to commencement of tea garden in Assam by British, Sighphose Community of Marghreta-Ledo area of Tinsukia district planted tea plant for their domestic needs. Moreover after start up of a tea garden by Britishers some Assamese people from various regions also planted tea for their needs and they indigenously prepared black tea. But they had no business motive at all during that period i.e, mid nineties. At present there are around 35000 numbers of educated unemployed youths engaged in Small Tea Gardens and total number of small tea growers is around 65000 in Assam.²

Objectives of the paper

The objective of the paper shall remain confined around the problems faced by small tea growers of Assam. However, answers to the following specific questions will be pertinent here:-

- (i) How can the financial issues of STGs be settled?
- (ii) How can the marketing issues be settled?

Research Methodology:

This work consists of both desk work and field work besides direct contact with some of the tea officials and personnels. During this study, data and information have been collected from various primary and secondary sources.

Primary data: - In respect of primary sources direct questionnaires containing 60 (sixty) question relating to problems and prospects of small tea growers were put forward. Apart from the questionnaires, personal direct interviews of the respondents were also taken into account during the study.

Secondary data:- Secondary data have been collected mostly from journals, books, newspapers, Tea Board records, small tea growers regional office Dibrugarh and the library of Dibrugarh university. Various college libraries of Dibrugarh district are not less important as a means of secondary data collection.

Issues and Strategies Required For Small Tea Growers:-

The issues and strategies required for small tea growers of Assam have been taken into consideration and based on three categories of issues for discussion and analysis. They are:-

- (i) Financial Issues
- (ii) Marketing Issues
- (iii) Technical, Managerial and Educational Issues.

Financial Issues

In analyzing the questionnaire collected and data received from the Tea Board records it is revealed that most of the small tea growers have not got any financial help from the Tea Board and other financial institutions. The factors identified are lack of registration, poor communication link, lack of having periodic patta, lack of education etc. The Table 1 shown below reflects clearly the awareness factors of STGs of Assam:-

Table1

Table Showing Financial Awareness of STGs of Assam

CRITERIA	TOTAL RESPONSE (IN PERCENT)
1. Small Tea Growers awareness of Government Scheme	
i. Yes	70
ii. No	30
2. Government support and Incentives	
a) Capital subsidy	
Yes	0
No	100
b) Interest subsidy	
Yes	0
No	100
c) Loan from Bank	
Yes	10
No	90
3. Sources of Investment	
a) Own	80
b) Borrowed	20
4. Credit facilities to STGs to buy fertilizers and other chemicals from market	
Yes	0
No	100

Source: Compiled from questionnaire collected from different Small Tea Growers, 2014

From the above Table it is clear that, 70 P.C of Small Tea Growers are aware of Government Schemes and 30 p.c of STGs are not aware of Government Schemes.

As far as government supports and incentives are concerned, none of the STGs benefited from capital subsidy and interest subsidy schemes where as only 10 p.c of STGs have taken loans from Bank.

As far as the source of investment is concerned, 80 p.c of STGs have invested their own capital. Alternatively 20 p.c of STGs have invested borrowed capital from private Mahajan by paying huge amount of interest.

So as the credit facility is concerned almost 100 p.c of STGs purchased fertilizers and chemicals by cash payment.

Strategies Required on Financial Issues

In order to remove these limitations the following suggestions have drawn for improving financial positions of small tea growers of Assam.

1. Most of the small tea growers have not registered their gardens with the Tea Board. On the other hand Tea Board offers capital subsidy only to the registered tea gardens. So small tea growers should register their gardens on war footing to get the benefits offered by the Tea Board.
2. Small tea growers have not contacted with the banks for financial help. Hence STGs should contact the bank when and where necessary.
3. The state Government should immediately allot ceiling surplus land to STGs. This would help the STGs to pursue various financial schemes.
4. Small tea growers may cultivate in small plots of land by adopting inter-cropping device during the four years of gestation period.

Marketing issues

Small tea growers also face problems in selling green leaf at reasonable price. As evident from the study the price of green leaf is fluctuating gradually. The reasons identified are lack of tea processing factory, competition from other big gardens/growers, selling green leaf through agents, poor support from government etc. Table 2 as depicted below shows the marketing factor of STGs of Assam

Table 2

Table Showing Marketing Aspects of STGs of Assam

CRITERIA	TOTAL RESPONSE (In Percent)
1. Parties concerned with price Determination of green leaf	
a) Small Tea Growers	0
b) Government	0
c) Big Companies	100
2. Medium of sale of green leaf	
a) Through Agent	70
b) Directly	30
3. Government marketing support to small Tea growers	
a) Yes	0
b) No	100

Source : Annual Price Report of All Assam Small Tea Growers Association, Dibrugarh, 2010 -14.

From the Table 2, it is observed that, the big companies have fully dominated the price fixation of green leaf which is about 100 p.c

As far as the medium of green leaf sale is concerned 70 p.c. of STGs sold green leaf through agents and 30 p.c of STGs sold green leaf directly to the tea factory during 2013.

So as the government support in marketing is concerned STGs have not received any marketing support from government.

Conclusion: Small tea growers though facing serious problems with regard finance, marketing, technical, managerial, education etc yet they are helping the Government of Assam in solving unemployment problems of the state.

However, the Small Tea Growers can help themselves in a befitting manner just by having their own tea processing factory and marketing pool on co-operative basis besides attaining educational courses and training on regular basis.

References:

- Bhuyan, D. "Khudra Chah Khetiyake Somabaybhitet Kalghar, Guwahati, 16th August, 2000.
- Goswami, A.K. "Chah Kheti" Grantha Sanskriti, Jorhat, 2000, P-72
- The Assam Tribune; "Tea Industry and its future" 14th June, 2014.
- The N.E T V; "A Report on Small Tea Gardens" 15th July, 2013

Mr Sohan Lal Yadav,
Assistant Professor, Dibru College, Dibrugarh, Assam

The Study of Child Rearing and Its Importance : An Anthropological Perspective

Bora, Promanita, Department of Anthropology,
Dibru College, Dibrugarh, Assam

Child rearing process refers generally to all the interactions between parents and their children. These interactions include the parent's expressions of attitudes, values, interests and beliefs as well as their care taking and behavior training modes.

It is a product of ideas, beliefs and attitudes prevalent in a community on how to bring up children. These ideas are found to change as a result of global environmental changes. The process of child rearing is greatly influenced by the characteristic ways of thinking, feeling and acting prevalent in the cultural group to which the family belongs.

Growth is a sign of life. The new born infant is born with certain characteristics and capacities. However, it is difficult to determine whether these characteristics are a result of hereditary influences or are due to influences in the environment at the time of the development of the fetus in the mother's womb or due to influences at the time of birth while some cases of mental retardation are due to hereditary factors. Studies of maternal nutrition during pregnancy suggest that many instances of mild mental retardation are due to maternal malnutrition and inadequate parental care (Kuppuswamy 1974:12). This is the reason why in recent years the WHO, UNICEF and such other organizations have developed programme to provide good nutrition to expected mothers. Thus, the factors affecting the prenatal growth, post natal growth are of great importance in the study of behaviours and its development.

Animal babies, as well as human babies, seek the proximity of the mother. Each species has characteristic attachment behaviors patterns. In the birds; it is formed a few hours after birth. In the animals within a day or two. Climbing seems to be the most important attachment behaviours of the monkey. Whereas human infant is ready to make his first attachment to a specific person in the second quarter of the first year. After the first six month, it is more difficult. Thus, it is emphasized that the rearing of baby in the early stage plays a dominant role in the formation of character. So, child rearing is very crucial and complicated process.

At birth, the parturitive relationship together with mother and child is not brought to an end, but on the contrary intensified. Thus, each and every care taken by a pregnant mother, beliefs and practices behind observing certain restrictions have a direct relationship with the child care processes. Food habits, food taboos, superstitions, fallacies prevalent in a cultural group also effect the new born. Because the whole processes of child rearing is greatly influenced by the characteristics ways of thinking, feeling and acting prevalent in the cultural groups of which the family belongs. It is product of ideas, beliefs and attitude prevalent in a community on how to bring up children. Thus, child care implies all the interaction between parents and their children. These interactions include the parent's expression of attitudes, values, interests and beliefs as well as their care taking and behaviour learning mode

It is important to know how a growing child learns to think, understand and feel about his environment and it is also equally important to know how a growing child learns to integrate himself socially, emotionally with the human groupings to which he belongs. The child must absorb the culture of his group if he is to survive and to become socially adult. He does so because it is the nature of man to learn from others of his kind. He cannot do otherwise than learn the culture in which he is embedded (some part of it any rate), because it is ordinarily the only culture accessible. It is well known that all parents consciously or unconsciously transmit their specific life style to their off-springs. It was considered as an essential part of their life process. Later on, it formed the ground work for civilization. Therefore, whatever, a child learns during his childhood, helps him to carry out his future roles.

The study of child rearing attracted the attention of social scientists and psychologists from a very early stage. The writings of Sigmund Freud and his disciples have had a profound influence on the anthropological study of the individual in his culture. The emphasis placed by Freud and his followers on the role of the experiences of the first five years of life in shaping the human character has stimulated anthropologists to study the life and training of the child in non-literate societies. Most of social scientists and psychologists agree on the point that childhood experiences play a very dominant role in shaping the adult social behavior of the individual.

The professional anthropologists like Mead, Ruth Benedict, Cora Dubois, Abram Kardinar, and Ralf Linton. G. Gorer etc. had advocated different theories of child rearing practices. According to Mead, the Manus children of the admiralty island of New Guinea show high infant mortality rate, but it was noticed that the children who survive are healthy, self-confident, and abet. "They learn to swim at the age of three and soon thereafter are padding about in little canoes. This freedom and mobility makes them relatively independent of adults" (Barnouw 1963:79) Again Kardinar has suggested that cultural aspects influence personality through child rearing and that the resulting personality in turn influences the culture. He believes that primary institutions, such as family organization and subsistence techniques are the source of early experiences that help to form the basic personality what we have called the model personality.

In our country many anthropologists and sociologists are working on this line. "According to Majumdar, Girls differed significantly on traits like aggressiveness, sympathy, sociability and honesty from the orphan age reared girl due to the feeling of insecurity and of inferiority in the early life of the orphans" (Quoted from Singha 1984:7). Socio-economic status has also been identified as a strong influencing agent. Children from lower socio-economic status manifest more emotional instability and more behavioural problems than the children from other socio-economic status group. Shalini Bhogle reported from her study on child rearing practices among three cultures that the children of these three cultures developed three different behaviours patterns, viz. aggression, dependency and sociability (Bhogle 1978:12)

It is not easy to determine to how great an extent member of our society

share conceptions of the "right" way to bring up children, because as we look around at various families we observe differences in upbringing. For example" the Marquesans of South Pacific believe that nursing makes a child difficult to rise, consequently, their pattern of feeding, their children is irregular and is dependent upon the feelings of the adults rather than the convenience of the children. In contrast the Chenchu of India do not wear children until they are five or six years old" (Quoted from Singha 1984:8). The people of Russia always packed their babies from birth by a towel which is also known as Swaddling (restriction of movement) and in their adulthood for this swaddling custom certain depression mode may develop. But in Poland and French, people believe that if the baby passes through the swaddling practices they may become healthy in their adulthood. Witico psychosis, a psychological disease observed among the Ozebou Indians is also a good example in this respect.

Thus, the study of child rearing attracted the attention of social scientists and psychologists from a very early stage. How to rear children, so that they will become adequate adult members of society is an old and pervasive problem in human life. The cultural Anthropologists emphasized the importance of cultural factors in child rearing processes in particular and on human behaviour in general. Because the kind of child rearing practices which are adopted by the parents are along the norms prevalent in the culture in which the child is born and the roles that the child is expected to adopt and the pattern of his interaction with the adults and peers are also prescribed by his culture. Therefore, any understanding of the child care process requires perceiving it in particular socio-cultural context

Research studies in psychology and anthropology in the last decades have shown the relationship between parental practices in the upbringing of children and the behaviour pattern of adults. There are two ways in which unique types of thinking, feeling and modes of acting of a particular group of people transmitted to the next generation: (a) directly and formally as in educational programmes, (b) informally through interactions between parents and their children which occurs in the course of child rearing.

Not all parent, child interactions arise from the deliberate intentions on the part of the parents to train the children. Some of these interactions arise out of caretaking, feeding, weaning, cleaning and protecting. Feeding, weaning, toilet

training, which are considered as 'Freudian variables' play a significant role in understanding the child rearing practices in a particular community because these are mostly culturally determined.

The anthropologists not only try to establish the relationship between child rearing and personality traits but also to find out the probable causes of such relationship. Some anthropologists are in opinion that one of the aim of society is to try to produce the kinds of personality that are best suited to perform the activities necessary for the survival of the society.

Thus, the child rearing practices of a society is related with the culture of that society and in course of time it plays an important role in the development of behaviours pattern.

Reference :

- Barnouw, V 1963 "Childhood determinism and the study of national character" in *Culture and personality*, America :The dorsery press.
- Bhogle, S 1978 Child rearing practices among three cultures. in *Social Change*: Jr. of the council for social development vol-8:5-11
- Kuppuswami, B 1974 *Child behavior and development*. New Delhi; Vikash publishing home pvt. Ltd.
- Singha, J 1984 *Child care and motherhood; a study among the Harijans in an industrial settings* (an unpublished dissertation submitted to dibrugarh university)

Dr. Promanita Bora, Assistant Professor,
Department of Anthropology,
Dibru College, Dibrugarh, Assam.

An account of *Garcinia*(Thekera) found in Dibrugarh district, Assam

Paul, Pranab, Department of Botany,
Dibru College, Dibrugarh, Assam

Abstract :

Garcinia known as thekera in assamese is a household thing of the people of this region. It finds its importance as ingredient in preparation of different vegetables and as important medicine for treatment of different diseases which are prevalent among people. Attempts has been made to find out the different species of *Garcinia* found in Dibrugarh district and also find their time of flowering and fruit maturity. As many as six species have been found in cultivable as well as domestic form.

Key Words: *Garcinia*, Thekera, medicine, vegetables

Introduction :

Assam situated in the North-east India has a geographical area of 78,438 sq. Km representing 2.39% of Indian land mass with a population of 22,41,432 accounting for 2.64% of the total population of the country. Dibrugarh district is located in the eastern parts of Assam. The total area of the district is 3381 sq. Km with a total population of 1185072 (2001 census). The soil of Dibrugarh district is mainly alluvial, deposited by the river Brahmaputra and its tributaries. Relatively long rainy season, high humidity and moderate to high temperature are suitable factors, for luxuriant growth of the vegetations of the district.

Garcinia known in assamese as thekera is found throughout the state of Assam. *Garcinia* is a large genus with over 400 species and belongs to the family

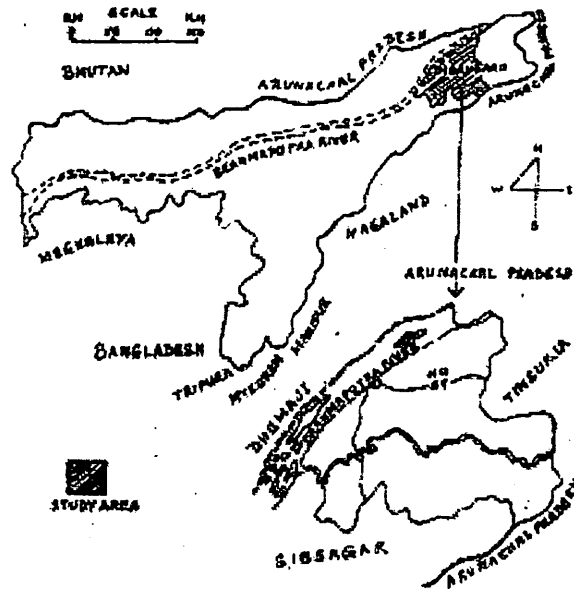

Fig.1 Location map of the study area

Guttiferae (Cox, 1976). Nearly 30 species are found in India (CSIR, 1956). The genus has gained importance in the recent past due to discovery of very useful chemicals such as hydroxyl-citric acid (HCA). The physiological and biochemical effects of HCA have been studied extensively for its unique regulatory effect on fatty acid synthesis, lipogenesis, and appetite and weight loss. The derivatives of HCA have been incorporated into a wide range of pharmaceutical preparations in combination with other ingredients for the claimed purpose of enhancing weight loss, cardio protection, correcting conditions of lipid abnormalities, and endurance in exercise (Jena, 2002). Apart from these many useful and medicinal importance has been recorded in different parts of the country and the world. Dried fruit has been used for improvement of blood circulation, as an expectorant, for treatment of coughs, and as laxatives (Sasithorn Pangsuban et al., 2007). The root, fruit, leaf, stem and trunk bark extract have been studied on HeLa cell line as an anti cancer drug to kill cervical cancer cells (Mackeen et al., 2000). A decoction from leaves and roots is used in the treatment of earache (CSIR, 1956). The fruits are rich source of antioxidants.

Exceptional diversity has been recorded in this part but unfortunately this rich biodiversity is under threat due to destruction or fragmentation of habitats which basically root from human population pressure and economic progress. According to 'Plant Diversity of Assam' published Assam science Technology and Environment Council' Assam there are about 15 species of *Garcinia* in Assam.

Methodology :

The study was conducted during 2013-14. Different areas of Dibrugarh district of Assam were visited and efforts were made to collect the plant specimen with their reproductive part. Herbarium sheets were prepared according to conventional herbarium technique (Mitra 1974), identified with the help of literature available in Flora of Assam I – V (Kanjalal et al 1934-40), Flora of British India Volume I – VII (Hooker 1872 – 1897). Records were also maintained regarding the time of flowering and maturity of fruits. Also information was collected from different people regarding its use.

Sl.No.	Scientific Name	Local Name
1	<i>Garcinia cowa</i> Roxb.ex.Choisy	Kauri thekera
2	<i>Garcinia accuminata</i> Planch and Triana	
3	<i>Garcinia affinis</i> Wall. Ex. Pierre	
4	<i>Garcinia anomala</i> Planch and Triana	
5	<i>Garcinia atrovirdis</i> Griff.ex.T.anderson	
6	<i>Garcinia keenania</i> Pierre	
7	<i>Garcinia kydia</i> Roxb	Kuji thekera
8	<i>Garcinia lancefolia</i> Roxb.Var. lancefolia	Rupohi thekera
9	<i>Garcinia mangostana</i> L.	
10	<i>Garcinia morella</i> (Gaertn.)Desr.	Kuji thekera
11	<i>Garcinia pedunculata</i> Roxb.ex Buch.-Ham	Bor thekera
12	<i>Garcinia sopsopia</i> (Buch.-Ham) Mabb.	Sochopa tenga
13	<i>Garcinia spicata</i> Hook.f.	
14	<i>Garcinia stipulate</i> T. Anderson	
15	<i>Garcinia xanthochymus</i> Hook.f. ex T. Anderson.	Tepor tenga

Result :

In Dibrugarh district six species of *Garcinia* are found in cultivable or wild forms.

1. *Garcinia cowa* Roxb.ex.Choisy : These are known as kauri thekera in assamese. These are small to middle sized trees generally found in the evergreen forests of Jaipur. The trees are 12 feet to 20 feet tall. Plant is dioecious. The fruit measures 3 to 5 cm in diameter. The plants flower during March-April and the fruits mature during July-August.
2. *Garcinia lancefolia* Roxb.Var. lancefolia: These are known as rupahi thekera in assamese. As the name suggests the fruit is very beautiful. The mature tree does not grow much in height and is seen to be in between 7 to 12 feet. Flowers are solitary and red in colour. They appear in the month of February-March. The fruits mature during June-July.
3. *Garcinia morella* (Gaertn.)Desr: These are known as Kuji thekera in assamese. These are evergreen trees growing to a height of 10 to 15 feet or more. Fruit is small measuring about 3cm to 4cm in diameter. The plant flowers during December-February and fruits during May-June.
4. *Garcinia pedunculata* Roxb.ex Buch.-Ham: These are known as bor thekera in assamese. These are large evergreen trees. The fruit is quite big measuring about 8-12cm in diameter. The plants flower during January-February and the fruits mature during april-May.
5. *Garcinia sopsopia* (Buch.-Ham) Mabb.: These are known as sochopa tenga in assamese. These are medium size trees. The plants flower during December to February and fruits mature during May-July.
6. *Garcinia xanthochymus* Hook.f. ex T. Anderson.: These are known as tepor tenga in assamese. These trees are quite big and evergreen in nature. The plants flower during March-May and the fruits mature between October-December.

The plant products are traditionally used by the people of Dibrugarh district for its medicinal value as well as taste. A list of different uses of *Garcinia* in this part of Assam is given given below.

- The fruit is sliced and sun dried and used for preparing prickles.
- Seeds of the ripe fruit of some genus are sweet and eaten fresh.
- Sun dried slices are added to dal or fish curries to give a sour taste.
- A decoction of the fruit rind is given for rheumatism.
- The sun dried slices are kept in a glass of water and kept overnight and taken empty stomach for three to five days for any stomach disorder.
- A decoction of the fruit rind is bowel complaints, dysentery etc.
- Summer drink has also been made which is helpful to relieve sun stroke and flatulence.

From the above discussion it is noted that there is a rich diversity of *Garcinia* in Dibrugarh district. Also the people of this region have been traditionally using it in their various food items as well as for curing different diseases. Most of them are not properly studied and hence a lot of work has to be done to find out the genetical and biochemical aspects of this genus.

■ ■

References:

- Cox, J.E.K (1976) *Garcinia mangostana*-mangosteen. The propagation of tropical fruit trees. Horticultural review No.4 Commonwealth Bureau of Horticulture and plantation crops, East Mallin, Kent.
- Hooker, J.D. (1872 – 1897) *Flora of British India* Vol. I – VII London
- Jena B.S., Jayaprakasha, R.P., Singh R.P. and Sakariah K.K.(2002) Chemistry and biochemistry of (-)-Hydroxycitric Acid from *Garcinia*, *Journal of Agriculture and Food Chemistry*. Vol 50., No.1.
- Kanjilal, U.N. , Kanjilal P.C. and Das. A. (1939 – 40), *Flora of Assam*, I – V Publication division, Government of Assam, Shillong, India.
- Mackeen, M.M., Ali A.M., Lajis N.H., Kawazu K., Hassan Z., Amran, M., Habsab M., Mooi L.Y., and Mohammed S.M.(2000) Antimicrobial, antioxidant, anti-tumour promoting and cytotoxic activities of different plant part extracts of *Garcinia atrovirdis* Griff.ex. T. anders. *J. Ethnopharmacol.*72(3).

Mitra, J.N. (1974) An Introduction to Systematic Botany and Ecology, The world press private limited, Calcutta, India.

Pangsuban S., Bamroongruga N., Kanchanapoom K. and Nualsri C. (2007), Songklanakarin J.Sci.Technol., Vol. 29 No.6, Prince of Songkla University, Thailand.

The Wealth of India (Raw Materials); (1956) CSIR: New Delhi, India, Vol. IV

Pranab Paul, Assitant Professor,
Department of Botany, Dibru College, Dibrugarh

The Socio-economic and Educational Status of Women in the Mishing Community of Assam

Taye, Jadovananda, Department of Education,
Dibru College, Dibrugarh, Assam

Abstract:

Development of any society depends on the development of both the gender. The development of a society remains incomplete without active participation of women in various spheres like socio-economic, political, cultural, educational etc. But most of the societies have gender inequality in terms of social, economic, political, educational, cultural which stand as great hindrance in the sustainable development of a society. The status of women in most of the patriarchal societies is found lower in comparison to men for having several restrictions and problems in socio-economic, education, cultural fields etc.. The women of the Mishing community are not exceptional like the other ethnic communities of North-East India which draws attention all over the country. Therefore, through this paper an attempt is being made to highlight the socio-economic and educational status and problems of the women of Mishing community so that some suggestions can be provided to solve the evil like problems of the Mishing women for their sustainable development.

Keywords : Mishing, Traditional economy

1. Introduction:

Assam is a meeting state of diverse ethnic groups which has distinct culture, language, heritage and traditional economy. Among these ethnic groups the Mishing people, referred as 'Miri' in Indian constitution, are the present Mishing

community of Assam. They were originally a hill tribe living in the mountain ranges lying in between the Subansiri and the Siyang district of Arunachal Pradesh. They migrated to the valleys of Brahmaputra around 13 A.D. and they have been assimilating themselves with the other indigenous people of the plains of Assam. The Mishings are now one of the major second largest communities of Assam. They now spread over wide range of the plains and are dwelling in the district of North-Lakhimpur, Dhemaji, Sivasagar, Dibrugarh, Tinsukia, Jorhat, Darang, Sunitpur and Gulaghat districts, the mishings are one of the colorful Mongoloid tribes of the North- East India who have own history of origin, socio culture life, language, religious beliefs and customs.

The development of a society requires full participation of women. Women as human resources constitute the complementary half of the total population. It may, therefore, be assumed that the development of society might be accelerated by the better socio-economic and educational opportunity to the women. The Mishing women are integral part of their society and they play vital role attending in variety of activities including household chores, raising animals, collecting of minor forest produce, fetching water, fuel wood and construction works. But it is a very serious matter that despite of their crucial role in socio-economic, cultural fields etc. they are considered subordinate to men in the Mishing society. Thus the present paper carries a great importance to study about the position of women in socio-economic and educational fields in Mishing community.

Objectives of the study:

1. To know the role and status of Mishing women.
2. To know the differences between men and women in playing their role in the Mishing community.
3. To provide some suggestions for the upliftment of role and status of Mishing women to develop their society.

Materials and Methods:

The study is primarily based on the secondary data. Secondary data are collected from the periodicals, books, articles, journals internet etc. The study is theoretical and descriptive.

Discussion:

Economic status:

In Mishing society women play very significant role in socio-economic and cultural fields. The Mishing women are very hardworker. They actively participate in the system of production by rendering physical labour in the agricultural operation. Right from the stage of preparing the soil for spreading seeds up to harvesting crops the Mishing women associate themselves in the entire process of agricultural production. The Mishing women are expert in weaving. They weave 'Gadoo' (a kind of heavy cotton woven by Mishing women are well known among the non Mishing people). This cloths fetch good price in the local markets. Besides the 'Gadoo' they also weave cotton jackets, towels, ege(skirt- like garments) 'ri:bi' (rectangular with narrow stripes wrapped over the lower garment from bodice to knees), 'seleng gasor' (fabric occasionally worn instead of a ri:bi), riya(a long scarf), 'nesag' (a cloth tied over the shoulder for carrying babies), 'du:mer' (head-gear, hand woven cloth). Thus the Mishing women weave different type of colourful cloth for their own families and for selling in the market for fulfilling the economic needs. The Mishing women rear fowls, ducks and pigeons. Generally the elderly adult female is seen to be the owner of the birds domesticated in the family. Thus the money get from it are used for the personal matter of the females but they also help the family by supporting the school going children and the family in need. The Mishing women also prepare 'a:pong' (rice-beer) for their family and sometimes a few families of the village sell a:pong for their economic support.

Role of Mishing Women in other Spheres:

The other spheres of social life in the context of which the role of Mishing women can be meaningfully examined are the political and the religious activities which, in addition to economic organization, constitute the major components of tribal social system.

The traditional political organization of the Mishing is the Kebang- which means public meeting held for the purpose of discussing various problems of the village community. Generally the females are restricted from attending the kebang and no any charge of kebang is given to them. They may give complaint or may

be allowed to appear as witness or accused. Of late, educated Mishing women, particularly, elite middle class women have formed a women's organization called Mime Kebang. But that too seems to be guided and controlled by some men's organizations with political interests.

Social status:

In Mishing society men and women have differential status positions. The women have lower position than the men in the hierarchy of social status. This is evident from the fact that the menfolk enjoy more rights and privileges than the womenfolk. For example, a woman cannot herit or claim any property that belongs to her owned property earned by her private income a Mishing women does not have the right to claim any part of the family property although she has a major contribution to family economy.

Similarly, the Mishing women do not have much to say in taking decisions by the male persons either in the family or in public, they are least consulted in matters related to acquiring or disposing of property, holding social and religious functions, children's education-even in marriage. She may express her opinion while taking decisions about marriage, disposal of property, or settlement of disputes but finally it is the collective opinion of male members that ultimately prevails. Of-course in settling marriage of son or daughter mother's opinion is generally taken into consideration. If she does not agree the marriage, proposal may be cancelled. But in practice, it is the father who is approached first for his daughter's marriage. If he refuses, the proposal does not proceed further.

The Mishings have the custom of defining the inside rooms of their houses into two parts, viz, 'Rv:svng' and 'Koktog' the former refers to the upper part of the platform and latter to the lower part. The fire place is the partitioning position of the division. The 'Rv:svng' is considered as more sacred and prestigious portion of the house. The elderly male members of the family sit and take meals in the upper part where male guests are also seated. The womenfolk sit and eat in the lower part that is 'Koktog'. The women are not allowed to sit in the 'Rv:svng', particularly where elderly male person are sitting. Thus privileges to sit in the 'Rv:svng' is status symbol for the Mishings. The privilege is enjoyed only by the menfolk of the society.

Educational status:

From the study it is observed that the educational status of Mishing women is lower than the man. The census report of 1971 shows the negligence of women's education in Mishing society. According to that report the literacy rate of Mishing women was only 7.54% while the male literacy rate of the tribe was 28.54%. Thus the educational status of the Mishing women is very poor because of many social problems.

Conclusion and suggestion:

On the basis of the discussion of the study it is evident that the status of Mishing women in the society is lower than the man. It is found that despite of economically independent the Mishing women are exploited by their husbands. They can be equal partners of men in the field of economic production, and their contributions to the family economy may be more than those of the menfolk but still the Mishing women are denied many of the rights and privilege that are enjoyed by their men. This discrimination is likely to continue in the Mishing society so long it remains backward in education, particularly the women. It is seen that there are different problems faced by the Mishing women. In order to develop the greater interest of the Mishing society it is necessary to uplift the position of the Mishing women.

After a detailed discussion of the study it is observed that there are different problems faced by the Mishing women. In order to develop the Mishing society it is necessary to uplift the position of the Mishing women. Therefore, we can take the education of women as the most powerful tool of change of position of Mishing women to bring reduction in gender inequalities within the family as well as the society to have healthy and developed community.

Educational Measures to upgrade the status of the Mishing women:

1. Educational institution should play a vital role in disseminating of human rights through periodic conduct of several competitions such as quize, essay writing, painting, photographs, cartoon etc.
2. To aware the Mishing women towards the importance of girls education and teach them in their mother tongue at least at primary level and prepare

textbooks in their local language.

3. Government should take initiatives and implement to establish certain schools, health centre, community centres in different geographical locations.
4. The central as well as state government should take initiatives to dedicated higher educational institution for women for upliftment their social position.
5. Government should provide financial support to women students who are enrolled in higher education so that their minds can be upgraded.
6. Proper-utilization of constitutional provisions and policies made for development of women to achieve a modernized society.

References:

- Doley, Durgeswar(1978), The socio-economic life of the Miri Tribe, North-Eastern Research Bulletin, Vol. IV.
- Kuli, Jawahar Jyoti ed. (1998), The Mishings, their History and culture; Ayir publication Guwahati.
- Pegu, Nomal Chandra (2005), The Mishings of the Brahmaputra Valley. Promising Action, Vol:I,No:3,May-June 2004 and Vol:I,No:5 Sep-Oct. 2004.

Taye, Jadovananda, Assistant Professor
Department of Education, Dibru College, Dibrugarh

Use of Mother Tongue in Teaching of English Language

Boro, Diganta, Department of English,
Dibru College, Dibrugarh, Assam

Introduction

The present study carries a lot of importance in teaching of English language. Till under-graduate level many teachers use mother tongue in the English classes. Students have become habituated to the system. The result is even after their graduation most of them lack confidence to express themselves in English. It affects their communication. The reasons backing these teachers (who use mother tongue in the English classes) are quite negative. They feel that using mother tongue helps in students' comprehension. These teachers aim that students should get better marks. They lack vision of future complexities which the students are bound to face.

In many schools and colleges teachers do not teach English properly. They use 'mother tongue' as much as possible in the class.

Methodology of the study

The data collected for the present study are concentrated to secondary sources such as books, journals, magazines, newspapers and various websites etc. The study is explanatory cum analytical and descriptive in nature.

Mother Tongue and its importance

The term 'mother tongue' is used to indicate that a person has acquired the language in early childhood and he/she uses it generally within the 'family'. It is

implied that such a language is used 'intuitively', perfect with a level of proficiency.

No one neglects mother tongue. The fact is knowledge of one language helps in acquiring another language. Children learn mother tongue from their home environment. Gradually they feel comfortable in their mother tongue. A kind of liking simply grows in the mind of the child. Some poets say that mother tongue can put love for nation into the hearts.

- > Mother tongues simplify communication in one community.
- > Mother tongue has more comprehension than any other languages.
- > Mother tongue helps in expressing oneself through poems, dramas, novels, etc. It is not easy to write in another language.
- > The status of mother tongue is determined by social, political and spread of the geographical area where it is in use and this signifies the function and role of importance that it enjoys.

'English Language Teaching' in actual sense

'Teaching a language' is different to 'teaching about a language'. Till undergraduate level most of the teachers teach the students about English language (basically the rules of grammar). They do not teach English language. There are four basic skills of teaching/learning a language:

- > Listening
- > Speaking
- > Reading
- > Writing

A teacher should be able to maintain all these four skills during his teaching process. It is seen that most of the learners remain busy with reading and writing only. It is the duty of the teachers to let them listen and speak more and more at least in the classroom situation.

Let us go through an example. To define the difference between /s/and/'/'/ , two teachers teach in different ways.

1. Teaching about English language: The teacher will define the two,

- > Voiceless alveolar fricative.
- > Voiceless palato-alveolar fricative.

Then he will draw diagram and show the students how the place of pronunciation occurs and differs. These are important for exam purpose.

2. Teaching English language: The teacher will take up a few examples,

same	shame	
sea	she	
sigh	shy	etc.

- > He will pronounce the words and thus show the difference between /s/ and/'/'/.
- > He will tell the students to pronounce the words as correct as possible and also to repeat them more and more.

The fact is even after post-graduation level a few students are not confident with his English competency. Therefore, teachers should aim more to 'teach a language' than to 'teach about a language' (especially till higher secondary level). Only at an advanced state, teaching about the language should be taken up.

The Present Scenario

The ELT (English Language Teaching) scenario is full of contradictions. There are students hailing from elitist English medium schools who have acquired near - native competence in English. At the other extreme, there are learners who are incapable of writing a single grammatically correct sentence after twelve years of compulsory English study. They demand that the English text should be explained in the regional language, and teachers of English in the rural set-up yield to the pressure and teach English through the mother tongue. As a corollary to this, bazaar guides in plenty have become bilingual box-office hits.

Education, according to modern concepts, is an important aim to human resource development. It is meant to draw out and channelize the abilities of

individual learners. The curriculum is supposed to be framed in such a way as to equip learners not only to meet their immediate academic needs, but also their long-term professional and social demands.

However, it has been the general feelings in academic circles that the various programmes of studies offered at the universities in India, have not kept pace with the fast – changing requirements and demands of society. Very often, what the learners are taught has no relevance to their future pursuits.

The performance of tertiary level learners is quite poor, though they are tested and judged on the basis of their performance in the examination. So, they are many questions:

- Should mother tongue be used?
- Does it help in second language acquisition?
- How should it be used?

Teachers can envisage a legitimate role for translation into mother tongue in the English language classroom, but with a difference.

According to Hewson, (1984) “If the student is doing work that is too hard, he is largely wasting his time. It is only if the student is occupied in doing something that he knows how to do and which yet a challenge to him remain that efficient language -learning can be carried out”. (Page no. 70)

Why has Mother Tongue been used ?

- Many teachers do not ‘teach a language’. They ‘teach about a language’. They neither give pressure on speaking English language nor they motivate the learners. Most of the teachers themselves speak less or speak weak English. They do not work hard on their speaking and when feel uncomfortable directly shift to mother tongue in the class.
- In English there are many words which do not have synonyms. For these words teachers use mother tongue. But instead of that for a few words contextual meaning can also be provided .
- For any discourse the teachers give summary in the mother tongue so

that students can comprehend more and do well in exam. Teachers do not want to think about the future of the learners which should be backed by English language competency.

Many students want the teacher to use mother tongue in the English language classes. Sometimes they also complain that the teacher uses more English words which go over their head! It is the responsibility of the teacher to motivate the students to learn English language.

Negative aspects

- The learners are introduced to lesser English words.
- The learners are not able to speak fluent English .
- Students fix themselves only with text books. They are not eager to read any English book out of the syllabus.
- As mother tongue is used in the English language classes, many conscious parents admit their child in English medium schools.
- Without much (any!) competence in English language, students get higher percentage.
- In the field of jobs students find hard to compete as they possess poor English competency.

‘How and when to use Mother Tongue?’ – the most important question.

It is said that translation may encourage the learners to cling to first language rules and systems at the syntactic and semantic levels, at a time when he is expected to take risks and experiment with the rules of the target language.

According to B. K. Das (1982), however, translation as a review–and–repair activity in remedial teaching is eminently useable, particularly when coupled with the self- monitoring process. Many second language learners, who claim to think in the target languages, may in fact be highly efficient translators, who somehow feel uncomfortable about the fact that they are translating. There is no point in branding the activity as undesirable, and suppressing it. On the other hand, people can make frank and systematic use of the process and accelerate SLA (Second

Language Acquisition) by teaching learners to monitor their translation effectively. (Page no.72)

Translation (to mother tongue) as an optimal remedial activity through the process of self-monitoring, should hypothetically influence the learnt system as well as the acquired system, since the translator has to take into consideration of both meaning and form; this might enable the learner to internalize the rules more efficiently than, an explicit teaching of grammar.

John Haycraft (1978) corroborates this when he says: "If the teacher knows the students' mother tongue, translating individual words can be a shortcut to vocabulary teaching, if taught in a context, or associated with the objects it represents. Again, a brief outline of a situation in the native language can help to set a context and aid a rapid understanding of the items being introduced. Also, contrasting structural differences between English and the students' own language can clarify a point". (Page no. 73-74)

Mother tongue in English classes is desirable when they are inevitable, helpful and quicker. When the students encounter a new English word, students search in their minds for the equivalent in their own language. The object of the teacher, therefore, will be to take the strangeness of the new word away, so that there is no feeling of accomplishment, in the act of translation.

Practical uses of Mother Tongue in the English classroom

- Contrast in phonology between L1 and L2 may be made clear by using mother tongue.
- Sometimes for contextualization of certain usages or expressions, mother tongue is a big help, e.g., use of 'must':

Where is John?

Must be in the playground (signifying certainty).

- Explanations in mother tongue are useful too, when dealing with points of grammar and structure. This may help to drive home certain relevant and simple similarities and differences in the usages and structures of the two languages. This exercise need to be kept at a simple, elementary level.

- Certain English words and phrases cannot be conveyed directly. Such words are – good, honest, neat, quite, by means of, perhaps, naughty etc. They need explanations if the language of instruction is kept as English. In a similar context, mother tongue may be used gainfully to convey the meanings .
- Mother tongue may also be necessary in giving directions and instructions in the English class to assist children to comprehend easily.
- It is much quicker and easier to use mother tongue in some cases, i.e. to indicate either past or future. Further, in conveying the meaning of words like, 'yesterday', 'tomorrow', 'sometime ago', 'next week' by direct reference in mother tongue involves less time and less pains. Once the meaning is thus 'put over' translation need not be resorted to.

Minimise the use of Mother Tongue

- The teacher should utter less words from 'mother tongue' in the class. For that he should himself try to increase his competency over English.
- Let the students do mistakes. Motivate them to use English whether rightly or wrongly.
- The teacher should teach the learners how use 'English to English' dictionaries.
- Give the learners a lot of home works on English language which needs hard work.
- Practice the learners to speak better English at the classroom situation.
- Remind the students 'the need of English language competency' in a regular basis.
- The teacher should teach English in a polite way. Politeness works a lot.

Conclusion

In the book "Educational Psychology: A Realistic Approach" Good and Brophy says, "A perfect teacher does not exist. All of us can define skills, discard ineffective tactics and develop new ones. None of us will ever be a perfect teacher,

but all of us can become better teacher than we presently are”.

The discrepancy between the learner's knowledge of his first language and the target language has been the subject of century-old debate. By 1963, as a result of contrastive linguistic analysis, the importance of the first language surfaced as a help to the learning of the second language. 'No man is an island', wrote John Donne; neither is a classroom. Second language teachers are among many groups who have responsibility to think seriously and critically about current problems and practices in education. The sense of community which pervades any good classroom must spread to include those outside, so that classroom and community, local and worldwide, can work together on common goals for the common good. Language can make it possible and language teachers should.

References

- Bose, Kshanika 1979 . Teaching of English : A Modern Approach, Diaba House, Delhi
Choudhary, S.C. 2002 . Teaching English in Non-native Contexts : Essays Presented to V. Saraswathi . Orient Longman, Chennai .

Diganta Boro,
Assistant Professor, Department of English, Dibru College

Emerging trend of Women Entrepreneurship and Its Impact on the Women Workers of the Tea Gardens of Assam

Jain, Mahesh Kr. & Yadav, Sohan Lal, Department of Commerce
Dibru College, Dibrugarh, Assam

I. Introduction:

A 'Woman Entrepreneur', in general terms, can be defined as any individual woman or a group of women, who initiate, organize and operate a business enterprise. Government of India has defined women entrepreneurship as an enterprise owned and controlled by a women having a minimum financial interest of 51% of the capital and giving at least 51% of employment generated in the enterprise to women.

Women entrepreneurship has been recognised as an important source of economic growth of a country. Women entrepreneurs create new jobs for themselves and others and also provide society with different solutions to management, organisation and business problems. However, they still represent a minority of all entrepreneurs. Women entrepreneurs often face gender-based barriers to starting and growing their businesses, like discriminatory property, matrimonial and inheritance laws and/or cultural practices; lack of access to formal finance mechanisms; limited mobility and access to information and networks, etc.

II. Objectives of the Study:

1. To know about the raising trend of women entrepreneurs in the state of Assam.

2. To understand the problems faced by women entrepreneurs in establishing an industry.
3. To know about the impact of the women entrepreneurship on the women workers of the tea gardens of Assam.
4. To find out the remedies give suggestions.

III. Area of Study :

The study will cover the women entrepreneurs as well as tea garden women workers of Dibrugarh District only.

IV. Hypothesis:

The study will be based on the null hypothesis that the concept of women entrepreneur is quite negligible amongst the women workers of the tea gardens of Dibrugarh District.

V. Collection of Data:

The data about employment pattern of women workers has been collected from the following tea estates:

1. BASMATIA TEA ESTATE
P.O:- Lahoal, Dibrugarh - 786010
2. DESAM TEA ESTATE
P.O:- Kalapani, Dibrugarh - 786610
3. TINKONG TEA ESTATE
P.O:- Tinkong, Dibrugarh - 786612
4. RAJGARH TEA ESTATE
P.O:- Rajgarh, Dibrugarh - 786611

The sample tea gardens are randomly selected under Dibrugarh District. These four sample tea gardens are selected at random irrespective of their ownership pattern and sizes. The primary data are supported by secondary data collected from books, publications of leading journals both published and unpublished thesis, Govt. bulletins etc. The primary data are collected by

interviewing 50 women workers each from all four sample tea estates with the help of Interview Schedules and Questionnaires prepared for the purpose.

VI. (a) Brief Profile of Dibrugarh Town:

Dibrugarh is situated on the banks of the Brahmaputra River, in Upper Assam, India, about 435 kilometres (270 mi) north east of Guwahati. It is the gateway to the three tea producing districts of Tinsukia, Dibrugarh, and Sivasagar. These three areas account for approximately 50% of India's Assam tea crop and this gives Dibrugarh its rightly earned sobriquet as the Tea City of India. Oil and Timber are the other big two industries in and around Dibrugarh.

VI.(b) Dibrugarh District Population 2011:

In 2011, Dibrugarh had population of 1,326,335 of which male and female were 676,434 and 649,901 respectively. In 2001 census, Dibrugarh had a population of 1,185,072 of which males were 613,555 and remaining 571,517 were females. Dibrugarh District population constituted 4.25 percent of total Maharashtra population.

VI (c) Economy of Dibrugarh District:

Tea and oil are the major revenue earners for the district. Dibrugarh is the largest tea exporter in India. Dibrugarh has the largest tea area covered by tea gardens. The entire district is surrounded by tea plantations and has tea factories. Many tea gardens are of more than 100 years old. A few of the major tea gardens are: Bokel T.E., Mohanbari T.E., Alimur T.E., Jalannagar (N) and Jalannagar (S) T.E.s, Borborooah T.E. etc. The majority of the population are farmers and tea garden workers.

VII. Development of Entrepreneurship in the North Eastern Region of India:

In the North Eastern region of India, designed and methodical efforts in entrepreneurship development began in the 70's and Assam is the pioneer in this entrepreneurship development began in the 70's and Assam is the pioneer in this entrepreneurship development field. In 1973, Assam started a novel experiment on entrepreneurship development by setting up district level agencies known as Entrepreneurial Motivational Training Centres (EMTC) to identify, select, and train prospective entrepreneurs and provide them all support services to start and run their enterprises.

Entrepreneurship is a difficult undertaking as it calls for innovative ideas, risk-taking, strong business acumen and effective leadership in all aspects of business. It's a challenging role for a woman but growing sensitivity towards the role of a thinking individual and increasing economic independence has made it possible today for several women to don the entrepreneur's hat.

The modern concept of women entrepreneurship took shape in this region of the country on from the eighties. Contrary to the popular notion that women from the north east are still backward, they have come a long way now and have established themselves as successful and thriving entrepreneurs not only in the region but also beyond the boundaries of the nation.

Like most women entrepreneurs in India, these women from the NE region have also embarked on their entrepreneurial journey in a relatively smaller scale, mostly based out of their homes. They began with traditionally women-oriented business like beauty and well-being, garments, fashion, handloom and handicrafts etc, mostly without any formal training or a rigid business framework.

Women from the region have realized the potential resources of the region and have initiated various entrepreneurial activities in order to tap the natural wealth of the region.

Handloom and Handicrafts have been playing an important role in the economies of the NE states. According to a study sponsored by NEDFi (2002), NE contributes 19.18% of total number of handicrafts units in India, 21.71% in terms of artisans and 79.58% in terms of value of production. Every state in the region has some unique items of production that have been highly appreciated within the country and also abroad. Handloom and handicrafts products from the NE have excellent brand value.

VIII. Development of Entrepreneurship in Assam:

In Assam, industries like tea, cane and bamboo, pottery, metal works of brass and bell, wood carvings, weaving and toys have immense prospects. The work of making Japi is also popular in Assam. Furniture pieces of cane and bamboo are exclusive to Assam and are exported. The skill of Terracotta makes everything including idols of Gods and mythological creatures and the pottery tradition in Assam results in wonderful items like earthen pot and pitchers, plates, incense

stick holders and earthen lamps. Assam also fashions many types of toys like clay toys, pith, wooden and bamboo toys, cloth toys, cloth-and-mud toys. Besides, Cotton, 'Eri', 'Pat' and 'Muga' Silk are the weaving heritages of the region.

IX. Findings:

Hunger deaths, domestic violence, low wages and other health concerns like stress and malnourished tea pluckers are serious cause of concern. Surveys conducted by various NGOs have found out that being underweight and anaemic is very common amongst the women folk, while infant and maternal mortality rate has always remained high. On the other hand, deaths have occurred due to the excessive consumption of alcohol (locally prepared). Many a times hunger or starvation deaths have also been reported, which is so because of the abandoning of the workers by their respective tea garden owners or manager without paying their dues and salaries, when they aren't able to find alternatives to earn their livelihood. Work liberty totally depends upon the nature of work and the mercy of the tea garden managers or owners. The minimal wages to the labourers and full time work don't allow them to get access to proper medical facilities and nutritious food and additional work engagement. The workers sometimes being unable to bear the burden of maintaining their children are compelled to send them to neighbouring town and villages to work as domestic help or as any other unskilled labourer. This leads to a large number of school dropouts, ultimately creating an unskilled labour force for the country. The general appearance of the tea pluckers is sickly and lustreless as they are overburdened with work and lot of stress. Illiteracy and over burden of work do not allow any women worker to think beyond their present employment. Starting up of any enterprise of their own is a far reaching dream for them. The owners/ managers will never allow their worker to go for another enterprise of any sizes as they afraid of losing chief labour force. The NGOs can play a significant role to aware specially the women workers about their rights, available work opportunities and power in this regard. They can organise workshops to literate women workers. We hope, once they are awakening, they would come up to start up or join women based enterprises which will certainly help them to better up their economic conditions.

The present study, based on the null hypothesis that the concept of women entrepreneur is quite negligible amongst the women workers of the tea gardens

of Dibrugarh District holds good here.

X. Suggestions and Conclusion:

The tea industry of Assam is more than 180 years old by now. The cultivation of tea on small holding is comparatively a recent development. This Small tea cultivation is an integral component of large scale tea industry of the entire state by producing nearly 25 per cent of total tea production of the state. It provides ample employment to educated unemployed youths besides engaging family members. In many empirical researches, it has been observed that small scale tea cultivation was widely recognized as an integral part of economic development of many countries and region of the world. There is a large scope for entrepreneurial involvement as it provides employment, generates income, wealth and act as a key force for economic growth of a region. It has also been found that there are 68,465 Small Tea Growers in Assam contributing nearly 5 lakh families associated with small tea plantation. It has the potentiality of the transform of socio-economic condition of rural Assam. The cultivation of tea on small holding is the green revolution of Assam which empowering many people for the first time and rejuvenating the state's economy. These private initiatives taken up by small tea growers may cultivate the spirit of entrepreneurship and would strengthen the backbone of the rural economy of Assam.

The women workers may opt for other engagements such as opening up of small scale or micro industries such as pickle, spices, papad, candle, incense stick, bamboo furniture, cane furniture etc. Generally these small industries require less financial burden with better scope for improvement. Govt. can play a significant role in providing finance to such women workers with less interest rate through different subsidies and schemes. Once the women accept new opportunities and challenges, they will never look back and set example for other women.

It is a truth that there are gender prejudices almost everywhere. There is also constant competition and antagonistic approach from their male counterparts that make things more difficult for them. It is not an easy path to tread upon but there are several women entrepreneurs in India who have made their mark against all heavy odds, social pressures and cultural shackles. Great people like Mahatma

Gandhi also actively encouraged women's participation in public life as he said, "Woman is the companion of man gifted with equal mental capacities. She has the right to participate in the activities of man..." Hope, the future of women will be bright with equal respect and opportunities to men in our society.

References:

1. Tea Statistics (Tea Board) 2010-11
Census of India-2011
2. Women Entrepreneurship: Role of Women Entrepreneurship Towards more Inclusive Economic Growth- Mridula Velagapudi
3. Women Entrepreneurs in India-Medha Dubhashi Vinze (2010) Mittal Publications (Delhi)

Web links:

1. www.smallb.in
2. www.censusindia.gov.in/2011
3. www.google.co.in
4. www.dibrugarh.nic.in
5. www.databank.nedfi.com

Dr. Mahesh Kr. Jain, HoD & Associate Professor
Sohan Lal Yadav, Assistant Professor
Department of Commerce, Dibru College, Dibrugarh

Ethnomedicobotanical Observation on the Motak of Lakhimpur District, Assam

Kalita, Dilip, Department of Botany,
Dibru College, Dibrugarh, Assam

Abstract:

Ethnomedicines are in great demand in both developed and developing countries. Matak is one of the religious communities of upper Assam. Like other tribal and non tribal people of India Matak has been using ethnomedicines to cure their diseases. An attempt has been made to study ethnomedicines used by the Matak people of Lakhimpur District, Assam for treatment of different diseases which are prevalent in the study areas.

Key words: Motak, Ethnomedicobotanical, Lakhimpur, Herbarium

Introduction:

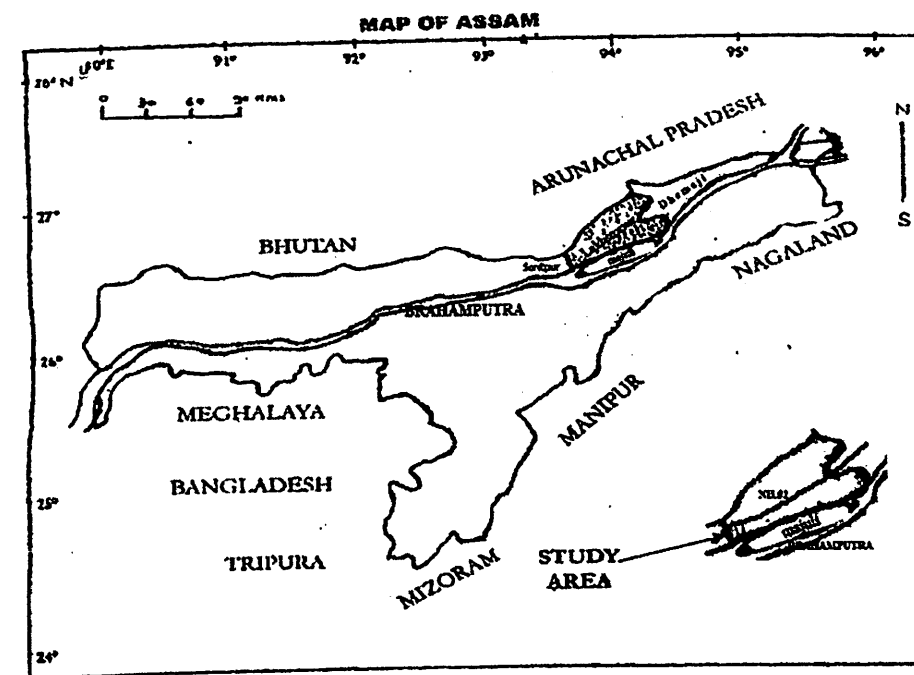
Ethnobiology is a subject which deals with the immediate relationship between human societies and living organism i.e. plants, animals, fungi, lichen etc. It comprises the two syllables; Ethno meaning science of human races and biology meaning science of living organisms i.e. life sciences. Ethnobiology deals with the acquired knowledge system about the uses of biological resources among various human communities living close to nature. It is based on the natural and direct relationship with living organisms and mankind including both useful and harmful aspects.

The subject ethnobiology is broadly divided into ethnobotany and ethnozoology. Ethnobotany deals with the immediate relationship between human societies and plants. It also comprise the two syllables, Ethno meaning science of

human races and botany meaning science of plants. On the other hand ethnozoology deals with the immediate relationship between human societies and animals. Like ethnobotany it is also comprises the two syllables ethno meaning as already mentioned and zoology meaning science of animals. Ethno-medicobotany deals with the ethnomedicines i.e. folk-medicines derived from plant sources.

Assam is situated in the North east corner of India. Lakhimpur district is situated in the north east corner in the eastern corner of Assam. Lies between 26 48A and 27 53A northern latitude and 93 42A and 94 20A eastern longitude. The district covers an area of 2,977 sq.Km. The mighty river Brahmaputra touches along the South and South eastern boundaries of the district. The district bounded on the north by Arunachal Pradesh, on the east by Dhemaji ditrict, Jorhat district stands on the South and the Sonitpur district on the West. North Lakhimpur town is the head quarter of the district.

Matak is a religious community of upper Assam and recognized as more other backward classes (MOBC) as per Indian constitution. They are followers of

Sri Sri Anirudha Deva, one of the famous Vaishnavait of Assam. In Lakhimpur district Matak villages are mainly found in Dholpur area. Dholpur is situated in the western part of the district, approximately 55 Km. from the North Lahimpur town. From the oral literature is known that the word Dholpur means flood affected area (Dhol = flood, pur= full) situated on the Southern side of the NH 52. The main Matak villages of Dholpur area are Gonak Daloni, Dokuwa, Kachuwa, Bori gaon, Dubiyal chuk, Raja bari, Bhatoukuchi, Kathoni, Majgaon, Kachuwa, Dubia pathar. All matak villages of Dholpur area are badly affected by flood of the Brahmaputra and its tributaries viz. the Pichala, the Ghogora and the Durpang. The Matak speaks in Assamese. They cultivate paddy, mustard, pulses and different varieties of vegetables.

The ethnobotanical lore of the Matak is very rich. They use many plant species in their daily life as medicines, vegetables, fruits, dye, for building houses and household articles, as fiber, plate, toothbrush and firewood and so on. They also use some plant species in their rituals and festivals. One recent ethnomedicobotanical work from the Matak of Assam is Kalita (2013), Kalita and Keot, 2014^a, Kalita and Keot, 2014^b, Kalita, 2015^a, Kalita, 2015^b.

Methodology: The study was conducted during the year 2015. A number of local medicine men (bejes) were contracted and medicinal information were collected. Efforts have been made to see the plants in wild and collected plant specimens with their reproductive parts. The botanical collection and herbarium technique followed here are those suggested by Mitra, 1974. For authentic identification of collected plant species Flora of Assam Vol. I-VII (Hooker, 1872- 1897) were consulted. The plants collected were added to herbarium of Botany Department, Dibru College, Dibrugarh. Ethenomedicine folk medicines used by the people of study areas are presented as follows:-

1. Anaemia : Curry is prepared from 'Pirali palang' Botanical name *Portulaca quadifida* L. Family Portulacaceae with fish is given to take with rice. The dose is given to take twice daily for a fortnight. Suitable amount of lemon Juice is also added to the curry.

2. A Constipation : About 20 mls. extract obtained from the stem bark of 'Hunaru' *Sessa fistula* L. family Caesalpiniaceae is given to take twice daily after taking food for 4-5 days.

B. About 10 young boiled shoot of 'Mithamora' *Corchorus olitorius* L. family Tiliaceae is given to take with rice for 3 days.

3. Cough : Half cup of leaf extract of 'Dupor tenga' *Bryophyllum Pinnatum* (Lam) oken family Crassulaceae is given to take after taking food twice daily for 3-4 days.

4. Corn : Latex of 'koriyajijol' botanical name *Impatiens tripetala* Roxb is applied externally on the corn twice daily for 3 days.

5. Cut injury : Crushed young leaf of 'Duboribon' *Cynodon dactylon* Pers. family Poaceae tied over the injured portion for 3 hours with cotton cloth. The dose is applied thrice daily at two hours interval till cure.

6. Diarrhoea: One matured roasted fruit of 'Tapor tenga' botanical name *Garcinia xanthochymus* Hook.f. is given to take twice daiy with rice for one day.

7. Indigestion: Sufficient amount of fried leaf of 'Mithaalu' botanical name *Ipomoea batatus* Lam. Family Convolvulaceae is given to take twice daily for two-three days.

8. Obesity: About 10 gms of dried preserved fruit of 'Borthekera' Botanical name. *Garcinia Pedunculata* Roxb is boiled with Dal with suitable amount of comman salt and humeric powder, given to take with rice once daily for whole life.

9. Pain in menstruation : Five teaspoonful leaf extract of 'Chalkuwari' botanical name *Aloe barbadensis*. Mill family Liliaceae is given to take twice daily for 3-4 days.

10. Vomiting : 10-12 young shoot of 'Padina' botanical name *Mentha arvensis* L. Family Lamiaceae and a portion of edible protion mature fruit of 'Aam' Botanical name *Mangifera indica* L. Anacardiaceae is crushed finely and given to take with rice twice daily for two days.

11. Weakness : Half cup of decoction of stem book of 'Raghu' botanical name *Anthocephallus cadamba* Miq. family Rubiaceae is givens to take twice daily for a weak.

12. Worm : Three tea-spoonful extract obtained from rhizomatous stem of 'Halodhi' botanical name *Curcuma domestica* Valetton. family Zingiberaceae is given to take twice daily for three days.

Discussion: Of 13 different species studied 4 are wild and 9 are cultivated. So both wild and cultivated plant species are used for preparation of ethnomedicine medicine by the people of study area. Some of the medicinal plant species used by these people like *Bryophyllum pinnatum*(Lam) Kurz., *Mentha arvensis*L, *Aloe barbadensis* Mill. are being used for preparation of Ayurvedic medicine by some pharmaceutical companies (Kalita,1997). The biochemical analyses and pharmacological studies of these plants species may bring some new scientific information of immense ethnopharmacological interest. ■

References:

Hooker, J.D.(1872-1877): Flora of British India. Vol-1-7, London.
 Kalita, Dilip: (1997), Ethnobotanical study on Mishing community of Sonitpur, Lakhimpur and Dhemaji Districts of Assam. Ph.D. Thesis, University of Gauhati, Guwahati -14.
 Kalita, Dilip: (2013): Ethnomedicobotanical notes on the Matak of Assam. *Chirantan Chintan. II*, 31-35.
 Kalita Dilip and Keot, Ajit Ch. (2014^a); Few ethno medicinal plants from the Matak tribe of Dibrugarh district, Assam. In Seionce Galaxy :Ed. R. Borah and J. Phukon, published by the secretary, golden jubilee celebration committee, Dibu college, Dibrugarh-3; 245-253.
 Kalita Dilip and Keot Ajit Ch. (2014^b) Folk-medicines used by the Matak tribe of Dibrugarh District, Assam, India, In. Herbal folk medicine Ed. Sampat Nehra, Pointer publishers, Joipur-302003, India 54-58.
 Kalita, Dilip (2015^a) : Herbal folk medicine used by the Matak of Lakhimpur district, Assam. *Chirontan chintan*; Vol IV : 95-99
 Kalita, Dilip (2015^b); Ethno botanical observation on the traditional uses of Medicinal plants among the Matak of Dibrugarh district; In: Dibrugarh, Ed. Boruah Biren and Ashifa sobhon published by the General secretary, Assam; College Teacher Association, Guwahati-8
 Kanjilal, UN, Kanjilal, P.C. and Das, A. (1934-40): Flora of Assam. I-V, Govt. of Assam, Shillong, India.
 Mitra, J.N.(1974) : An-Introduction of Systematic Botany and Ecology. The World press private Limited, Calcutta, India: 52-53.

Dr. Dilip Kalita, Associate Professor,
 Department of Botany, Dibru College, Dibrugarh

Different species of *Garcinia*

Garcinia pedunculata Roxb.ex Buch.-Ham (Bor thekera)

Garcinia lanceifolia Roxb.Var. lanceifolia (Rupohi thekera)

Garcinia cowa Roxb.ex.Choisy (Kauri thekera)

Garcinia morella (Gaertn.)Desr. (Kuji thekera)

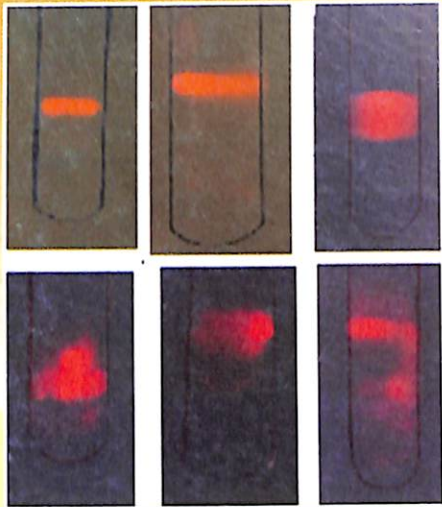

Figure 2. Change of chromatic pattern in Christiansen cell illuminated with laser with the passage of time. (after 10 sec , after 1 hours, after 6 hours , 10 hours, 22 hours, 48hours)
 --Mahanta, Rajib, p. 74

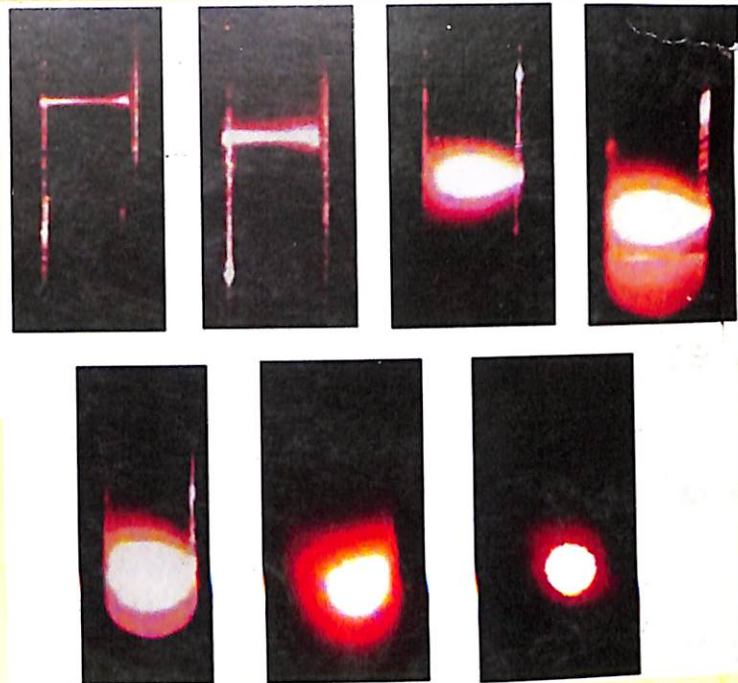

Figure 5: Diffraction patterns in a colloidal suspension.
 --Mahanta, Rajib, p. 75

Figure 4: Halo observed in the Christiansen effect.
 --Mahanta, Rajib, p. 74

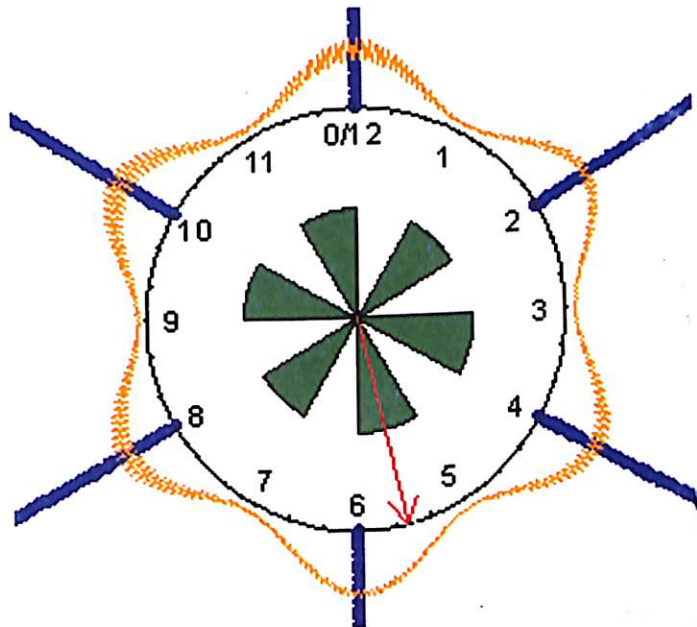

Figure-1: Rose diagram with kernel density
 Baruah, J. p.-66